

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ 2009/VI

Περιεχόμενα

- ΣτΕ 3457/2009 [Χαρακτηρισμός έκτασης κατά τη δασική νομοθεσία στα «Αστέρια» Γλυφάδας].
- ΣτΕ 3290/2009 [Παράνομη η ΚΥΑ για την ίδρυση του Εθνικού Υγροτοπικού Πάρκου Δέλτα Έβρου].
- ΣτΕ 3283/2009 [Παράνομη άδεια χρήσης νερού από γεώτρηση].
- ΣτΕ 3284/2009 [Νόμιμη απόρριψη αίτησης για άδεια εγκατάστασης σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας στο δώμα κτιρίου στη Χώρα Μυκόνου].
- ΣτΕ 3189/2009 [Νόμιμη απόσταση από οικισμό για την εγκατάσταση οινοποιείου].
- ΣτΕ 3067/2009 [Έγκριση πολεοδομικής μελέτης σε περιοχή Γ.Π.Σ. εκατέρωθεν του βασικού οδικού δικτύου του Ν. Αττικής].
- ΣτΕ 3068/2009 [Αμφισβήτηση κυριότητας του επιτυχόντος την άρση ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης].
- ΣτΕ 2983/2009 [Παράνομη αναγνώριση ιδιωτικής οδού ως προϋφιστάμενης του 1923].
- ΣτΕ 3062/2009 [Πολεοδομική δέσμευση ακινήτου με διάταξη ΓΠΣ].
- ΣτΕ 3179/2009 [Καθορισμός χρήσεων και όρων δόμησης σε εκτός σχεδίου περιοχή εντός της ΖΟΕ Ν. Αττικής].
- ΣτΕ 3183/2009 [Εντοπισμένη τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου προς διεύρυνση κοινόχρηστου χώρου].
- ΣτΕ 3176/2009 [Χάρτης συχνοτήτων τοπικής ραδιοφωνίας FM, χωρίς καθορισμό "πάρκου κεραιών"].

ΣΤΕ 3457/2009

[Χαρακτηρισμός έκτασης κατά τη δασική νομοθεσία

στα «Αστέρια» Γλυφάδας]

Πρόεδρος: *Π.Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Δ. Βετούλης, Π. Αθανασούλης*

Οι τεχνητές δασικές φυτείες που δημιουργούνται σε ιδιωτικές γεωργικές εκτάσεις, με σκοπό την υλοτομία, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων δεν υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Ωστόσο, ο χαρακτηρισμός, τμήματος της επίδικης έκτασης ως «τεχνητής δασικής φυτείας» δεν έχει την έννοια ότι αυτό εξαιρείται από τη συνταγματική προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Λόγος ακυρώσεως, ότι με παράνομη και εσφαλμένη αιτιολογία εξαιρούνται της δασικής νομοθεσίας οι χαρακτηριζόμενες ως «τεχνητές δασικές φυτείες» στη θέση «ΑΣΤΕΡΙΑ» Γλυφάδας, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι οι δασικές αυτές φυτείες, δεν εξαιρούνται από την προστασία των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας, εφόσον δεν προκύπτει ότι δημιουργήθηκαν επί ιδιωτικών γεωργικών εκτάσεων, με σκοπό την υλοτομία, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων.

Οι επίδικες εκτάσεις εμπίπτουν μεν στις ευρύτερες εκτάσεις που κηρύχθηκαν ως αναδασωτέες με την 108424/13-9/16-10-1934 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Ενόψει, όμως, του ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος που διέπει την επίδικη έκταση και του εξαιρετικά παρωχημένου χρόνου της ως άνω απόφασης αναδάσωσης, η ΔΕΕΔΑ δεν μπορούσε να αρκестεί εν προκειμένω στην κήρυξη ως αναδασωτέας της

ευρύτερης περιοχής του λεκανοπεδίου της Αττικής το 1934 και να απέχει από τον χαρακτηρισμό. Για το σκοπό αυτό λήφθηκαν υπόψη όλα τα στοιχεία του φακέλου, σχετικά με το χαρακτήρα της επίδικης έκτασης και στις μεταβολές που επήλθαν σ' αυτήν από τα έτη 1933 και μετά.

Η προσβαλλόμενη απόφαση της ΔΕΕΔΑ είναι, κατ' αρχήν, νόμιμα αιτιολογημένη. Όμως η ΔΕΕΔΑ δεν αιτιολογεί επαρκώς, με αναφορά στις δασικές εκτάσεις που περικλείουν τα εναπομείναντα χορτολιβαδικά τμήματα, μετά τον ως άνω χαρακτηρισμό των υπολοίπων τμημάτων ως δασικών φυσικών ή τεχνητών, αν τα τμήματα αυτά αποτελούν οργανική συνέχεια του δάσους, ώστε να αποτελούν ενιαίο δασικό οικοσύστημα.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της 13/30.6.2003 αποφάσεως της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά, με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή η από 11.12.1999 προσφυγή της ανώνυμης εταιρείας «Ε. Α.Ε.» κατά της 31/1999 αποφάσεως της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιώς και υπέρ του κύρους της 6187/20.11.1998 πράξης χαρακτηρισμού του Δασάρχη Πειραιά εκτάσεως 278 στρεμμάτων στη θέση «ΑΣΤΕΡΙΑ» της περιοχής του Δήμου Γλυφάδας.

3. Επειδή, στην παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 998/ 1979, ορίζεται ότι: «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύναται να ρυθμίζεται παν θέμα αναφερόμενον εις την λειτουργίαν των κατά το παρόν άρθρον συμβουλίων και επιτροπών, ως και την ενώπιον αυτών διαδικασίαν». Περαιτέρω, στο άρθρο 78 παρ. 1 του αυτού νόμου, υπό τον γενικό τίτλο «Εξουσιοδοτήσεις», ορίζονται τα εξής: «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται πάσαι αι λεπτομέρειαι εφαρμογής του παρόντος νόμου». Κατ' επίκληση των ανωτέρω εξουσιοδοτικών διατάξεων εκδόθηκε η 78806/4479/27-5-1993 απόφαση του

Υφυπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ 396 τ. Β'), με την οποία ρυθμίζονται διαδικαστικά θέματα σχετικά με την ενώπιον των Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων διαδικασία και τις αποφάσεις αυτών και στην οποία ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι αποφάσεις Δευτεροβαθμίων Ε.Ε.Δ.Α. προσβάλλονται στο ΣΤΕ με αίτηση ακυρώσεως του οικείου Νομάρχη (παρ. 3) και ότι η προθεσμία ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως από τον τελευταίο ενώπιον του ΣΤΕ (ή εχόντων έννομο συμφέρον ιδιωτών) αρχίζει από την τελευταία δημοσίευση των αποφάσεων των Δευτεροβαθμίων Ε.Ε.Δ.Α., κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του ν. 998/1979 (παρ. 4).

4. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω εξουσιοδοτικών διατάξεων του ν. 998/1979, παρέχεται στον Υπουργό Γεωργίας η εξουσιοδότηση ρυθμίσεως, αφ' ενός μεν διαδικαστικών θεμάτων αφορώντων ειδικώς στη διοικητική διαδικασία επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων ενώπιον των οικείων επιτροπών, καθώς και θεμάτων αναγομένων στην λειτουργία των επιτροπών αυτών (άρθρο 10 παρ. 5), αφ' ετέρου δε λεπτομερειακών σε σχέση προς τις διατάξεις του νόμου αυτού θεμάτων, των οποίων η ρύθμιση είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού εν γένει (άρθρο 78 παρ. 1). Επομένως δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των ανωτέρω, δυναμένων να ρυθμισθούν με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, θεμάτων, η δυνατότητα καθορισμού της προθεσμίας ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως εκ μέρους οργάνου της Διοικήσεως ή εχόντων έννομο συμφέρον ιδιωτών, διότι το ζήτημα αυτό δεν είναι ούτε διαδικαστικό υπό την ανωτέρω έννοια ούτε λεπτομερειακό. Συνεπώς, η προαναφερόμενη ρύθμιση της παρ. 4 της 78806/4479/27-5-1993 αποφάσεως του Υφυπουργού Γεωργίας είναι ανίσχυρη, διότι δεν βρίσκει έρεισμα στις εξουσιοδοτικές διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 5 και 78 παρ. 1 του ν. 998/1979, κατ' επίκληση των οποίων εκδόθηκε η υπουργική αυτή απόφαση (ΣΤΕ 2259/2007).

5. Επειδή, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 46 παρ. 1 του π. δ/τος 18/1989, (Α' 8), η εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξεως που δεν είναι κατά νόμο δημοσιευτέα αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησώς της ή, σε περίπτωση μη κοινοποίησώς της, από τότε που έλαβε πλήρη γνώση της πράξεως αυτής ο αιτών. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσβαλλόμενη 13/2003 απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά, της οποίας η δημοσίευση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του ν. 998/1979 δεν αποτελεί συστατικό τύπο της διαδικασίας εκδόσεως της πράξεως, δεν προκύπτει

από τα στοιχεία του φακέλου ότι κοινοποιήθηκε στον αιτούντα Δήμο. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αίτηση, κατατεθείσα στη Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας στις 8.1.2004, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα από τη δημοσιοποίηση, στις 10.11.2003, με τοιχοκόλληση της προσβαλλόμενης πράξης, έχει ασκηθεί εμπροθέσμως.

6. Επειδή με το άρθρο 2 του Α.Ν. 827/1948 (ΦΕΚ 258 Α') προστέθηκε άρθρο 12α στο κυρωθέν με το άρθρο πρώτο του Ν. Δ/τος 180/1946 (ΦΕΚ 324 Α') από 6-7.5.1946 Ν.Δ. (ΦΕΚ 147 Α'). Κατά την παρ. 1 αυτού με β.δ. μπορεί να χαρακτηρίζεται ως τουριστικό δημόσιο κτήμα ακίνητο που ανήκει στο Δημόσιο (κτίσμα, τμήμα αιγιαλών ή ακαλύπτων χώρων κλπ.) χρήσιμο για την ανάπτυξη του τουρισμού, κατά την παρ. 2, των χαρακτηρισθέντων κατά τα ανωτέρω κτημάτων η διοίκηση και η διαχείριση μπορεί να ανατεθεί στη Γενική Γραμματεία Τουρισμού ενώ με την παρ. 4 παρέχεται εξουσιοδότηση όπως με διατάγματα καθορισθούν τα της διοικήσεως, διαχειρίσεως και εκμεταλλεύσεως των ανωτέρω κτημάτων. Εξ άλλου, με το άρθρο μόνο του Ν. 3159/1955 (ΦΕΚ 68 Α') κυρώθηκε η από 29.10.1954 σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας και Αθηνών και της Εταιρείας Α. Κατά το προοίμιο της συμβάσεως, σε κυριότητα του Δημοσίου τμήμα της περιοχής Γλυφάδας, κηρυχθέν ως τουριστικό δημόσιο κτήμα, συνιστάται υπέρ της Εταιρείας Α δικαίωμα επικαρπίας με αντίστοιχη υποχρέωσή της να εκτελέσει εντός αυτού διάφορα έργα. Τα έργα αυτά, τουριστικού χαρακτήρα και προορισμού (άρθρο 2 της συμβάσεως), ήταν τα ελάχιστα προβλεπόμενα ως υποχρέωση της Εταιρείας (άρθρο 6 της συμβάσεως), συνίσταντο δε στη διαμόρφωση του χώρου (περίφραξη, εγκατάσταση εσωτερικού δικτύου ηλεκτρισμού και υδρεύσεως, δημιουργία αλσών, κήπων, διακοσμητικού πρασίνου, αρτηριών, ατραπών, χώρων αθλοπαιδιών, παρ. Α' άρθρου 1 της συμβάσεως) καθώς και στην ανέγερση κτισμάτων (ξενοδοχείου τουλάχιστον 120 κλινών, 20 περιπτέρων μονίμου κατασκευής, 100 μεμονωμένων ιδιωτικών καμπίνων, τριών συγκροτημάτων αποδυτηρίων, κέντρου πολυτελείας, εστιατορίου και κυλικείου, παρ. Β' άρθρου 1 της συμβάσεως). Η διάρκεια δε της παραχωρήσεως ορίστηκε κατ' αρχήν για τριάντα έτη (άρθρο 3 της συμβάσεως). Εξ άλλου, με το άρθρο 1 του Ν. Δ/τος 920/1971 (ΦΕΚ 148 Α') ορίστηκε ότι αντικείμενο του νομοθετήματος αυτού είναι η επί νέων βάσεων ρύθμιση των υφισταμένων συμβατικών σχέσεων μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας και της Α.Ε. Α. που αφορούν, στις εκμεταλλεύσεις περιοχών του Δημοσίου που βρίσκονται, πλην άλλων, στη Γλυφάδα, ενώ με το άρθρο 5 του αυτού Ν. Δ/τος

ορίστηκε ότι η κυρωθείσα με τον ανωτέρω Ν. 3159/1955 από 29.10.1954 σύμβαση θα αναμορφωθεί εντός πλαισίου περιλαμβάνοντος, πλην άλλων, την εκτέλεση έργων βελτιώσεως και εκσυγχρονισμού των υφισταμένων εγκαταστάσεων και τη δυνατότητα παρατάσεως του χρόνου παραχωρήσεως - ως ημερομηνία λήξεως του οποίου, κατά το άρθρο 1 παρ. Γ' περ. 1 του ν. 162/1975, (ΦΕΚ 199 Α'), ορίσθηκε ήδη η 16.3. 2010 - εάν η Α.Ε. Α. αναλάβει την υποχρέωση να εκτελέσει νέα έργα, θεωρηθέντος ότι με τα ήδη κατασκευασθέντα έχουν εκπληρωθεί όλες οι συμβατικές της υποχρεώσεις. Επακολούθησε η 2562/10.7.1972 σύμβαση (ΦΕΚ 122 Α'), με τα άρθρα 3 και 5 της οποίας η εταιρεία ανέλαβε την υποχρέωση, συμφώνως προς τις ανωτέρω διατάξεις, να εκτελέσει έργα βελτιώσεως και εκσυγχρονισμού των υφισταμένων εγκαταστάσεων και προβλέφθηκε δυνατότητα παρατάσεως του χρόνου παραχωρήσεως, κοινή συναινέσει, έως 25 έτη προς εκτέλεση νέων έργων. Ύστερα από αίτηση της ανώνυμης εταιρείας «Ε. Α.Ε.» εκδόθηκε η 6187/20.11.1998 απόφαση του Δασάρχη Πειραιά, με την οποία έκταση συνολικού εμβαδού 278 στρεμμάτων που βρίσκεται στη θέση "Αστέρια Γλυφάδας" χαρακτηρίστηκε χορτολιβαδική έκταση που δεν εμπίπτει στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Κατά της αποφάσεως αυτής υποβλήθηκαν αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Ν. Πειραιά, με την 31/1999 απόφαση της οποίας η ανωτέρω έκταση χαρακτηρίστηκε εν μέρει δάσος και αναδασωτέα, εν μέρει τεχνητή δασική φυτεία, εν μέρει δασική έκταση και εν μέρει μη δασική. Κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως υποβλήθηκαν αντιρρήσεις ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά, η οποία με την 1/22.3.2001 απόφαση της απέρριψε τις αντιρρήσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής και ενδιαφερομένων ιδιωτών και, κατ' αποδοχήν των αντιρρήσεων της ως άνω εταιρείας «Ε. Α.Ε.» και της εταιρείας «Α. Α.Ξ.Ε.», εξαφάνισε την προαναφερόμενη απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής και έκρινε ότι επί της ανωτέρω εκτάσεως δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του ν. 998/1979 "Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας" (ΦΕΚ 289 Α'). Ειδικότερα, με την 1/2001 απόφασή της η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά έκρινε ότι με το ν. 3159/ 1955 η επίδικη έκταση "κηρύχθηκε τουριστικό δημόσιο κτήμα .... προς το σκοπό όπως αποδεσμευθεί από οποιοδήποτε άλλο νόμιμο περιορισμό .... εξ αιτίας του οποίου θα ήταν δυνατό να καταστή ανενεργός η κυρωθείσα με αυτόν σύμβαση" και ότι, συνεπώς, "η με την ειδική αυτή ρύθμιση γενόμενη ανεξαρτητοποίηση του ανωτέρω κτήματος και η υπαγωγή του στο παραπάνω προσδιοριζόμενο ειδικό νομικό καθεστώς είναι φανερό ότι δεν επιτρέπει επί τούτου εφαρμογή των διατάξεων του ν. 998/1979

"περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας" διότι από τις διατάξεις του νόμου αυτού (καθώς και από εκείνων των προϊσχυσάντων νόμων 4173/1929 ... και ν.δ. 86/1969) δημιουργούνται δεσμεύσεις που εμποδίζουν την εκτέλεση των παραπάνω αναφερομένων έργων, η εκτέλεση των οποίων αναγκαίως θα απαιτούσε αποψίλωση και κατάληψη ... μεγάλων εκτάσεων, χωρίς μάλιστα προσδιορισμό ή περιορισμό αναφορικά με την ακριβή θέση εκτελέσεως των έργων αυτών ή και όσων τυχόν καταστεί αναγκαίο να εκτελεσθούν στο μέλλον". Συνεπεία δε της κρίσεως της αυτής, η 31/1999 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, με την οποία είχε κριθεί ότι κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 998/1979 η επίδικη έκταση ήταν εν μέρει δάσος και αναδασωτέα, εν μέρει τεχνητή δασική φυτεία, εν μέρει δασική έκταση και εν μέρει χορτολιβαδική, εξαφανίσθηκε με την ως άνω απόφαση της δευτεροβάθμιας επιτροπής η οποία δεν εξέτασε την υφισταμένη πραγματική κατάσταση ως προς τη μορφή της επίμαχης εκτάσεως αλλά στηρίχθηκε στη σκέψη ότι αυτή δεν υπάγεται στη δασική νομοθεσία για τον ανωτέρω λόγο και, συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί δασική. Η αιτιολογία αυτή της 1/2001 αποφάσεως κρίθηκε μη νόμιμη με την 2260/2002 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία εκδόθηκε επί αιτήσεως ακυρώσεως του Αθανασίου Ηλιόπουλου και λοιπών κατοίκων της Γλυφάδας Αττικής κατά της αποφάσεως αυτής. Επίσης, με επάλληλη αιτιολογία της ίδιας απόφασης η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων έκρινε ότι στην επίδικη περιοχή δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 998/1979 κατά τη διάταξη της περ. ε' της παρ. 6 του άρθρου 3 αυτού για το λόγο ότι έχει η περιοχή αυτή ενταχθεί στο εγκριθέν με την 95271/6989/18.11-1112.1992 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (ΦΕΚ 1303 Δ') γενικό πολεοδομικό σχέδιο Γλυφάδας με χρήσεις τουρισμού και αναψυχής. Και η αιτιολογία αυτή κρίθηκε μη νόμιμη με την ως άνω 2260/2002 απόφαση, εφόσον η απόφαση αυτή του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και μόνο δεν αρκεί για το χαρακτηρισμό της επίμαχης εκτάσεως ως οικοδομήσιμου χώρου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας με την 2260/2002 απόφαση του ακύρωσε την ανωτέρω απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων και ανέπεμψε την υπόθεση στην ίδια επιτροπή για νέα νόμιμη κρίση. Με την ήδη προσβαλλόμενη 13/2003 απόφαση της η ως άνω Επιτροπή απέρριψε ως απαράδεκτα τα υπομνήματα - προσφυγές του Δήμου Γλυφάδας και των Ελληνικών Τουριστικών Ακινήτων Α.Ε., απέρριψε τις προσφυγές-αντιρρήσεις: α) του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, β) της Σ. Α. κλπ. (28) ιδιωτών, γ) της Α. ΑΞΕ (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος) και, δεχόμενη εν μέρει την προσφυγή της Ε. Τουριστικής Α.Ε., χαρακτήρισε την έκταση των 278,00 στρεμμάτων

στη θέση «Αστέρια Γλυφάδας» περιοχής Δήμου Γλυφάδας, εξαφανίζοντας εν μέρει την 31/1999 απόφαση της Δ/θμιας Ε.Ε.Δ.Α. Ν. Πειραιά, ως εξής: Α) την έκταση των 61,4 στρ. ως Δάσος των παρ. 1 και 5 του Ν. 998/1979, Β) τις εκτάσεις εμβαδού 116,4 στρ. με χρώμα κόκκινο και 28 στρ. με χρώμα κίτρινο και πράσινη διαγράμμιση, ως τεχνητές δασικές φυτείες της παρ. 4 άρθρου 3 του ν. 998/1979 και Γ) τις εκτάσεις συνολικού εμβαδού 72,2 στρ. με κίτρινο χρώμα ως χορτολιβαδική έκταση της παρ. 6β του άρθρου 3 του ν. 998/79.

7. Επειδή, κατά της 1/2001 αποφάσεως της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων είχε ασκήσει την από 12.6.2001 αίτηση ακυρώσεως ο ήδη αιτών Δήμος Γλυφάδας. Με την 2261/2002 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκε ότι ο Δήμος Γλυφάδας, στην περιοχή του οποίου βρίσκεται η επίδικη έκταση, ως συμμετασχών στη διοικητική διαδικασία που απέληξε στην έκδοση της ως άνω αποφάσεως υποστηρίζοντας το δασικό χαρακτήρα της εκτάσεως, με έννομο συμφέρον είχε ασκήσει την αίτηση ακυρώσεως και κηρύχθηκε καταργημένη η ανοιγείσα με αυτήν δίκη. Με αυτά τα δεδομένα, με έννομο συμφέρον ασκείται από τον αιτούντα Δήμο η κρινόμενη αίτηση, στρεφόμενη κατά της εκδοθείσας μετά την ως άνω αναπομπή απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής.

8. Επειδή, με το άρθρο 10 παρ. 3 του ν. 998/1979 προβλέφθηκε η λειτουργία Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων και Δευτεροβαθμίων Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων. Ειδικότερα δε ορίσθηκε ότι οι Δευτεροβάθμιες Επιτροπές, οι οποίες εδρεύουν στην έδρα κάθε Εφετείου, είναι τριμελείς και αποτελούνται από τον Πρόεδρο Εφετών και τους οικείους Επιθεωρητές Δασών και Γεωργίας. Με την παρ. 27 του άρθρου 2 της 272961/26.04.1982 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως και Γεωργίας (Β' 215) διατηρήθηκε η τριμελής σύνθεση των Δευτεροβαθμίων Επιτροπών, ορίσθηκε δε ότι σε αυτές συμμετέχουν αντί του Επιθεωρητού Δασών, δασολόγος της Επιθεωρήσεως Δασών και αντί του Επιθεωρητού Γεωργίας, γεωπόνος της Περιφερειακής Διευθύνσεως Γεωργικής Αναπτύξεως. Ακολούθως, με την παρ. 17 του άρθρου 2 της 347624/21.10.1982 κοινής αποφάσεως των ιδίων Υπουργών (Β' 841) στις Δευτεροβαθμίους Επιτροπές προστέθηκε, ως τέταρτο μέλος, εκπρόσωπος της οικείας συνδικαλιστικής οργανώσεως των Υπαλλήλων του Υπουργείου Γεωργίας (βλ. ΣΤΕ 2140/1986 Ολ.) και ως τέτοια ορίσθηκε με την 358523/23.12.1983 κοινή απόφαση των ιδίων ως άνω Υπουργών (Β' 763) η Πανελλήνια Ένωση Δασολόγων Δημοσίων

Υπαλλήλων (ΠΕΔΔΥ). Τέλος, με την παρ. 13 του άρθρου 2 της 393155/ 22.09.1992 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Γεωργίας και Οικονομικών (Β' 579-διόρθωση σφαλμάτων Β' 271/1993), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 2026/1992 (Α' 43), οι ως άνω Επιτροπές διατηρήθηκαν, ορίσθηκε δε ότι «Αντί του εκπροσώπου της ΠΕΔΔΥ, μετέχουν στην σύνθεση των Επιτροπών από ένας Δασολόγος εκ των Δασαρχείων της περιοχής της Επιθεώρησης».

9. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την 261123/13.6.2002 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, όπως τροποποιήθηκε με την 208342/3.2.2003 απόφαση αυτού, συγκροτήθηκε η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων του Εφετείου Πειραιά, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο Εφετών Πειραιά, από δασολόγο της Διευθύνσεως Δασών Περιφέρειας Αττικής, από γεωπόνο της Διεύθυνσης «Γεωργικής Ανάπτυξης» της ίδιας ως άνω Περιφέρειας και από δασολόγο του Δασαρχείου Πάρνηθας. Η κατά τα ανωτέρω συγκρότηση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής από τα τέσσερα αυτά μέλη παρίσταται νόμιμη εφόσον έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις που έχουν εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη, πρέπει δε, κατόπιν αυτού, να απορριφθεί ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως (βλ. ΣτΕ 1247, 1248/2005, 2071/2004).

10. Επειδή, κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η οποία αποτυπώνεται ήδη στις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45), τα μέλη των συλλογικών οργάνων οφείλουν, κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους ως μελών των οργάνων αυτών, να παρέχουν τα εχέγγυα αμερόληπτης κρίσης. Κατ' εφαρμογή της διοικητικής αυτής αρχής δεν επιτρέπεται το πρόσωπο, που υπό την ιδιότητα του διοικητικού οργάνου εκδίδει μια διοικητική πράξη, να συμπίπτει με το πρόσωπο που την ελέγχει ή να μετέχει στο συλλογικό όργανο που ασκεί τον έλεγχο αυτό, εκτός αν ρητώς ορίζεται το αντίθετο ή συνάγεται σαφώς από τις διατάξεις που ορίζουν την αρμοδιότητα των οργάνων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 19 παρ. 9 του ν. 1599/1986 (Α' 75), η οποία ως ειδική εξακολουθεί να ισχύει και μετά τη θέση σε ισχύ του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, όταν οι σχετικές διατάξεις προβλέπουν δύο βαθμούς ουσιαστικής κρίσης της υπόθεσης, μπορεί να είναι μέλος δευτεροβάθμιου συλλογικού οργάνου πρόσωπο που είχε μετάσχει στο πρωτοβάθμιο συλλογικό όργανο, χωρίς να δημιουργούνται υπόνοιες μεροληψίας. Τούτο δε ισχύει πολύ περισσότερο όταν, όπως στην προκείμενη

περίπτωση, ο διοικούμενος δεν αμφισβήτησε με συγκεκριμένους ισχυρισμούς την αμεροληψία του μέλους συλλογικού οργάνου που έχει αρμοδιότητα να κρίνει την υπόθεση και δεν ζήτησε για το λόγο αυτό την εξαίρεση του από το συλλογικό όργανο, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 3 και 4 του ν. 2690/1999 (βλ. ΣτΕ 741/2003 και 954/2002, 2289/2001 κ.ά.). Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος περί μη νομίμου συνθέσεως της εκδούσης την προσβαλλόμενη απόφαση Δευτεροβάθμιας Επιτροπής λόγω της συμμετοχής σ' αυτήν του δασολόγου Ελευθέριου Παπαλόπουλου, ο οποίος είχε συμμετάσχει ως εισηγητής στη σύνθεση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής που είχε εκδώσει την 1/2001 απόφαση.

11. Επειδή, από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 10 και του άρθρου 14 του ν. 998/1979 περί της αρμοδιότητας των δευτεροβαθμίων επιτροπών επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων και της ενώπιον αυτών διαδικασίας, δεν προκύπτει ότι επιβάλλεται ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας ο ορισμός εισηγητή για κάθε υπόθεση που κρίνεται από την επιτροπή. Εξάλλου, όπως βεβαιώνεται στην προσβαλλόμενη πράξη, η απόφαση αυτή ελήφθη μετά από διαλογική συζήτηση και τήρηση των κανόνων της ψηφοφορίας και των λοιπών διαδικαστικών κανόνων του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Συνεπώς, είναι απορριπτέος, ως αβάσιμος, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι, κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, δεν ορίστηκε εισηγητής για την υπόθεση, ούτε υποβλήθηκε στη επιτροπή κάποια εισήγηση προς εκτίμηση.

12. Επειδή, μετά την ακύρωση της 1/2001 απόφασης της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά και την αναπομπή της υπόθεσης στην ίδια Επιτροπή με την 2260/2002 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η υπόθεση επανήλθε στο στάδιο της εξέτασης της προσφυγής που κατέθεσαν κάτοικοι της περιοχής Γλυφάδας, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Αττικής και η Α.Ε. Α. κατά της 31/1999 αποφάσεως της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων, με την οποία εξαφανίστηκε η 6187/20.11.1998 απόφαση του Δασάρχη Πειραιά και χαρακτηρίστηκε η επίδικη έκταση εν μέρει δάσος και αναδασωτέα, εν μέρει τεχνητή φυτεία, εν μέρει δασική έκταση και εν μέρει μη δασική. Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι ελήφθησαν υπόψη οι από 1.3.1999 αντιρρήσεις του αιτούντος Δήμου ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων κατά της πράξης χαρακτηρισμού της επίδικης έκτασης από το Δασάρχη Πειραιά, ενώ το από 14.4.2003 υπόμνημά του, κατά το

μέρος που είχε την έννοια νέας προσφυγής κατά της 31/1999 απόφασης, νομίμως απορρίφθηκε ως εκπροθέσμως κατατεθέν, και δεν προκύπτει μεν αν ελήφθη υπόψη ως νέο έγγραφο για τη διαμόρφωση της κρίσης της Επιτροπής για την υφιστάμενη πραγματική κατάσταση κατά το χρόνο έκδοσης της ήδη προσβαλλόμενης απόφασης αυτής, αλλά δεν προβάλλεται από τον αιτούντα Δήμο ότι με το υπόμνημα αυτό είχαν προβληθεί ουσιώδεις ισχυρισμοί που αφορούσαν το χαρακτήρα της επίδικης έκτασης, οι οποίοι έχρηζαν ειδικής απαντήσεως. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι με μη νόμιμη αιτιολογία απορρίφθηκε ως अपαράδεκτο το από 14.4.2003 υπόμνημα του αιτούντος.

13. Επειδή, στο άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 998/1979 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων της χώρας» (Α' 289), όπως αυτή η διάταξη ίσχυε κατά τον κρίσιμο στην προκείμενη περίπτωση χρόνο, πριν από την αντικατάσταση της με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.3208/2003, οριζόταν ότι: «Εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται και αι εντός των πόλεων και των οικιστικών περιοχών ευρισκόμεναι εκτάσεις, αι οποίαι καλύπτονται υπό δασικής βλαστήσεως φυσικώς ή τεχνητώς δημιουργούμενης (πάρκα ή άλση) ως και αι οπουδήποτε δημιουργούμεναι δενδροστοιχία ή δασικά φυτεία». Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 του ν. 2664/1998 «Εθνικό Κτηματολόγιο και άλλες διατάξεις» (Α' 275), όπως αυτή είχε πριν την αντικατάσταση της με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του ν.3208/2003, «1. Οι δασικοί χάρτες καταρτίζονται κατά νόμο από τις προβλεπόμενες στη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 28 του παρόντος νόμου υπηρεσίες του νομαρχιακού επιπέδου Διευθύνσεων Δασών. Τα αναγκαία στοιχεία για τον προσδιορισμό των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων, όπως αυτές προσδιορίζονται στις διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 «περί προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων της χώρας» (ΦΕΚ 289 Α'), εξαιρουμένων των τεχνητών δασικών φυτειών, λαμβάνονται προεχόντως από την παλαιότερη και την πλησιέστερη προς το χρόνο κατάρτισης του δασικού χάρτη αεροφωτογράφιση της περιοχής...». Περαιτέρω, στην παρ. 2 του άρθρου 27 του Ν. 2664/1998 ορίζεται ότι «Τα κατά τα ανωτέρω δάση και οι δασικές εκτάσεις εν γένει εκτάσεις απεικονίζονται σε κατάλληλης κλίμακας αεροφωτογραφικό ή χαρτογραφικό υλικό...το οποίο αποτελεί τον προσωρινό δασικό χάρτη...», ενώ κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου ο οριστικός δασικός χάρτης «έχει πλήρη αποδεικτική ισχύ σε κάθε διοικητική ή δικαστική αρχή. Επί των οριστικών δασικών χαρτών σημειώνονται οι περίμετροι όλων των δασικών εν γένει εκτάσεων, στις οποίες εφαρμόζονται και

ισχύουν οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας». Με την παρ. 1 του άρθρου 1 του μεταγενέστερου της προσβαλλόμενης πράξης ν. 3208/2003 «Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις» (Α' 303) αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 3 του ν.998/1979 και η ως άνω παράγραφος 4, μετά την αναρίθμηση της σε παράγραφο 5, ορίζει πλέον ότι «Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται και τα εντός των πόλεων και των οικιστικών περιοχών πάρκα και άλση, καθώς και οι εκτάσεις που κηρύσσονται ή έχουν κηρυχθεί με πράξη της αρμόδιας αρχής ως δασωτές ή αναδασωτές». Οι ως άνω διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 27 του ν. 2664/1998 αντικαταστάθηκαν με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 5 ν. 3208/2003 ως εξής: «1. Οι δασικοί χάρτες καταρτίζονται κατά νόμο από τις προβλεπόμενες στη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 28 υπηρεσίες των Διευθύνσεων Δασών της Περιφέρειας στο νομό. Τα αναγκαία στοιχεία για τον προσδιορισμό των δασών και των δασικών εκτάσεων λαμβάνονται από την παλαιότερη και την πλησιέστερη προς το χρόνο κατάρτισης του δασικού χάρτη, αεροφωτογραφία... 2..Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις των παραγράφων 1 και 2, καθώς και οι εκτάσεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 απεικονίζονται σε κατάλληλης κλίμακας αεροφωτογραφικό ή χαρτογραφικό υλικό, το οποίο, αφού συμπληρωθεί με τα φωτοερμηνευτικά στοιχεία των αεροφωτογραφιών, αποτελεί τον προσωρινό δασικό χάρτη». Τέλος, στο άρθρο 11 του ν. 3208/2003 προβλέπεται ότι: «Οι υπαγόμενες στην περίπτωση α' της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 ιδιωτικές γεωργικές εκτάσεις, στις οποίες υπάρχουν ή δημιουργούνται τεχνητές δασικές φυτείες, δεν προσλαμβάνουν εκ του λόγου αυτού το δασικό χαρακτήρα. Με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στους σχετικούς κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ιδιοκτήτες αυτών των εκτάσεων διαχειρίζονται τις δασικές φυτείες ελεύθερα, χωρίς περιορισμούς ως προς το χρόνο και το είδος της υλοτομίας και τη μετέπειτα χρήση του αγρού». Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 3208/2003, της προστασίας των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας εξαιρούνται εκείνες μόνο οι δασικές φυτείες που δημιουργούνται επί ιδιωτικών γεωργικών εκτάσεων, με σκοπό την υλοτομία, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων (βλ. Π.Ε. 131/2007 και εισηγ. Έκθεση του ν. 3208/2003, σελ. 10, όπου διευκρινίζεται ότι πρόκειται για λευκώνες, χριστουγεννιάτικα δένδρα και δασικές φυτείες του Κανονισμού 1280 ΕΟΚ που δημιουργήθηκαν ή δημιουργούνται επί γεωργικών εκτάσεων από τους ιδιοκτήτες τους). Την ίδια, όμως, έννοια είχε και η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 του ν. 2664/1998, όπως είχε πριν την αντικατάστασή

της με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 3208/2003, η οποία δεν περιέστειλε το πεδίο εφαρμογής της διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 σε σχέση με τις τεχνητές δασικές φυτείες, οι οποίες υπάγονται στο προστατευτικό καθεστώς του νόμου αυτού είτε είχαν δημιουργηθεί προ της ενάρξεως της ισχύος του είτε δημιουργούνται μετά από αυτήν, διότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της Χώρας, είτε ανήκουν στο Δημόσιο είτε σε ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υπάγονται ως φυσικά αγαθά υπό ίδιον προστατευτικό καθεστώς, προς το σκοπό της διατήρησης της κατά τον προορισμό τους χρήσης τους και της διαφύλαξης της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας που προκύπτει από την ύπαρξή τους. Αυτή η προστασία αφορά τις εκτάσεις που πράγματι καλύπτονται από δασική βλάστηση είτε αυτή δημιουργήθηκε με φυσικά είτε με τεχνικά μέσα (βλ. ΣτΕ 89/1981, 2568/1981, 2087/2004, 321/2005). Ποτέ δε δεν υπάγονταν στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας οι τεχνητές δασικές φυτείες που δημιουργούνταν επί ιδιωτικών γεωργικών εκτάσεων, με σκοπό την υλοτομία, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων. Ενόψει των ανωτέρω, ο χαρακτηρισμός με την προσβαλλόμενη πράξη, τμήματος της επίδικης έκτασης ως «τεχνητής δασικής φυτείας» δεν έχει την έννοια ότι αυτό εξαιρείται από τη συνταγματική προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι με παράνομη και εσφαλμένη αιτιολογία εξαιρούνται της δασικής νομοθεσίας οι χαρακτηριζόμενες ως «τεχνητές δασικές φυτείες» της παρ. 4 άρθρου 3 του ν. 998/1979, εκτάσεις εμβαδού 116,4 στρ. και 28 στρ., στη θέση «ΑΣΤΕΡΙΑ» της περιοχής του Δήμου Γλυφάδας, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι οι δασικές αυτές φυτείες, εφόσον δεν προκύπτει ότι δημιουργήθηκαν επί ιδιωτικών γεωργικών εκτάσεων, με σκοπό την υλοτομία, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων, δεν εξαιρούνται από την προστασία των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας.

14. Επειδή, το άρθρο 14 του ν. 998/1979 «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας» (Α' 289), θεσπίζει προσωρινώς ειδική διοικητική διαδικασία για τον χαρακτηρισμό μιας έκτασης ως δασικής ή μη, με πράξη του αρμόδιου δασάρχη, η οποία «δέον να είναι προσηκόντως ητιολογημένη δι' αναφοράς εις την μορφολογίαν του εδάφους, το είδος, την σύνθεσιν, την έκτασιν της βλαστήσεως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά- αυτής, τας τυχόν επελθούσας προσφάτως αλλοιώσεις ή καταστροφάς, ως και εις παν έτερον χρήσιμον στοιχείον προς χαρακτηρισμόν της εκτάσεως» (παρ. 2). Η απόφαση του δασάρχη υπόκειται σε αντιρρήσεις και εν συνεχεία σε προσφυγή ενώπιον της κατά το άρθρο 10 του ίδιου

νόμου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας επιτροπής, η οποία «λαμβάνουσα υπ' όψιν τον σχετικόν φάκελλον και τας προτάσεις του ενδιαφερομένου ως άνω ιδιώτου, νομικού προσώπου ή δημοσίας υπηρεσίας, δυναμένη δε και να διενεργήση αυτοψίαν προς μόρφωσιν ασφαλεστέρας γνώμης περί της υφισταμένης εν τη περιοχή καταστάσεως, αποφαινεται ητιολογημένως ...» (παρ. 3). Περαιτέρω, το άρθρο 3 του ίδιου νόμου, πριν από την τροποποίηση του από το άρθρο 1 του ν. 3208/2003, όριζε τα εξής: «1. Ως δάσος νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, η οποία καλύπτεται εν όλω ή σποραδικώς υπό αγρίων ξυλωδών φυτών οιασδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, αποτελούντων ως εκ της μεταξύ των αποστάσεως και αλληλεπιδράσεως οργανικήν ενότητα, και η οποία δύναται να προσφέρη προϊόντα εκ των ως άνω φυτών εξαγόμενα ή να συμβάλη εις την διατήρησιν της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας ή να εξυπηρετήση την διαβίωσιν του ανθρώπου εντός του φυσικού περιβάλλοντος. 2. Ως δασική έκτασις νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, καλυπτόμενη υπό αραιάς ή πενιχρός, υψηλής ή θαμνώδους, ξυλώδους βλαστήσεως οιασδήποτε διαπλάσεως και δυναμένη να εξυπηρετήση μίαν ή περισσότερας των εν τη προηγουμένη παραγράφω λειτουργιών. 3. Εις τα δάση ή τας δασικάς εκτάσεις, αντιστοίχως, περιλαμβάνονται και αι εντός αυτών οιασδήποτε φύσεως ασκεπείς εκτάσεις, χορτολιβαδικαί ή μη, βραχώδεις εξάρσεις και γενικώς ακάλυπτοι χώροι, καθώς και αι υπεράνω δασών ή δασικών εκτάσεων ασκεπείς κορυφαί ή αλπικαί ζώναι των ορέων και οι άβατοι κλιτύες αυτών. Τα δάση και αι δασικαί εκτάσεις δεν μεταβάλλουν τον, κατά τας ανωτέρω διατάξεις, χαρακτήρα αυτών και όταν ακόμη εντός αυτών υφίστανται μεμονωμένα ή εγκατεσπαρμένα καρποφόρα δένδρα ή συστάδες τοιούτων δένδρων. 4... 5. Εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται και αι εκτάσεις εκείναι αι οποίαι κηρύσσονται ή έχουν ήδη κηρυχθή δια πράξεως της αρμοδίας διοικητικής αρχής ως δασωτέαι ή αναδασωτέαι. 6. Δεν υπάγονται οπωσδήποτε εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου: α) Αι γεωργικώς καλλιεργούμεναι εκτάσεις, β) Αι χορτολιβαδικαί εκτάσεις, αι ευρισκόμεναι επί πεδινών εδαφών ή επί ανωμάλου εδάφους ή λόφων, εφ' όσον δεν εμπίπτουν εις τας περιπτώσεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου ή δεν έχουν κηρυχθή ένεκα του προστατευτικού αυτών χαρακτήρος ή εξ άλλου λόγου δασωτέαι κατά τα εις το άρθρον 38 του παρόντος νόμου οριζόμενα, γ) Αι βραχώδεις ή πετρώδεις εκτάσεις, αι ευρισκόμεναι επί των ως άνω πεδινών ή ανωμάτων ή λοφωδών εδαφών, δ)...ε) Αι περιοχαί δια τας οποίας υφίστανται εγκεκριμένα έγκυρα σχέδια πόλεως ή καταλαμβάνονται υπό οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923...στ) [...]». Περαιτέρω, το άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζει ότι: «1. Τα δάση και αι δασικαί

εκτάσεις, δια την αποτελεσματική και διαρκή προστασίαν των, διακρίνονται αναλόγως προς την ωφελιμότητα και τας λειτουργίας τας οποίας εξυπηρετούν ως ακολούθως: α) Δάση και δασικά εκτάσεις αι οποίαι παρουσιάζουν ιδιαίτερον επιστημονικόν, αισθητικόν, οικολογικόν, ή γεωμορφολογικόν ενδιαφέρον [...] β) [...], ε) Τα δάση και αι δασικά εκτάσεις, αι μη εμπίπτουσαι εις οιαδήποτε των κατηγοριών α' έως και δ' 2.[...] 3 [...]. Εξάλλου, στην παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, όπως ήδη, ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 1 του ν. 3208/2003, ορίζεται ότι: «ως δασικές εκτάσεις νοούνται και οι οποιασδήποτε φύσεως ασκεπείς εκτάσεις (φρυγανώδεις ή χορτολιβαδικές εκτάσεις, βραχώδεις εξάρσεις και γενικά ακάλυπτοι χώροι) που περικλείονται από δάση ή δασικές εκτάσεις, καθώς και οι υπεράνω των δασών ή δασικών εκτάσεων ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες των ορέων. Στις εν λόγω εκτάσεις, πέραν επιτρεπτών επεμβάσεων που προβλέπονται από την παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 1734/1987 και τα άρθρα 45 έως 61 του παρόντος νόμου, ουδεμία άλλη επέμβαση επιτρέπεται». Όπως προκύπτει από τη σχετική εισηγητική έκθεση, «.... με τη συγκεκριμένη διάταξη επιχειρείται η αποτροπή της διάσπασης του δασικού χώρου και διευκρινίζεται ποιες από τις εκτάσεις που περικλείονται στα δάση και στις δασικές εκτάσεις εξομοιούνται προς αυτές. Πρόκειται κυρίως για τα διάκενα των δασών και τις αλπικές και ψευδαλπικές εκτάσεις οι οποίες, λόγω του υψομέτρου και των δυσμενών για την ανάπτυξη υψηλής ξυλώδους βλάστησης συνθηκών, παραμένουν γυμνές...».

15. Επειδή, κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, όπως ίσχυε πριν την κατά τα ανωτέρω αντικατάστασή της, η οποία επαναλαμβάνει ρύθμιση της προϊσχυσάσης δασικής νομοθεσίας (άρ. 45 παρ. 2, 3 ν. 4173/ 192Θ, Α' 205, αρ. 1 παρ. 2, 3 ν.δ. 86/1969, Α' 7) για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού και τα εντός ή υπεράνω δασών και δασικών εκτάσεων ορεινά χορτολιβαδικά εδάφη, που δεν έχουν ξυλώδη (υψηλή ή θαμνώδη), αλλά πώδη ή φρυγανώδη βλάστηση και, συνεπώς, δεν υπάγονται στις κατηγορίες των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 (πρβλ. ΣτΕ 1309/2005, 2997, 1417/2003), δεδομένου ότι και τα ορεινά αυτά χορτολιβαδικά εδάφη αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα που συνδέονται με το δασικό οικοσύστημα των γύρω εκτάσεων και χρήζουν προστασίας (ΣτΕ 1309/2005). Τα εδάφη δε αυτά υπάγονται στο θεσπιζόμενο από το νόμο καθεστώς προστασίας των δασών και δασικών εκτάσεων σύμφωνα και με τον προαναφερόμενο νεότερο νόμο (ν. 3208/2003). Εξάλλου, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ

3448/2007 7μ., 3080/2007), τα όργανα του άρθρου 14 του ν. 998/1979, δεσμευόμενα από την μη ελεγχόμενη παρεμπιπτόντως πράξη αναδάσωσης, οφείλουν είτε να απόσχουν από την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού, είτε να περιορισθούν απλώς στη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα και ως εκ του λόγου αυτού αποτελεί δασική έκταση. Περαιτέρω, από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται ότι η απόφαση του δασάρχη και των οικείων επιτροπών σχετικά με τον χαρακτήρα ορισμένης έκτασης ως δασικής ή μη συνίσταται στη διαπίστωση υφιστάμενης πραγματικής (φυσικής) κατάστασης και των τυχόν πρόσφατων αλλοιώσεών της. Ενόψει όμως της συνταγματικής προστασίας των δασών, η σχετική διαπίστωση ανάγεται και στο παρελθόν, όταν η μεταβολή του δασικού χαρακτήρα οφείλεται σε καταστροφή ή παράνομη εκχέρσωση. Εξάλλου, η απόφαση αυτή, που εκδίδεται με τη σύμπραξη του ενδιαφερόμενου ιδιοκτήτη, πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη με την περιγραφή της μορφολογίας του εδάφους, του είδους, της σύνθεσης, της πυκνότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της βλάστησης. Η αιτιολογία αυτή μπορεί να συμπληρώνεται και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (ΣτΕ 3573/2007, 481/2007 και 2009/2003 Ολομ, 1497/2002 Ολομ., 1165/2007, 3909/2006, 2227/2006, 4589/2005, 3100/2005, 2991/2005, 1317/2005, 1147/2004, 895/2004, 87/2004, 3691/2000, 1713/2000 κ.ά.).

16. Επειδή, οι επίδικες εκτάσεις εμπίπτουν μεν στις ευρύτερες εκτάσεις που κηρύχθηκαν ως αναδασωτέες με την 108424/13-9/16-10-1934 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας "Περί κηρύξεως ως αναδασωτέας της περιοχής του λεκανοπεδίου Αττικής" (Β 133). Ενόψει, όμως, του ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος που διέπει την επίδικη έκταση και του εξαιρετικά παρωχημένου χρόνου της ως άνω απόφασης αναδάσωσης, η οποία, άλλωστε, προέβλεπε και περιπτώσεις εξαιρέσεως από την αναδάσωση, η Δευτεροβάθμια Επιτροπή δεν μπορούσε να αρκεστεί στην κήρυξη ως αναδασωτέας της ευρύτερης περιοχής του λεκανοπεδίου της Αττικής το 1934 και για το λόγο αυτό να απόσχει του χαρακτηρισμού και συνεπώς, νομίμως προέβη στον ως άνω χαρακτηρισμό της επίδικης έκτασης με αναφορά σε όλα τα στοιχεία του φακέλου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται πόρισμα αυτοψίας, φωτοερμηνείες και εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης, που είχαν συγκεντρωθεί ήδη κατά την έκδοση της πράξης χαρακτηρισμού του Δασάρχη Πειραιά και στη συνέχεια κατά τη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών Δασικών Αμφισβητήσεων, και τα οποία αναφέρονται στο χαρακτήρα της επίδικης έκτασης και στις μεταβολές που επήλθαν σ' αυτήν από τα έτη 1933 και μετά. Ειδικότερα, με την ήδη προσβαλλόμενη 13/2003 απόφασή της, η ως άνω

Επιτροπή δέχθηκε τα εξής: «Απορρίπτει ως απαράδεκτα τα Υπομνήματα - Προσφυγές του Δήμου Γλυφάδας και των Ελληνικών Τουριστικών Ακινήτων Α.Ε. Δέχεται τυπικά τις λοιπές υπό κρίση προσφυγές. Απορρίπτει στην ουσία τις προσφυγές - αντιρρήσεις: α) του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, β) της Σ. Α. κλπ. (28) ιδιωτών, γ) της Α. ΑΞΕ . Δέχεται εν μέρει στην ουσία την προσφυγή της Ε. Τουριστικής Α.Ε. Χαρακτηρίζει την έκταση των 278,00 στρεμμάτων στη θέση «Αστέρια Γλυφάδας» περιοχής Δήμου Γλυφάδας, όπως αυτή απεικονίζεται με χρώματα στο απόσπασμα φ.Χ. Γ.Υ.Σ. κλίμακας 1:5.000 Αρ. Φυλ. 6465/3 που συνοδεύει την αριθ. 31/1999 απόφαση της Δ/θμιας Ε.Ε.Δ.Α Ν.Πειραιά και την παρούσα με ημερομηνία 18.6.2003, ως κατωτέρω: Α) Ομόφωνα την έκταση των 61,4 στρ. με πράσινο χρώμα στο διάγραμμα ως Δάσος των παρ. 1 και 5 του Ν. 998/1979. Β) Κατά πλειοψηφία (με ψήφους τρεις έναντι μιας) τις εκτάσεις εμβαδού 116,4 στρ. με χρώμα κόκκινο και 28 στρ. με χρώμα κίτρινο και πράσινη διαγράμμιση, ως τεχνητές δασικές φυτείες της παρ. 4 άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ενός μέλους της Επιτροπής και δη του Προέδρου αυτής Δ.Π. δεχθέντος ότι οι εν λόγω εκτάσεις αποτελούν: α) τα 116,40 στρ. χορτολιβαδικές εκτάσεις της παρ. 3 του άρθρου 3 Ν. 998/79, β) τα 28 στρ. δασικές εκτάσεις των παρ. 2 και 5 του άρθρου 3 ν. 998/79. Γ) Τις εκτάσεις συνολικού εμβαδού 72,2 στρ. με κίτρινο χρώμα: Ομοφώνως τα τμήματα Ι και ΙΙ συνολικού εμβαδού 35 στρεμμάτων που βρίσκονται στο βορειοδυτικό άκρο της επίδικης έκτασης, ως χορτολιβαδική έκταση της παρ. 6β του άρθρου 3 του ν. 998/79 β) Κατά πλειοψηφία (με ψήφους τρεις έναντι μιας) το υπόλοιπο τμήμα των 37,2 στρεμμάτων ως χορτολιβαδικές εκτάσεις της παρ. 6β του άρθρου 3 του ίδιου νόμου 998/79, μειοψηφίσαντος του Προέδρου της Επιτροπής Δ.Π., ο οποίος δέχθηκε ότι τα εν λόγω τμήματα που βρίσκονται διασκορπισμένα σ' όλη την έκταση, συνολικού εμβαδού 37,2 στρεμμάτων, αποτελούν χορτολιβαδικές εκτάσεις της παρ. 3 του άρθρου 3. Εξαφανίζει εν μέρει την 31/1999 απόφαση της Α/θμιας Ε.Ε.Δ.Α. Ν. Πειραιά, κατά το μέρος που είναι αντίθετη με την παρούσα...». Στην κρίση της αυτή κατέληξε η Δευτεροβάθμια Επιτροπή αφού έλαβε υπόψη της ότι «όλη η έκταση κατά το απώτερον παρελθόν (1939 και 1945) καλύπτονταν από χορτολιβαδική (φρυγανώδη) βλάστηση, με μονή εξαίρεση το Νότιο-Νοτιοδυτικό άκρο (Ν-ΝΔ) (λοφώδης έξαρση), όπου φύονται και διάσπαρτα άγρια ξυλώδη φυτά (νεαρά πεύκα και θάμνοι αειφύλλων), το ποσοστό εδαφοκάλυψης των οποίων δεν προσδιορίζει καμιά εκ των εκθέσεων φωτοερμηνείας που βρίσκονται στ φάκελο της υπόθεσης για να διαπιστωθεί αν υπερβαίνει το 15%. Μετά το 1953... από την επικαρπώτρια εταιρεία στην επίδικη έκταση διανοίχθηκε πλήρες οδικό δίκτυο, κατασκευάσθηκαν κτίρια και κάθε είδους τουριστικής και οικιστικής φύσεως

εγκαταστάσεις και τέλος στους ενδιάμεσους χώρους μεταξύ αυτών, αλλά και σε μη δομημένα διάκενα, φυτεύτηκαν δασικά δένδρα και καλλωπιστικοί θάμνοι καθώς και μικρός αριθμός ελαιοδένδρων. Μόνη εξαίρεση αποτέλεσε το (N-ΝΔ) Νότιο-Νοτιοδυτικό άκρο (Λοφώδης έξαρση) όπου καμιά από τις ως άνω δραστηριότητες δεν έλαβε χώρα, οπότε αφέθηκε στη φυσική του εξέλιξη και μόνο περιμετρικά του τμήματος αυτού, καθώς και κατά θέσεις στο εσωτερικό του, πραγματοποιήθηκαν τεχνητές φυτεύσεις. Σήμερα η επίδικη έκταση, με εξαίρεση την προς N-ΝΔ λοφώδη έξαρση, εμφανίζεται ως τουριστική εγκατάσταση, με κάθε είδους απαραίτητες για το σκοπό αυτό κατασκευές... που πλαισιώνονται από το απαραίτητο και τεχνητώς δημιουργηθέν πράσινο (πέυκα, καζουαρίνες, κυπαρίσσια, καλλωπιστικοί θάμνοι κλπ.). Αντίθετα η λοφώδης έξαρση στο N-ΝΔ άκρο, εμβαδού 61,4 στρεμ., στην οποία ... δεν έλαβε χώρα καμιά παρέμβαση δόμησης, εξελίχθηκε σε φυσικό πευκοδάσος ηλικίας 15-45 ετών περίπου, με ποσοστό εδαφοκάλυψης 40-100% και υπόρροφο από αείφυλλα και αποτελεί πλήρες δασικό οικοσύστημα, στο οποίο διαβιεί(σε περιορισμένο αριθμό βέβαια λόγω θέσης και εμβαδού) και η πανίδα της περιοχής...». Ενόψει αυτών η προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής είναι, κατ' αρχήν, νομίμως αιτιολογημένη, όσον αφορά στο χαρακτηρισμό των υπό στοιχεία Α (61,4 στρ. δάσος) και Β (116,4 στρ. και 28 στρ. τεχνητές δασικές φυτείες) εκτάσεων, και είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους υποστηρίζεται ότι δεν περιέχει αναφορά στη μορφολογία του εδάφους, το είδος, τη σύνθεση, την έκταση της βλάστησης, τις επελθούσες πρόσφατες αλλοιώσεις και την κήρυξη της εκτάσεως ως αναδασωτέας με την 108424/1934 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Κατά τα λοιπά η αμφισβήτηση της τεχνικής ορθότητας των διαπιστώσεων της Επιτροπής και της κρίσης της για την αποδεικτική βαρύτητα των στοιχείων που οι διάδικοι επικαλέστηκαν ενώπιον της με αναφορά σε επί μέρους προσκομιζόμενες εκθέσεις φωτοερμηνείας ή σε άλλα έγγραφα στοιχεία του φακέλου, εκφεύγει του δικαστικού ακυρωτικού ελέγχου (βλ. ΣτΕ 1497/2002 Ολ., 2009/2003 Ολ.) και κατά το μέρος αυτό ο λόγος είναι απορριπτέος ως απαραδέκτως προβαλλόμενος. Ο ειδικότερος, όμως, ισχυρισμός του αιτούντος Δήμου ότι αναιτιολόγητα χαρακτηρίστηκε έκταση, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, 72,2 στρεμμάτων ως χορτολιβαδική της παρ. 6β του άρθρου 3 του ν.998/1979 και όχι ως χορτολιβαδική έκταση της παρ. 3 του ως άνω άρθρου 3, πρέπει να γίνει δεκτός, διότι η προσβαλλόμενη απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής δεν αιτιολογεί επαρκώς, με αναφορά στις δασικές εκτάσεις που περικλείουν τα εναπομείναντα χορτολιβαδικά τμήματα, μετά τον ως άνω χαρακτηρισμό των υπολοίπων τμημάτων ως δασικών φυσικών ή τεχνητών, αν τα

τμήματα αυτά αποτελούν οργανική συνέχεια του δάσους, κατά τρόπον ώστε να αποτελούν ενιαίο δασικό οικοσύστημα με αυτό (βλ. ΣτΕ 2996/2003).

17. Επειδή, κατόπιν τούτων, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας του χαρακτηρισμού με την προσβαλλόμενη απόφαση των υπό στοιχείων Γ' εκτάσεων των 72,2 στρεμμάτων ως χορτολιβαδικών της παραγράφου 6β του άρθρου 3 του ν. 998/1979, να ακυρωθεί η 13/2003 απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Πειραιά κατά το ως άνω μέρος και να αναπεμφθεί η υπόθεση στη Διοίκηση για νέα νόμιμη κρίση ως προς το κεφάλαιο αυτό.

ΣτΕ 3290/2009

[Παράνομη η ΚΥΑ για την ίδρυση του Εθνικού

Υγροτοπικού Πάρκου Δέλτα Έβρου]

Πρόεδρος: *Π.Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Χρ. Παπανικολάου*

Δικηγόροι: *Ηλ. Θεοδωράτος, Β. Παπαθεοδώρου, Σπ. Κουλούρης, Αθ. Αλεφάντη*

Με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3044/2002, ιδρύθηκαν μεν φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό, ο

χαρακτηρισμός τους όμως κατά τις διακρίσεις του ν. 1650/1986 -δηλαδή η υπαγωγή τους σε μια από τις κατηγορίες που προβλέπονται με το νόμο αυτό, μεταξύ των οποίων και τα εθνικά πάρκα- από τον οποίο εξαρτάται το κατά νόμο περιεχόμενο της προστασίας, χωρεί κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με το άρθρο 21 του ν. 1650/1986, δηλαδή με την έκδοση προεδρικού διατάγματος κατόπιν ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης.

Συνεπώς, μη νομίμως η περιοχή του Δέλτα Έβρου χαρακτηρίστηκε ως εθνικό πάρκο και μη νομίμως καθορίστηκαν εντός αυτής ζώνες προστασίας, όπου απαγορεύονται ή επιτρέπονται έργα και δραστηριότητες, με ΚΥΑ των Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης, Εμπορικής Ναυτιλίας και Μακεδονίας Θράκης. Το κύρος της ενλόγω ΚΥΑ ως κανονιστικής πράξης εξετάζεται παρεμπιπτόντως, κατά την εξέταση της νομιμότητας πράξης του Δασάρχη Αλεξανδρούπολης, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα κυνηγών για άσκηση θήρας στην περιοχή. Εφόσον η ενλόγω αρνητική πράξη εκδόθηκε κατ' επίκληση και εφαρμογή της Κ.Υ.Α., είναι παράνομη και ακυρωτέα.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση α) της υπ' αριθ. 3692/29.4.2008 πράξης του Δασάρχη Αλεξανδρούπολης, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα των τεσσάρων πρώτων αιτούντων, οι οποίοι είναι μέλη κυνηγετικών συλλόγων, για την άσκηση θήρας στην περιοχή των υγροτόπων του Δέλτα του Έβρου και β) της υπ' αριθ. 4110/29.1.2007 κοινής απόφασης των Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης, Εμπορικής Ναυτιλίας και Μακεδονίας Θράκης «Χαρακτηρισμός της χερσαίας και θαλάσσιας περιοχής των υγροτόπων του Δέλτα στις εκβολές του ποταμού Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του ως Εθνικό Πάρκο με την ονομασία Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου» (ΦΕΚ 102 Δ/16.3.2007).

3. Επειδή, στο άρθρο 262 του Δασικού Κώδικα (ν.δ. 86/1969, ΦΕΚ 7 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του ν.δ. 996/1971 (ΦΕΚ 192 Α'), ορίζεται ότι, «1. Η

θήρα επιτρέπεται μόνον εις τον κάτοχον αδειάς θήρας, εκδιδομένης εις τον τόπον της μονίμου κατοικίας του υπό της αρμοδίας δασικής αρχής. 2. Ουδείς δύναται να λάβη άδειαν θήρας, εάν δεν είναι μέλος κυνηγετικού συλλόγου. ... 3. Η άδεια θήρας, ούσα προσωπική και αμεταβίβαστος, ισχύει δια την κυνηγετικήν περίοδον και περιφέρειαν, δι' ην εξεδόθη ...». Στην προκείμενη περίπτωση με την από 21.4.2008 αίτησή τους προς το Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης (αρ. πρωτ. 3692/24.4.2008) οι τέσσερις πρώτοι των αιτούντων ζήτησαν από το Δασαρχείο να εγκριθεί η άσκηση από αυτούς θηραματικής δραστηριότητας στην περιοχή των υγροτόπων του Δέλτα του Έβρου και συγκεκριμένα στις υγροτοπικές και χέρσες εκτάσεις των περιοχών Μαυρότοπος, Νησί και Βάλτος τόσο κατά την επόμενη κυνηγετική περίοδο όσο και στις επόμενες. Με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ο Δασάρχης Αλεξανδρούπολης απέρριψε το αίτημα με την αιτιολογία ότι οι ανωτέρω περιοχές του Δέλτα του Έβρου περιλαμβάνονται στη Ζώνη Β του Εθνικού Υγροτοπικού Πάρκου του Δέλτα του ποταμού Έβρου όπου απαγορεύεται η θήρα, όπως η ζώνη αυτή καθορίστηκε με τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση, η απαγόρευση δε αυτή ισχύει και μετά την έκδοση των εκάστοτε ρυθμιστικών αποφάσεων του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ενόψει των ανωτέρω, η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη φέρει εκτελεστό χαρακτήρα και παραδεκτώς προσβάλλεται με την αίτηση ακυρώσεως, εφόσον δι' αυτής ο Δασάρχης Αλεξανδρούπολης, κατ' ενάσκηση της προβλεπόμενης στο ν.δ. 86/1969 αρμοδιότητάς του, απέρριψε κατ' επίκληση της δεύτερης προσβαλλόμενης κανονιστικής απόφασης και κατά τρόπο οριστικό και διαρκή, ήτοι ανεξαρτήτως της έκδοσης των εκάστοτε ρυθμιστικών αποφάσεων της θήρας από το Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το αίτημα των αιτούντων για την άσκηση θήρας στις ανωτέρω περιοχές.

4. Επειδή, με έννομο συμφέρον ασκείται η υπό κρίση αίτηση από τους τέσσερις πρώτους αιτούντες, οι οποίοι είναι μέλη κυνηγετικών συλλόγων και είχαν υποβάλει την ανωτέρω υπ' αριθ. 3692/24.4.2008 αίτηση για την άσκηση θήρας προς το Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης, η οποία απορρίφθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη. Εξάλλου, με έννομο συμφέρον ασκείται η αίτηση ακυρώσεως και από το αιτούν σωματείο, το οποίο, κατά το καταστατικό του, έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, την προστασία του θηράματος, καθώς και την ανάπτυξη και αξιοποίηση του θηραματικού πλούτου της χώρας. Περαιτέρω, οι αιτούντες παραδεκτώς ομοδικούν, προβάλλοντας λόγους ακυρώσεως κατά της δεύτερης προσβαλλόμενης κανονιστικής απόφασης, κατ' επίκληση και κατ' εφαρμογή της οποίας εκδόθηκε

η υπ' αριθ. 3692/29.4.2008 αρνητική πράξη του Δασάρχη Αλεξανδρούπολης.

5. Επειδή, η κατά το άρθρο 46 παρ. 1 του π. δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ 8 Α) εξηκονθήμερη προθεσμία προσβολής της προσβαλλόμενης κοινής υπουργικής απόφασης, η οποία έχει κανονιστικό χαρακτήρα, με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας άρχισε την επομένη από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από 17.3.2007. Επομένως, η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως- η οποία κατατέθηκε στις 5.6.2008 στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, ασκείται εκπροθέσμως καθ' ό μέρος στρέφεται κατά της προσβαλλόμενης Κ.Υ.Α., της οποίας πάντως το κύρος ως κανονιστικής μπορεί να ελεγχθεί παρεμπιπτόντως κατά την εξέταση της νομιμότητας της πρώτης προσβαλλόμενης αρνητικής πράξης του Δασάρχη Αλεξανδρούπολης.

6. Επειδή, στο κεφάλαιο Δ', άρθρα 18 έως 22 του ν. 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος» (ΦΕΚ Α' 160), περιέχονται ορισμοί των στοιχείων της φύσεως και του τοπίου που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας και προβλέπονται τα κριτήρια και η διαδικασία χαρακτηρισμού τους. Ειδικότερα, στο άρθρο 18, υπό τον τίτλο «αντικείμενα προστασίας και διατήρησης» ορίζονται τα εξής: «1. Η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητά τους. 2. Χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, γεωμορφολογικής, βιολογικής, επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. 3. Οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19 ως: περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης - περιοχές προστασίας της φύσης - εθνικά πάρκα - προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου - περιοχές οικοανάπτυξης. 4. Αν για την προστασία και διατήρηση των περιοχών, των στοιχείων ή των συνόλων της προηγούμενης παραγράφου, επιβάλλεται παράλληλα η εφαρμογή ορισμένων μέτρων σε γειτονικές εκτάσεις, οι παραπάνω περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα αποτελούν κεντρικό τμήμα μιας ευρύτερης περιοχής, στην οποία τα αναγκαία μέτρα προστασίας κλιμακώνονται κατά ζώνες. 5. (όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 2742/1999, ΦΕΚ Α' 207) α. Τα αντικείμενα προστασίας και διατήρησης της παρ. 3 με τις ζώνες τους

διέπονται από κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας, στους οποίους καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων και εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων, που καθορίζονται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21. Οι ανωτέρω κανονισμοί καταρτίζονται εντός έτους από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 και εγκρίνονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, β. Με τις ίδιες ή όμοιες υπουργικές αποφάσεις εγκρίνονται επίσης πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων της παραγράφου 3. Με τα Σχέδια Διαχείρισης προσδιορίζονται, στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21, οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευόμενων αντικειμένων. Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης στα οποία εξειδικεύονται τα αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, οι φάσεις, το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησης τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους και οι φορείς εφαρμογής τους. Οι διατάξεις της περιπτώσεως αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και για την κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης για τα προστατευόμενα είδη της χλωρίδας και πανίδας που αναφέρονται στο άρθρο 20, καθώς και για τους οικοτόπους που ορίζονται στην κοινή υπουργική απόφαση 33318/3028/28.12.1998 (ΦΕΚ 1289 Β΄/28.12.1998). 6. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης, κατά την έννοια της παραγρ. 1, αποτελούν επίσης τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας». Στο άρθρο 19 καθορίζονται τα κριτήρια του χαρακτηρισμού, οι σκοποί, τους οποίους υπηρετεί κάθε κατηγορία προστατευόμενων περιοχών και οι αρχές της προστασίας. Ειδικότερα, στην παρ. 3, που αφορά τα Εθνικά Πάρκα, ορίζεται ότι «ως εθνικά πάρκα χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Όταν το εθνικό πάρκο, ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια περιοχή ή εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, μπορεί να χαρακτηρίζεται ειδικότερα ως θαλάσσιο πάρκο ή εθνικός δρυμός, αντίστοιχα. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως εθνικών πάρκων

αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες. Στα εθνικά πάρκα επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες, κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα, με τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται ειδικότερα από τον οικείο κανονισμό λειτουργίας και διαχείρισης. Τα εθνικά πάρκα είναι δυνατό να περιλαμβάνουν περιοχές των παρ. 1 και 2 (δηλαδή περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης και περιοχές προστασίας της φύσης)». Περαιτέρω, στο άρθρο 21 του ίδιου νόμου καθορίζονται τα αρμόδια όργανα και η διαδικασία χαρακτηρισμού των υπό προστασία περιοχών και στοιχείων. Ειδικότερα, στην παρ. 1 ορίζεται: «Ο χαρακτηρισμός περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 και ο καθορισμός των ορίων τους και των τυχόν ζωνών προστασίας τους γίνονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και του κατά περίπτωση αρμοδίου υπουργού ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου, σε εφαρμογή περιφερειακού ή νομαρχιακού ή ειδικού χωροταξικού σχεδίου ή γενικού πολεοδομικού σχεδίου ή ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης. Σε κάθε περίπτωση η σύνταξη ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση της σημασίας του προστατευτέου αντικειμένου και τη σκοπιμότητα των προτεινομένων μέτρων προστασίας. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου υπουργού καθορίζεται η διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης των ειδικών αυτών περιβαλλοντικών μελετών και το περιεχόμενο τους. Ειδικά ο χαρακτηρισμός και ο καθορισμός των ορίων και των τυχόν ζωνών προστασίας περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου, που περιλαμβάνονται σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) γίνεται με την πράξη καθορισμού της Ζ.Ο.Ε. και με τη διαδικασία του άρθρου 29 του ν. 1337/1983, όπως ισχύει». Στην παρ. 2, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 2742/1999, ορίζεται: «2. Με το παραπάνω προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην

εκτέλεση έργων. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να προβλέπεται η υποχρέωση σύνταξης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και για έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη κατηγορία έργων και- δραστηριοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου». Εξάλλου στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «3. Τα σχέδια των προεδρικών διαταγμάτων που προβλέπεται στις παραγρ. 1 και 2 ανακοινώνονται πριν από την οριστική διατύπωση τους στους ενδιαφερομένους. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία της ανακοίνωσης των σχεδίων και της υποβολής των προτάσεων ή αντιρρήσεων των ενδιαφερομένων και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια». Στην παρ. 4, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 16 του ν. 2742/1999, ορίζεται ότι: «4. α. Τα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2, καθώς και οι Κανονισμοί Διοίκησης και Λειτουργίας και τα Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων αναθεωρούνται ανά πενταετία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην επόμενη περίπτωση. Στο χρονικό αυτό διάστημα, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η τροποποίηση τους, μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση του Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, ή των υπηρεσιών ή νομικών προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετησίας έκθεσης αξιολόγησης της επόμενης περιπτώσεως, γ) για να εκτελεσθούν έργα και μέτρα ιδιαίτερα σημαντικό για την προστασία και διαχείριση της περιοχής, β. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των ρυθμίσεων των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2, καθώς και των Κανονισμών Διοίκησης και λειτουργίας και των Σχεδίων Διαχείρισης της παραγράφου 5 του άρθρου 18, γίνεται είτε από τον οικείο Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, είτε από τις υπηρεσίες ή νομικό πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα. Για το σκοπό αυτόν, τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου συντάσσουν ετήσια έκθεση αξιολόγησης που κοινοποιείται με μεριμνά τους στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και στο Υπουργείο Γεωργίας, καθώς και σε άλλα Υπουργεία των οποίων οι αρμοδιότητες εμπίπτουν στην περιοχή του προστατευόμενου κατά περίπτωση αντικειμένου. Η έκθεση αυτή μπορεί να κοινοποιείται επίσης σε οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των οποίων η δραστηριότητα εκτείνεται στην περιοχή διαχείρισης, στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας περιφέρειας και στους οικείους οργανισμούς αυτοδιοίκησης και των δυο βαθμίδων, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά την επεξεργασία μέτρων, δράσεων, ενεργειών και ρυθμίσεων αρμοδιότητάς τους, που

προωθούν την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων, κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και σχεδίων διαχείρισης...». Στην παράγραφο 6 του άρθρου 21 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «6. Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία έχει αρχίσει η διαδικασία χαρακτηρισμού τους και εωσότου εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα, που προβλέπεται στην παραγρ. 1, μπορεί να καθορίζονται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, απαγορεύσεις, όροι και περιορισμοί για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατό να έχουν βλαπτικά αποτελέσματα για τις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα. Η ισχύς της υπουργικής αυτής απόφασης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται, με όμοια υπουργική απόφαση, για ένα ακόμη έτος.». Εξάλλου, στην παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2742/1999 ορίζεται ότι: «1. α. Με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, μπορεί να συνιστώνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ως φορείς διαχείρισης, με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου που αναφέρονται στο άρθρο 18 του ν. 1650/1986, καθώς και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης κατά το άρθρο 4 της κοινής υπουργικής απόφασης 33318/28.12.1998 (ΦΕΚ 1289 Β΄28.12.1998) και να καθορίζονται τα όρια της χωρικής τους αρμοδιότητας. Τα νομικά αυτά πρόσωπα έχουν την έδρα τους μέσα ή κοντά στις περιοχές στις οποίες βρίσκονται τα προστατευόμενα αντικείμενα, είναι κοινωφελούς χαρακτήρα και εποπτεύονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων». Τέλος, με την παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197 Α) προστέθηκαν στο ως άνω άρθρο 15 του ν. 2742/1999 παράγραφοι 10, 11, 12 και 13 ως εξής: «10. ιδρύονται οι κατωτέρω είκοσι πέντε φορείς διαχείρισης με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των αντίστοιχων προστατευόμενων περιοχών. Η χωρική αρμοδιότητα κάθε φορέα εκτείνεται εντός των ορίων που καθορίζονται με διακεκομμένη γραμμή στους αντίστοιχους χάρτες της Γ.Υ.Σ.... και των οποίων αντίγραφο σε φωτοσμίκρυνση δημοσιεύεται μαζί με την παρούσα διάταξη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: 1. 1. Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου. ... 11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, τα όρια χωρικής αρμοδιότητας των φορέων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να τροποποιούνται ή να υπάγονται στη διοίκηση και διαχείριση τους και άλλες περιοχές από τις προβλεπόμενες στην παρ. 1α του παρόντος άρθρου. Με όμοια απόφαση

καθορίζονται οι ζώνες προστασίας εντός των ορίων της χωρικής τους αρμοδιότητας, καθώς και οι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, οι οποίες εφαρμόζονται ανάλογα. 12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης και Γεωργίας καθορίζονται, για τους φορείς της παραγράφου 10, ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. και η ακριβής συγκρότησή του κατά φορέα, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 4α. 13. Για τη φύση, την εποπτεία, το σκοπό, τις αρμοδιότητες, τη διοίκηση, τους πόρους, τη στελέχωση, τον οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο, τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας και τα σχέδια διαχείρισης των φορέων διαχείρισης της παρ. 10, εφαρμόζονται οι παρ. 1 έως και 8 του παρόντος άρθρου, οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, καθώς και οι διατάξεις του ν. 1739/1987». Στην αιτιολογική έκθεση δε τροπολογίας, με την οποία προστέθηκε στο σχετικό σχέδιο νόμου η διάταξη που αποτελεί το προαναφερόμενο άρθρο 13 του ν. 3044/2002, αναφέρεται ότι: «Κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 του ν. 2742/99 διαπιστώθηκε ότι η πάγια διαδικασία ίδρυσης φορέων διαχείρισης που προβλέπεται, είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και ως εκ τούτου αναποτελεσματική. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των, κατά το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, προστατευόμενων περιοχών και να καθίσταται αδύνατη η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ελλάδας κατά το κοινοτικό δίκαιο για τις προστατευόμενες περιοχές... Με την προτεινόμενη προσθήκη- τροπολογία ιδρύονται με το νόμο 25 φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και καθορίζονται σε χάρτες που συνοδεύουν την παρούσα διάταξη, τα γεωγραφικά όρια χωρικής τους αρμοδιότητας. Με τις προστιθέμενες παραγράφους 11, 12 και 13 ορίζεται ότι οι παράγραφοι 1, 2 και 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 καθώς και οι διατάξεις των παρ. 1 έως και 8 του άρθρου 15 του ν. 2742/99 εφαρμόζονται ανάλογα και για τους φορείς διαχείρισης που ιδρύονται με την προτεινόμενη τροπολογία και παρέχεται εξουσιοδότηση με κοινές αποφάσεις των αρμοδίων Υπουργών, να καθορίζονται τα όρια της χωρικής αρμοδιότητας των φορέων, οι ζώνες προστασίας καθώς και οι αναγκαίοι για την προστασία των περιοχών γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων».

7. Επειδή, από τον συνδυασμό των παρατεθεισών διατάξεων προκύπτουν τα

εξής: Οι περιοχές ή στοιχεία της φύσεως και του τοπίου, για τα οποία συντρέχουν οι οριζόμενες στα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986 προϋποθέσεις, τίθενται υπό καθεστώς ειδικής προστασίας με προεδρικό διάταγμα. Συγκεκριμένα, με το διάταγμα αυτό αφενός το υπαγόμενο σε καθεστώς προστασίας αντικείμενο, αναλόγως των χαρακτηριστικών του, κατατάσσεται σε μία από τις προβλεπόμενες στα άρθρα αυτά κατηγορίες, οι οποίες είναι σαφώς διακεκριμένες κατά το νόμο με βάση τα κριτήρια που προβλέπονται στα ίδια άρθρα, και αφετέρου επιβάλλονται οι αναγκαίοι για την προστασία όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις. Ειδικώς, ως εθνικά πάρκα χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως εθνικών πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης όσο και από ανθρώπινες, ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες. Για την επιτέλεση των σκοπών αυτών επιβάλλεται από τον νομοθέτη η λήψη μέτρων με το εκδιδόμενο διάταγμα και εν συνεχεία με τον κανονισμό διαχείρισης για την προστασία των οριοθετούμενων περιοχών από ανθρωπογενείς επεμβάσεις και δραστηριότητες που θα οδηγούσαν σε υποβάθμιση τα οικοσυστήματα. Εξάλλου, ο νόμος επιβάλλει τον περιορισμό των δραστηριοτήτων του ανθρώπου εντός των Εθνικών Πάρκων σε δραστηριότητες, κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα. Στα Εθνικά Πάρκα είναι δυνατό να περιλαμβάνονται και περιοχές που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά των περιοχών «απόλυτης προστασίας της φύσης» ή «προστασίας της φύσης». Τέλος, ως προς την διαδικασία του χαρακτηρισμού ορίζεται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση του διατάγματος είναι η σύνταξη ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης, η οποία θα τεκμηριώνει την σημασία του προστατευτέου αντικειμένου και την σκοπιμότητα των προτεινομένων μέτρων της προστασίας του (βλ. ΣτΕ 1321, 1318/2001). Εξάλλου, ο ν. 1650/1986 προβλέπει με την διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 21 τη δυνατότητα έκδοσης κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία τίθενται κατά τρόπο προσωρινό (για χρονικό διάστημα όχι ανώτερο της διετίας δυνάμενο να παραταθεί μία μόνο φορά και για ένα έτος) και εξασφαλιστικό απαγορεύσεις, όροι και περιορισμοί για επεμβάσεις και

δραστηριότητες που είναι δυνατό να έχουν βλαπτικά αποτελέσματα για τις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα, των οποίων επίκειται ο χαρακτηρισμός με την έκδοση του π. δ/τος των παρ. 1 και 2 του άρθρου 21. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3044/2002, ιδρύθηκαν μεν φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό, ο περαιτέρω, όμως, χαρακτηρισμός των περιοχών αυτών κατά τις διακρίσεις του ν. 1650/1986, από τον οποίο εξαρτάται το κατά νόμο περιεχόμενο της προστασίας και οι σκοποί στους οποίους πρέπει να αποβλέπουν οι επιβαλλόμενοι όροι και περιορισμοί, δηλαδή η υπαγωγή τους σε μια από τις κατηγορίες που προβλέπονται με το νόμο αυτό, μεταξύ των οποίων και τα εθνικά πάρκα, χωρεί κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με το άρθρο 21 του παραπάνω ν. 1650/1986, δηλαδή με την έκδοση προεδρικού διατάγματος κατόπιν ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης. Και να μεν στην παράγραφο 11 του άρθρου 15 του ν. 2742/1999, που προστέθηκε με το παραπάνω άρθρο 13 του ν. 3044/2002, παρέχεται εξουσιοδότηση για τη μεταβολή των ορίων των περιοχών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των συνιστώμενων φορέων και για τον καθορισμό επιμέρους ζωνών προστασίας εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας τους καθώς και όρων, απαγορεύσεων και περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριότητας και στην εκτέλεση έργων, προϋπόθεση, όμως, για την επιβολή των ρυθμίσεων αυτών είναι ο χαρακτηρισμός της περιοχής και η υπαγωγή της σε μια από τις προβλεπόμενες στο ν. 1650/1986 κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών με την έκδοση προεδρικού διατάγματος κατά το άρθρο 21 του νόμου αυτού, με βάση δε το χαρακτηρισμό αυτό και στο πλαίσιο που θα καθορισθεί με το προεδρικό διάταγμα, ως προς τους όρους, τις απαγορεύσεις και τους περιορισμούς των χρήσεων γης, της δόμησης και της κατάτμησης των ακινήτων της περιοχής οικοανάπτυξης θα ρυθμισθούν περαιτέρω, με γνώμονα τους σκοπούς προστασίας που ορίζονται για κάθε κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986, τα σχετικά θέματα με την κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται στην παραπάνω διάταξη του ν. 3044/2002 (ΣΤΕ 3595/2007 7μ). Κατά τη γνώμη όμως του Συμβούλου Α. Ράντου από τη σαφή διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3044/2002 αλλά και την αιτιολογική έκθεση που τις συνοδεύει, προκύπτει ότι ειδικώς για τις προστατευόμενες περιοχές που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3044/2002, για τις οποίες ιδρύθηκαν με τη διάταξη αυτή αντίστοιχοι φορείς διαχείρισης με συγκεκριμένα όρια χωρικής αρμοδιότητας, ο καθορισμός των ζωνών προστασίας καθώς και των αναγκαίων για την προστασία των περιοχών γενικών όρων, απαγορεύσεων και

περιορισμών στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων γίνεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη έκδοση προεδρικού διατάγματος κατά το άρθρο 21 του ν. 1650/1986 για τον χαρακτηρισμό των περιοχών και την υπαγωγή τους σε μια από τις προβλεπόμενες στο ν. 1650/1986 κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών.

8. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Το Δέλτα του ποταμού Έβρου συμπεριλαμβάνεται στους 11 υγροτόπους που ενέταξε η Ελλάδα στον κατάλογο των «Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας» της Σύμβασης Ραμσάρ (ν.δ. 191/1974, Α' 350). Το Δέλτα Έβρου, επίσης, είναι «Ζώνη Ειδικής Προστασίας» (ΖΕΠ - SPA) σύμφωνα με τα κριτήρια της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ για την άγρια ορνιθοπανίδα. Περαιτέρω, περιλαμβάνεται στον Εθνικό Κατάλογο περιοχών που προτείνονται για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000, με κωδικό GR 1110007 και έχει χαρακτηριστεί ως «Τόπος Κοινοτικής Σημασίας» (πΤΚΣ - pSCI) για τους φυσικούς οικότοπους και την αυτοφυή χλωρίδα και άγρια πανίδα. Ήδη από το έτος 1978 ανατέθηκε από τη Γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος σε επιστήμονες η σύνταξη ειδικής διαχειριστικής μελέτης για το Δέλτα Έβρου. Με βάση αυτή τη μελέτη καταρτίστηκε «Σχέδιο Δράσεως Προστασίας του Περιβάλλοντος του Δέλτα του ποταμού Έβρου», το οποίο εγκρίθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και ανατέθηκε στον Υπουργό Συντονισμού και τους συναρμόδιους υπουργούς να λάβουν όλα τα απαραίτητα θεσμικά μέτρα και να προβούν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για την υλοποίηση του (απόφαση της 28.2.1980, ΦΕΚ Β' 486). Με την σύμβαση ΜΟΠ-ΣΑΝΤ 9229/2 το Νομαρχιακό Ταμείο Έβρου ανέθεσε σε σύμπραξη μελετητικών γραφείων εκπροσωπούμενων από τον Δρα Α. Γ. Παρασκευόπουλο την εκπόνηση μελέτης με θέμα «Μελέτη Διαχείρισης Βιοτόπων του Δέλτα στις Εκβολές του ποταμού Έβρου» με δύο κύριους στόχους: α) Τη γενική καταρχήν περιγραφή του περιβάλλοντος και των επί μέρους οικοσυστημάτων που αποτελούν τον βίοτοπο του Δέλτα του ποταμού Έβρου και β) τη διατύπωση διαχειριστικής πρότασης για τις αναγκαίες νομοθετικές διοικητικές κ.λπ. ρυθμίσεις καθώς και για τα απαιτούμενα τεχνικά έργα για την εξασφάλιση του επιθυμητού βαθμού προστασίας των βιοτόπων και των οικοσυστημάτων με ιδιαίτερη οικολογική, πολιτική, αισθητική κ.λπ. σημασία. Η μελέτη παραδόθηκε το Μάιο του 1994 και απετέλεσε αντικείμενο διαβούλευσης μεταξύ των συναρμόδιων Υπουργείων, της Νομαρχίας Έβρου, των τοπικών Ο.Τ.Α. και

κατοίκων της περιοχής. Ακολούθησε η έκδοση της υπ' αριθ. 8586/1838/30.3.1998 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας και Υφυπουργών ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ και Εμπορικής Ναυτιλίας «περί μέτρων προστασίας των υγροτόπων και των φυσικών σχηματισμών στις εκβολές του Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του» (ΦΕΚ Β' 376/27.4.1998). Η απόφαση αυτή εκδόθηκε κατ' επίκληση της διάταξης της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 και στο άρθρο 8 αυτής, έθετε όρους και περιορισμούς για επεμβάσεις και δραστηριότητες στο Δέλτα Έβρου, προέβλεπε δε, συμμορφούμενη προς την ανωτέρω διάταξη, ότι η ισχύς της άρχιζε από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και έληγε μετά παρέλευση διετίας με δυνατότητα παράτασης, σε περίπτωση συνδρομής εξαιρετικών λόγων, για ένα ακόμη έτος. Όπως προκύπτει εξάλλου από έγγραφο της εποχής (βλ. μεταξύ άλλων, το υπ' αριθ. 55950/3170/23.9.1998 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.), η απόφαση αυτή εκδόθηκε στα πλαίσια διαδικασίας η οποία έτεινε στην έκδοση προεδρικού διατάγματος κατά το άρθρο 21 του ν. 1650/1986, σχέδιο του οποίου είχε συνταχθεί στο πλαίσιο προγράμματος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ με τίτλο «Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και συστήματος λειτουργίας και διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Δέλτα Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του». Η ισχύς δε της ανωτέρω απόφασης παρατάθηκε, κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, για ένα ακόμη έτος με την 10528/2566/2001 (Β' 574) Κ.Υ.Α. Η δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιεύθηκε στις 16.3.2007 (ΦΕΚ 102 Δ') και με αυτήν χαρακτηρίζεται η χερσαία και θαλάσσια περιοχή των υγροτόπων του Δέλτα στις εκβολές του ποταμού Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του ως Εθνικό Πάρκο με την ονομασία Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου. Η απόφαση επικαλείται στο προοίμιό της τις διατάξεις των άρθρων 18, 19 παρ. 3, 21 (παρ. 1 και 2), 28, 29, 30 και 31 (παρ. 9 και 10) του ν. 1650/1986, όπως τα άρθρα 18 και 21 τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 2742/1999 και όπως το άρθρο 30 τροποποιήθηκε με το άρθρο 98 παρ. 12 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α) και τις διατάξεις των άρθρων 15, 16 και 17 του ν. 2742/1999 όπως το άρθρο 15 (παρ. 4) συμπληρώθηκε από το άρθρο 13 (παρ. 1) του ν. 3044/2002. Ειδικότερα, η εν λόγω απόφαση έχει ως σκοπό την προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε χερσαία και υδάτινα τμήματα της περιοχής των υγροτόπων του Δέλτα στις εκβολές του ποταμού Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του, που διακρίνονται για την μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και παιδαγωγική τους αξία, με

το χαρακτηρισμό της ως Εθνικό Πάρκο με την ονομασία Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου, καθώς και τη διατήρηση και διαχείριση των σπανίων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται στη συγκεκριμένη περιοχή, η οποία όσον αφορά την ορνιθοπανίδα αποτελεί έναν από τους πλουσιότερους υγροτόπους της Ευρώπης, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και σε πληθυσμό (άρθρο 1). Με την απόφαση χαρακτηρίζεται ως Εθνικό Πάρκο με την ονομασία «Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου» η χερσαία και η θαλάσσια περιοχή των υγροτόπων του Δέλτα στις εκβολές του ποταμού Έβρου και της ευρύτερης περιοχής του, που βρίσκεται εκτός των ορίων των εγκεκριμένων Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και εκτός των ορίων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων και εμπίπτει στα διοικητικά όρια των Δήμων Αλεξανδρούπολης, Φερών και Τραϊανούπολης. Εντός του Εθνικού Πάρκου καθορίζονται στη χερσαία και θαλάσσια περιοχή ζώνες Α, Β, Γ, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως περιοχή προστασίας της φύσης. Επίσης, εντός του Εθνικού Πάρκου καθορίζονται ζώνες Δ, Ε, Ζ, Η και Θ. Περαιτέρω, χαρακτηρίζεται ως Περιφερειακή Ζώνη η χερσαία περιοχή, που βρίσκεται εκτός των ορίων των εγκεκριμένων Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και εκτός ορίων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων και εμπίπτει στα διοικητικά όρια των δήμων Αλεξανδρούπολης, Φερών και Τραϊανούπολης, (άρθρο 2). Με το άρθρο 3 της απόφασης καθορίζονται γενικοί όροι ισχύοντες σε όλες τις καθοριζόμενες με την απόφαση ζώνες προστασίας. Ειδικότερα σε όλες τις ζώνες επιτρέπονται υπό όρους, μεταξύ άλλων, η επιστημονική έρευνα των χαρακτηριστικών του οικοσυστήματος, η παραμονή και διέλευση του κοινού, οι οργανωμένες επισκέψεις και ξεναγήσεις κοινού με σκοπό την περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, η κατασκευή χώρων στάθμευσης για τη στάθμευση των οχημάτων του κοινού με σκοπό την άσκηση των επιτρεπόμενων χρήσεων και δραστηριοτήτων, την παρατήρηση της φύσης και την αναψυχή, σε καθοριζόμενα σημεία, η εκτέλεση έργων και εργασιών συμπεριλαμβανομένων και των έργων διαχείρισης υδάτινων πόρων που αποσκοπούν στη διατήρηση, προστασία, αποκατάσταση και βελτίωση των χαρακτηριστικών των οικοσυστημάτων, στην παρατήρηση της φύσης, στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, στη φύλαξη, στη συντήρηση των υφιστάμενων υποδομών και στην εξυπηρέτηση των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων, η επαγγελματική και ερασιτεχνική αλιεία, η υφιστάμενη χρήση και αποκατάσταση των λιμνοθαλάσσιων οικοσυστημάτων ως εκτατικών φυσικών ιχθυοτροφείων και η εκτέλεση έργων που αποσκοπούν στην προστασία, συντήρηση, βελτίωση του υδρολογικού και ιχθυολογικού ισοζυγίου αυτών, καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ψαράδων και διάθεσης των αλιευτικών

προϊόντων και η λειτουργία των υφιστάμενων γεωτρήσεων εφόσον δεν δημιουργούν προβλήματα αλάτωσης. Επιτρέπεται η αξιοποίηση γεωθερμικού δυναμικού, είτε αυτή αφορά διαχείριση βεβαιωμένων γεωθερμικών πεδίων, είτε εκμετάλλευση μεμονωμένων γεωτρήσεων, είτε έρευνα. Τέλος, επιτρέπεται η τροποποίηση των όρων, που αναφέρονται στις διατάξεις της απόφασης για το κυνήγι, ανάλογα με τα επιστημονικά δεδομένα σχετικής μελέτης και έκδοση σχετικού Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης. Με το ίδιο άρθρο καθορίζονται και ειδικοί όροι ισχύοντες ανά ζώνη προστασίας. Στις Ζώνες Α, Β και Θ μεταξύ των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων δεν περιλαμβάνεται η θήρα η οποία επιτρέπεται σε συγκεκριμένες περιοχές στη Ζώνη Γ. Οι τέσσερις πρώτοι αιτούντες οι οποίοι φέρονται ως μέλη κυνηγετικών συλλόγων υπέβαλαν την υπ' αριθ. 3692/24.4.2008 αίτηση προς το Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης για την άσκηση θήρας στις περιοχές Μαυρότοπος Νησί και Βάλτος του Δέλτα Έβρου. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη κατ' επίκληση της δεύτερης προσβαλλόμενης ΚΥΑ. Ειδικότερα, η αίτηση απορρίφθηκε, όπως ήδη εκτέθηκε, διότι οι ανωτέρω περιοχές ανήκουν στην Ζώνη Β της 4110/29.1.2007 κοινής απόφασης, όπου δεν επιτρέπεται η θήρα. Σύμφωνα, όμως, με όσα εκτίθενται έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, κατά τις διατάξεις του ν. 1650/1986 για τον χαρακτηρισμό της επίμαχης περιοχής ως Εθνικού Πάρκου, ήταν αναγκαία η έκδοση του προβλεπόμενου από το άρθρο 21 παρ. 1 και 2 του ν. 1650/1986 προεδρικού διατάγματος. Συνεπώς μη νομίμως η περιοχή αυτή χαρακτηρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο και μη νομίμως καθορίστηκαν εντός αυτής ζώνες προστασίας, όπου απαγορεύονται ή επιτρέπονται έργα και δραστηριότητες, με τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση, της οποίας το κύρος ως κανονιστικής εξετάζεται παρεμπιπτόντως, χωρίς να έχει προηγηθεί η κατά τα προαναφερόμενα έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος. Για το λόγο αυτό, ο οποίος βασίμως προβάλλεται, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να ακυρωθεί η 3692/29.4.2008 πράξη του Δασάρχη Αλεξανδρούπολης, η οποία εκδόθηκε κατ' επίκληση και κατ' εφαρμογή της δεύτερης προσβαλλόμενης Κ.Υ.Α. ενώ παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως. Αν και κατά τη γνώμη του Συμβούλου Α. Ράντου νομίμως η επίδικη περιοχή χαρακτηρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο και καθορίστηκαν εντός αυτής ζώνες προστασίας με τη δεύτερη προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, εφόσον το Δέλτα του Έβρου ανήκει μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών που απαριθμούνται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3044/2002, για τις οποίες δεν απαιτείται η προηγούμενη έκδοση προεδρικού διατάγματος του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 και, συνεπώς, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως θα έπρεπε να απορριφθεί ως

αβάσιμος.

ΣΤΕ 3283/2009

[Παράνομη άδεια χρήσης νερού από γεώτρηση]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Σ. Σδούκος, Π. Αθανασούλης, Φ. Κανέλη*

Με το ν. 1739/1987 καθιερώθηκε νέο σύστημα ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας και κρατικού ελέγχου της χρήσης των υδάτων, προβλέπεται ως καθολικό μέτρο η ανάγκη λήψης από τα ενδιαφερόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα αδειών για κάθε χρήση ύδατος, στις οποίες καθορίζονται λεπτομερώς οι όροι της χρήσης. Έχει έτσι καταργηθεί το προϋφιστάμενο σύστημα, το οποίο προέβλεπε την κατ' αρχήν ελεύθερη χρήση των υδάτων από τους ενδιαφερομένους, δηλαδή την χρήση χωρίς την προηγούμενη λήψη ειδικής αδειάς, καθώς και την δυνατότητα θέσεως γενικών περιορισμών στην ανόρυξη φρεάτων και στην άντληση υπογείων υδάτων με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Δημοσίων Έργων και Γεωργίας [ήδη των Νομαρχών]. Μετά την ισχύ του ν. 1739/1987 και την έκδοση των οικείων κανονιστικών πράξεων, που αυτός προέβλεψε, δεν επιτρέπεται η έκδοση απλής άδειας χρήσης νερού σε έργο αξιοποίησης υδατικών πόρων, το οποίο έχει εκτελεστεί χωρίς να έχει εκδοθεί η απαιτούμενη άδεια είτε εκτελέστηκε κατά παράβαση ή καθ' υπέρβαση των όρων της χορηγηθείσας άδειας, μεταξύ των οποίων είναι και η προθεσμία αποπεράτωσης του έργου.

Εφόσον η επίδικη γεώτρηση περατώθηκε μετά τη λήξη της οκτάμηνης προθεσμίας που προέβλεπε η σχετική άδεια εκτέλεσης της γεώτρησης, χωρίς να προκύπτει ότι είχε ζητηθεί εγκαίρως η παράταση της προθεσμίας αποπεράτωσης του έργου και επί πλέον, ενώ αυτή είχε χορηγηθεί σε δύο δικαιούχους για συγκεκριμένη επιτρεπόμενη ποσότητα αντλούμενου ύδατος κατά την αρδευτική περίοδο, με την προβλεπόμενη απόφαση του Νομάρχη χορηγήθηκε άδεια σε επιπλέον συνιδιοκτήτες της έκτασης όπου βρίσκεται η γεώτρηση. Όμως, δεν μπορούσε να εκδοθεί απλή άδεια χρήσης νερού για τη νομιμοποίηση της άντλησης ύδατος από την επίδικη γεώτρηση, αλλά έπρεπε να εκδοθεί ενιαία άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης και χρήσεως νερού, από τα οποία να προκύπτει ότι η Διοίκηση προέβη προηγουμένως σε αξιολόγηση της επάρκειας του υδροφόρου ορίζοντα ή γενικά των υδρογεωλογικών συνθηκών.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣΤΕ 2180/1993, 1871/1994, 3872/2004 κ.ά), η γενική ρήτρα της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 1739/1987, κατά την οποία για κάθε διοικητική διαφορά ουσίας από τις διοικητικές πράξεις του νόμου αυτού αρμόδια είναι τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και με την οποία μάλιστα δεν καθορίζεται ποιο είναι το προβλεπόμενο ένδικο βοήθημα και ποια διαδικασία τηρείται ενώπιον των δικαστηρίων αυτών, ερμηνευόμενη ενόψει των διατάξεων των άρθρων 94 παρ. 1 και 95 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος, έχει την έννοια, ότι από τις διοικητικές διαφορές που ανακύπτουν από την εφαρμογή του νόμου αυτού υπάγονται τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια όσες κατά το Σύνταγμα και τους νόμους έχουν τον χαρακτήρα διοικητικής διαφοράς ουσίας, δηλαδή εκείνες, για τις οποίες έχει προβλεφθεί από το νόμο ειδικώς ένδικο βοήθημα προσβολής διοικητικής πράξεως. Επομένως, η διαφορά η οποία ανακύπτει από την προσβολή, με την υπό κρίση αίτηση, υπάγεται στη γενική ακυρωτική διαδικασία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η δε υπό κρίση αίτηση παραδεκτώς ασκείται ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού (πρβλ. ΣΤΕ 3872/2004, 1871/1994 κ.ά).

5. Επειδή, οι αιτούντες, οι οποίοι φέρονται ως συνιδιοκτήτες γειτονικής αρδευτικής γεώτρησης βάσει των 4495/25.10.1999 και 6420/20.10.2000 αδειών χρήσεως νερού του Νομάρχη, με έννομο συμφέρον υπό την ιδιότητά τους αυτή ασκούν την κρινόμενη αίτηση, ισχυριζόμενοι ότι από την υπεράντληση ύδατος βάσει της χορηγηθείσας 456/28.1.2004 απόφασης του Νομάρχη Φθιώτιδας, θα υποστεί ζημιά ο υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής. Και ναι μεν ο πρώτος αιτών Ι Γ έχει αποκτήσει ποσοστό 2/30 εξ αδιαιρέτου επί του τμήματος του αγροτεμαχίου, όπου βρίσκεται η επίδικη γεώτρηση, δυνάμει του 30787/ 6.4.2001 συμβολαίου της Σ/φου Ε Ν-Ζ, στο οποίο γίνεται ρητώς μνεία περί συμμεταβιβάσεως και όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από το 1567/13.12.1996 συμβολαιογραφικό έγγραφο, δηλαδή των δικαιωμάτων αντλήσεως ύδατος για συγκεκριμένες ημέρες κάθε μήνα. Ωστόσο, εφόσον ο Ι Γ δεν συμπεριλαμβάνεται στους δώδεκα από τους δεκαοκτώ συνιδιοκτήτες, οι οποίοι, με την από 21.6.2002 εξουσιοδότησή τους, διόρισαν τρεις από αυτούς προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση της απαιτούμενης άδειας χρήσης νερού από τη γεώτρηση και οι οποίοι τελικώς υπέβαλαν τις 3771/21.6.2002 και 7005/27.11.2003 αιτήσεις, επί των οποίων εκδόθηκε η 456/28.1.2004 άδεια χρήσης νερού από το Νομάρχη Φθιώτιδας, λαμβανομένου υπόψη και ότι ο πρώτος αιτών είχε αντιταχθεί και στο παρελθόν στη χορήγηση της ως άνω άδειας χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση, δεν εκλείπει το έννομο συμφέρον του για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης. Περαιτέρω, οι αιτούντες παραδεκτώς ομοδικούν, προβάλλοντας κοινούς λόγους ακυρώσεως.

6. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η προσβαλλόμενη 3631/22.3.2004 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθυντή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή των αιτούντων κατά της 456/28.1.2004 αποφάσεως του Νομάρχη Φθιώτιδας, επιδόθηκε με συστημένη επιστολή στον υπογράφοντα την προσφυγή πληρεξούσιο δικηγόρο στις 7.4.2004. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση που κατατέθηκε στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Λαμίας στις 7.6.2004, την 61η ημέρα από την ως άνω επίδοση, ασκείται εμπροθέσμως, εφόσον η τελευταία ημέρα του 60ηθημέρου, η 6.6.2004, ήταν ημέρα εξαιρετέα (Κυριακή).

7. Επειδή, στην παρ. 12 του άρθρου 18 του ν.2218/1994 (Α' 90) ορίζεται ότι «Κατά των αποφάσεων του νομάρχη επιτρέπεται, σε οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, προσφυγή για παράβαση νόμου στο γενικό γραμματέα περιφέρειας...».

Περαιτέρω, στο άρθρο 5 του ν. 2503/1997, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 25 του ν. 2539/1997 (Α' 244), ορίζεται ότι «1. Η Περιφέρεια διαρθρώνεται ως εξής: Γραφείο Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας, Τμήμα Π.Σ.Ε.Α. 2... 3. Η Γενική Γραμματεία Περιφέρειας συγκροτείται: Α. Από τις διευθύνσεις : ...θ. Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης...». Εξάλλου, στο άρθρο 8 του ν. 2690/1999 (Α' 45), με το άρθρο πρώτο του οποίου κυρώθηκε ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, ορίζεται ότι «Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος, τον προϊστάμενο οργανικής μονάδας δημόσιας αρχής αναπληρώνει ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκείμενων σ' αυτόν οργανικών μονάδων. Αν δεν υπάρχουν υποκείμενες οργανικές μονάδες, τον προϊστάμενο αναπληρώνει ο κατά βαθμό ανώτερος υπάλληλος της μονάδας. Πάντως, ο οριζόμενος αναπληρωτής πρέπει να ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι, κατά τις σχετικές διατάξεις, μπορούν να προϊστανται». Τέλος, στο άρθρο 97 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 2683/1999, Α' 19) ορίζεται ότι: «1. Τον προϊστάμενο, που απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκείμενων οργανικών μονάδων και επί ομοιοβάθμων ο προϊστάμενος που έχει ασκήσει περισσότερο χρόνο καθήκοντα προϊσταμένου, με την προϋπόθεση ότι ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι προβλέπεται ότι μπορούν να προϊστανται, σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις... 5. Αν κενωθεί ή συσταθεί θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, έως την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1».

8. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, με την παρ. 2 της 1100/11.2.1998 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Β' 179/25.2.1998) ορίστηκαν τα εξής: «... μεταβιβάζουμε στον προϊστάμενο της Δ/σης και τους προϊσταμένους των τμημάτων της Δ/σης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης το δικαίωμα να υπογράφουν «Με εντολή Γενικού Γραμματέα» τα παρακάτω έγγραφα και πράξεις αρμοδιότητας μας:...τον έλεγχο των προσφυγών κατά αποφάσεων Νομαρχών, εξαιρουμένης της περίπτωσης αποδοχής και ακύρωσης αποφάσεων Νομαρχών...». Περαιτέρω, με την 3608/5.8.2002 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ορίστηκε ως αναπληρωτής προϊστάμενος της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ο Γ Ι, του κλάδου ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού με βαθμό Α', προϊστάμενος του Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού, ενόψει του ότι, όπως αναφέρεται στο στοιχείο 3 της απόφασης αυτής, δεν έχει τοποθετηθεί στην ανωτέρω Διεύθυνση υπάλληλος του

κλάδου ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού με βαθμό Διευθυντή στη θέση του προϊσταμένου της Διεύθυνσης. Με αυτά τα δεδομένα, αβασίμως προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε από αναρμόδιο όργανο, εφόσον ο υπογράφων την απόφαση αυτή νομίμως αναπλήρωνε τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης, στον οποίο είχε νομίμως μεταβιβασθεί το δικαίωμα υπογραφής των ως άνω πράξεων του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

9. Επειδή, με το ν. 1739/1987 (ΦΕΚ 201 Α') ρυθμίσθηκαν τα της διαχείρισεως των υδατικών πόρων. Ειδικότερα, στο άρθρο 8 του νόμου αυτού προβλέπεται ότι "νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που δεν περιλαμβάνονται στο δημόσιο τομέα και φυσικά πρόσωπα μπορούν να εκτελούν έργα αξιοποιήσεως υδατικών πόρων για ίδια παραγωγική χρήση μέχρι να καλυφθούν οι πραγματικές ανάγκες τους..." (παρ. 1) και ότι για την εκτέλεση κάθε έργου αξιοποίησης των υδατικών πόρων από τα παραπάνω φυσικά και νομικά πρόσωπα, απαιτείται άδεια από την αντίστοιχη κατά κατηγορία χρήσης αρχή... " (παρ. 2). Στην παρ. 1 του άρθρου 9 του νόμου αυτού ορίστηκε ότι: «Κάθε νομικό και φυσικό πρόσωπο έχει δικαίωμα χρήσης του νερού. Το δικαίωμα αυτό ασκείται ύστερα από άδεια που χορηγείται από την αρμόδια κατά κατηγορία χρήση αρχή ... Για την έκδοση της άδειας χρήσης νερού απαιτείται σχετική αίτηση των ενδιαφερομένων, που περιλαμβάνει ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Η άδεια καθορίζει την ποσότητα, τις προϋποθέσεις και τους όρους χρήσης του νερού. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και του κατά χρήση αρμόδιου Υπουργού, καθορίζεται το περιεχόμενο της αίτησης, ο τύπος και οι προθεσμίες έκδοσης των αδειών, τα μέτρα και η διαδικασία ελέγχου τήρησης των αδειών, οι επιβαλλόμενες διοικητικές κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης, καθώς και οι διαδικασίες και τα όργανα εκτέλεσης αυτών. Στην περ. της παρ. 2 του άρθρου 8 χορηγείται ενιαία άδεια χρήσης νερού και κατασκευής του αντίστοιχου έργου...». Στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου ορίστηκε ότι: «Το Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, ύστερα από επεξεργασία των αναγκαίων στοιχείων, προσδιορίζει κατά χρήση τα κατώτατα και τα ανώτατα όρια των αναγκαίων ποσοτήτων και της κατάλληλης ποιότητας για ορθολογική χρήση νερού, αφού ληφθούν υπόψη και οι τοπικές συνθήκες. Τα όρια αυτά εγκρίνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας ύστερα από γνωμοδότηση της Δ.Ε.Υ.Δ. Τα εγκεκριμένα όρια λαμβάνονται υπόψη από τις αρμόδιες κατά κατηγορία χρήσης αρχές για τον υπολογισμό των πραγματικών

αναγκών της παρ. 1 του άρθρου 8, καθώς και για την έκδοση της άδειας της παρ. 1 του άρθρου αυτού». Στο άρθρο 11 παρ. 4 του ίδιου νόμου, όπως το δεύτερο εδάφιο αντικαταστάθηκε από την παρ. 23δ του άρθρου 18 του ν. 2503/1997, προβλέπεται ότι: «Αν κριθεί αναγκαίο, για τη διατήρηση ή αποκατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών πόρων σε ποσοτικά και ποιοτικά όρια που εξυπηρετούν το κοινό όφελος ή και τις προβλεπόμενες ανάγκες, να επιβληθούν περιορισμοί ή άλλα μέτρα στη χρήση τους, αυτοί επιβάλλονται από τους κατά περίπτωση αρμόδιους νομάρχες, ύστερα από πρόταση των περιφερειακών υπηρεσιών διαχείρισης υδατικών πόρων. Μετά παρέλευση δύο μηνών από την υποβολή της πρότασης και εφ' όσον οι προτεινόμενοι περιορισμοί ή τα μέτρα δεν έχουν επιβληθεί, η πρόταση υποβάλλεται στον Υπουργό Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, που εκδίδει κοινή σχετική απόφαση με τον κατά περίπτωση συναρμόδιο υπουργό». Περαιτέρω, στο άρθρο 16 του ίδιου νόμου, στη μεν παρ. 1 ορίζεται ότι: «Κάθε διάταξη που είναι αντίθετη στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ανάγεται σε θέματα που ρυθμίζονται ειδικά από τον νόμο αυτόν καταργείται από την έναρξη της ισχύος του», στη δε παρ. 3 ότι: «Όπου, για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ή για τη θέσπιση των ειδικότερων ρυθμίσεων, είναι αναγκαία η έκδοση προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων για την εξειδίκευση ορισμένων θεμάτων, η κατάργηση των κειμένων διατάξεων επέρχεται από την έναρξη ισχύος των κανονιστικών αυτών πράξεων». Τέλος, στο άρθρο 21 ορίζεται ότι: «Ο νόμος αρχίζει να ισχύει οκτώ μήνες από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ...».

10. Επειδή, κατ' εξουσιοδότηση των παρατεθεισών διατάξεων των παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 9 του ν. 1739/1987, εκδόθηκαν, αφενός το π.δ. 256/1989 (ΦΕΚ 121 Α') και αφετέρου οι Φ.16/5813/17.5.1989 (ΦΕΚ 383 Β/24.5,1989) και Φ.16/6631/2.6.1989 (ΦΕΚ 428 Β/2.6.1989) κοινές υπουργικές αποφάσεις. Με το προεδρικό διάταγμα καθορίσθηκαν οι χρήσεις για τις οποίες απαιτείται η έκδοση αδειών, μεταξύ των οποίων και η αγροτική (άρθρο 2). Με το άρθρο 3 ορίζονται τα αρμόδια όργανα εκδόσεως των αδειών και ειδικότερα στην παρ. 5 αυτού προβλέπεται ότι : «Απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση άδειας χρήσης νερού είναι η διασφάλιση της ορθολογικής εκμετάλλευσης του υπόγειου και επιφανειακού υδατικού δυναμικού με βάσει τις διατάξεις του Ν. 1739/1987 και τις κανονιστικές αποφάσεις, που τον εξειδικεύουν στις περιφέρειες της χώρας». Περαιτέρω, στο άρθρο 5 αυτού του π. δ/τος, για την έκδοση άδειας χρήσης νερού προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η υποβολή αποδεικτικών στοιχείων, που δικαιολογούν την αιτούμενη ποσότητα νερού,

όπως ενδεικτικά βεβαίωση προέδρου κοινότητας για την έκταση και το είδος των καλλιεργειών ή τεχνική μελέτη (άρθρο 5 παρ. 1 δ.) και στο άρθρο 6 ορίζεται ότι: «1. Οι άδειες χρήσης νερού, επιφανειακού, πηγαίου ή υπόγειου, διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: α. απλή άδεια χρήσης νερού, β. ενιαία άδεια χρήσης νερού -εκτέλεσης έργου αξιοποίησης, γ. ενιαία άδεια χρήσης νερού - εκτέλεσης έργου αξιοποίησης και ίδρυσης ή εγκατάστασης της σχετικής μονάδας -εκμετάλλευσης, που αφορά σε βιομηχανική ή ενεργειακή χρήση του νερού ... 2 ... 4. Στην άδεια χρήσης καθορίζονται: α. Η χορηγούμενη ποσότητα νερού, σύμφωνα με την κοινή απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο 9 παρ. 5 του Ν. 1739/1987, όπου καθορίζονται τα ανώτατα και κατώτατα όρια των αναγκαίων ποσοτήτων και της κατάλληλης ποιότητας για την ορθολογική χρήση νερού, β ... γ. Η διάρκεια ισχύος της άδειας ... 5 .. 7. Η διάρκεια ισχύος των αδειών ορίζεται σε 10 χρόνια, από την ημερομηνία έκδοσης τους ...». Τέλος, στο άρθρο 7 παρ. 2 ορίζεται ότι : «Η υπηρεσία αυτή, αφού προβεί στους απαραίτητους, επιτόπιους και μη ελέγχους για τη διαπίστωση της ακρίβειας και της επάρκειας των υποβληθέντων στοιχείων, ενεργεί ως ακολούθως α ... β. Χορηγεί τη σχετική άδεια, συνεκτιμώντας το σύνολο των υποβληθέντων στοιχείων, τα στοιχεία που υπάρχουν στο αρχείο της, τις ποσότητες νερού που διατίθενται στη συγκεκριμένη περιοχή και χρήση και τα τυχόν υφιστάμενα με απόφαση Νομάρχη περιοριστικά μέτρα, σύμφωνα και με τα ισχύοντα προγράμματα ανάπτυξης». Εξάλλου, στα άρθρα 8 και 9 αυτού του π. δ/τος προβλέφθηκε σύστημα κυρώσεων για τις περιπτώσεις παραβάσεων των όρων των αδειών. Περαιτέρω, με την παρ. 1 του άρθρου 6 της κ.υ.α. Φ.16/5813/17.5.1989 «Οι άδειες εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: α. Απλή άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης στις περιπτώσεις εκείνες, που δεν απαιτείται χρήση νερού (όπως σε έργα αντιπλημμυρικά, αντιδιαβρωτικά, προστασίας οικοσυστημάτων) ή πρόκειται για έργο, για το οποίο έχει ήδη εξασφαλιστεί η χρήση νερού μετά από σχετική άδεια, που έχει χορηγηθεί στον ενδιαφερόμενο σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 256/1989 (ΦΕΚ Α 121) ή της παρ. 3 του άρθρου 15 του ν. 1739/1987, εφόσον έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο σ' αυτή προεδρικό διάταγμα ή, μέχρι την έκδοσή του, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Στην τελευταία αυτή περίπτωση προϋποτίθεται ότι το προτεινόμενο έργο δεν απαιτεί αλλαγή του είδους της χρήσης και της αναγκαίας για τη λειτουργία του ποσότητας νερού, άλλως εκδίδεται ενιαία άδεια για τη χρήση και την εκτέλεση του έργου. β. Ενιαία άδεια χρήσης νερού-εκτέλεσης έργου αξιοποίησης, σε περίπτωση που το έργο απαιτεί χρήση νερού, που δεν έχει εξασφαλιστεί με σχετική άδεια κατά την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης-δήλωσης. γ. Ενιαία άδεια

χρήσης νερού - εκτέλεσης έργου αξιοποίησης και εγκατάστασης ή ίδρυσης, σε περίπτωση έργου βιομηχανικής ή ενεργειακής χρήσης νερού. Κατά την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, στην άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων καθορίζεται, μεταξύ άλλων, η προθεσμία εκτέλεσης του έργου. Τέλος κατά την παρ. 1 του άρθρου 8 της ως άνω κ.υ.α «Η άδεια, που εκδίδεται, ισχύει αποκλειστικά και μόνο για το συγκεκριμένο έργο για το οποίο χορηγείται και απαγορεύεται η κατά οποιοδήποτε τρόπο αλλαγή ή τροποποίηση του έργου αυτού ή η διάθεση του νερού σε τρίτους», ενώ κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου «Η άδεια παύει να ισχύει σε περίπτωση που παρέλθουν οι προβλεπόμενες σ' αυτή προθεσμίες περάτωσης του έργου, χωρίς αυτό να έχει ολοκληρωθεί, εκτός εάν έγκαιρα δοθεί παράταση, ύστερα από σχετική αίτηση του ενδιαφερόμενου. Η παράταση αυτή δεν πρέπει να υπερβαίνει το μισό χρονικό διάστημα της αρχικής προθεσμίας...». Τέλος, με την κ.υ.α. Φ.16/6631/2.6.1989 προσδιορίστηκαν κατηγορίες καλλιεργειών και αντιστοίχως κατώτατα και ανώτατα όρια ποσοτήτων ύδατος για την άρδυσή τους.

11. Επειδή, από τις παρατεθείσες διατάξεις προκύπτει ότι με το ν. 1739/1987 καθιερώθηκε νέο σύστημα ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας και κρατικού ελέγχου της χρήσης των υδάτων, με την πρόβλεψη, ως καθολικού μέτρου, της ανάγκης λήψης από τα ενδιαφερόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα αδειών για κάθε χρήση ύδατος, στις οποίες καθορίζονται λεπτομερώς οι όροι της χρήσης (ΣτΕ 2877/2004, 4531/1998). Ο νόμος προνοεί και για την περίπτωση της ανάγκης διατήρησης ή αποκατάστασης των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών πόρων στα ενδεδειγμένα ποσοτικά και ποιοτικά όρια, εξουσιοδοτώντας τον οικείο Νομόρχη να εκδώσει απόφαση, η οποία επιβάλλει γενικούς περιορισμούς στη χρήση των υδάτων (ΣτΕ 2877/2004). Με την καθιέρωση του νέου αυτού συστήματος καταργήθηκε, κατ' άρθρο 16 παραγρ. 1 του ν. 1739/1987, το προϋφιστάμενο σύστημα του άρθρου 1 του α.ν. 439/1945 (Α' 170), το οποίο προέβλεπε την κατ' αρχήν ελεύθερη χρήση των υδάτων από τους ενδιαφερομένους, δηλαδή την χρήση χωρίς την προηγουμένη λήψη ειδικής αδειάς, καθώς και την δυνατότητα θέσεως γενικών περιορισμών στην ανόρυξη φρεάτων και στην άντληση υπογείων υδάτων με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Δημοσίων Έργων και Γεωργίας [ήδη των Νομαρχών κατά το β.δ. 42/1960 (Α 9)], (βλ. ΣτΕ 2180/1993, 1871/1994, 3872/2004 κ.α.). Εξάλλου, από τις παρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι μετά την ισχύ του ν. 1739/1987 και την έκδοση των οικείων κανονιστικών πράξεων, που αυτός προέβλεψε, δεν επιτρέπεται η έκδοση απλής άδειας χρήσης νερού σε έργο αξιοποίησης υδατικών πόρων, το οποίο έχει εκτελεστεί χωρίς

να έχει εκδοθεί η απαιτούμενη άδεια (βλ. ΣΤΕ 1153/2002) είτε εκτελέστηκε κατά παράβαση ή καθ' υπέρβαση των όρων της χορηγηθείσας άδειας, μεταξύ των οποίων είναι και η προθεσμία αποπεράτωσης του έργου.

12. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, με την 8964/5.2.1996 απόφαση του Διευθυντή Παρεμβάσεων και Εγγείων Βελτιώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας χορηγήθηκε άδεια εκτέλεσης έργου (γεώτρησης) και χρήσης νερού στους Ν. Γιαταγάνα και Παναγιώτα Χριστοδούλου στη διοικητική περιοχή του Δήμου Στυλίδας στη θέση «Τρακαδάρι» (υδατικό διαμέρισμα Ανατ. Στ. 07, λεκάνη απορροής Υπόλοιπα, Κ.Α.99) για την άρδευση 96 στρεμμάτων με ελιές, παραγωγικότητας μέχρι 59.136 κ.μ. κατά την αρδευτική περίοδο (από 15/4 έως 15/9). Ως προθεσμία για την ανόρυξη της γεώτρησης ορίστηκε χρονικό διάστημα οκτώ μηνών από την έκδοση της άδειας, δηλαδή από 5.2.1996 έως 5.10.1996, ενώ για την άδεια χρήσης νερού το χρονικό διάστημα από 5.2.1996 έως 5.2.2006. Στην απόφαση αυτή περιέχεται ως όρος ότι «η άδεια αυτή ισχύει αποκλειστικά και μόνο για το έργο αυτό και απαγορεύεται η κατά οποιαδήποτε αλλαγή ή τροποποίηση του έργου και της χρήσης αυτού ή η διάθεση του νερού σε τρίτους» (παρ. 3) και ότι «α) η άδεια παύει να ισχύει σε περίπτωση που παρέλθει η προθεσμία χωρίς το έργο να έχει ολοκληρωθεί εκτός αν έγκαιρα δοθεί παράταση ύστερα από σχετική αίτηση του δικαιούχου. Η παράταση αυτή δεν πρέπει να υπερβαίνει το μισό χρονικό διάστημα της αρχικής προθεσμίας, β) ...γ) Η άδεια αυτή είναι δυνατόν να τροποποιηθεί πριν τη λήξη της, για λόγους που αφορούν το χρήστη μετά από νέα σχετική αίτησή του, ή να ανακληθεί ή καταργηθεί ή τροποποιηθεί από την Υπηρεσία εφόσον συντρέχουν οι λόγοι που αναφέρονται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 9, 1 του άρθρου 10 και 4 του άρθρου 11 του ν. 1739/87». Μετά την έκδοση της ως άνω άδειας, οι ιδιοκτήτες του ευρύτερου αγροτεμαχίου, στο οποίο επρόκειτο να γίνει η γεώτρηση, Π σύζυγος Ν Γ, Κ Γ, Α Γ και Ε χήρα Κ Γ προέβησαν, με το 1567/13.12.1996 συμβόλαιο της Σ/φου Φαλάρων Ε Μ, στη μεταβίβαση ποσοστού 28/30 τμήματος του αγροτεμαχίου, εκτάσεως 30 τ.μ., όπου επρόκειτο να ανοιχθεί η γεώτρηση, στους Π σύζυγο Φ Χ κατά 7/30 εξ αδιαιρέτου, Α Λ κατά 4/30 εξ αδιαιρέτου, στον Α Κ κατά 5/30 εξ αδιαιρέτου, στον Δ Κ κατά 5/30 εξ αδιαιρέτου, στον Α Λ κατά 5/30 εξ αδιαιρέτου και στον Κ Μ κατά 2/30 εξ αδιαιρέτου. Με το ίδιο συμβολαιογραφικό έγγραφο οι συμβαλλόμενοι όρισαν την μεταξύ τους κατανομή του δικαιώματος αντλήσεως ύδατος από την επίμαχη γεώτρηση για την άρδευση των παρακείμενων ή μη ιδιοκτησιών τους. Ακολούθησαν αλλεπάλληλες μεταβιβάσεις, με συμβολαιογραφικές πράξεις των αρχικών ιδιοκτητών προς τρίτους,

ποσοστών επί της εξ αδιαιρέτου ιδιοκτησίας τους στο ανωτέρω τμήμα του αγροτεμαχίου, με τις οποίες παρεχόταν και το αναλογούν δικαίωμα άντλησης ύδατος προς άρδευση από τη γεώτρηση, κατά τα συμφωνηθέντα με το 1567/13.12.1996 συμβόλαιο. Μεταξύ άλλων, ποσοστό 2/30 εξ αδιαιρέτου επί του τμήματος των 30 τ.μ. απέκτησε και ο πρώτος αιτών Ι Γ με το 30787/6.4.2001 συμβόλαιο, κατόπιν αγοράς του ευρύτερου αγροτεμαχίου από τους Π Γ, Κ Γ, Α Γ και Ε χήρα Κ Γ, στο οποίο γίνεται ρητώς μνεία περί μεταβιβάσεως και όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από το 1567/1996 συμβόλαιο. Με την 1551/26.3.2002 απόφαση του Νομάρχη Φθιώτιδας χορηγήθηκε άδεια χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση για την άρδευση 356 στρεμμάτων με ελιές, στους συνδιοκτήτες του ανωτέρω τμήματος του αγροτεμαχίου, η οποία ακυρώθηκε με την 5048/27.5.2002 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, κατ' αποδοχήν προσφυγής, μεταξύ άλλων και των ήδη αιτούντων. Στη συνέχεια, δώδεκα από τους δεκαοκτώ συνδιοκτήτες του τμήματος των 30 τ.μ., όπου βρισκόταν η γεώτρηση, οι οποίοι συγκέντρωναν τα 11/30 της εξ αδιαιρέτου ιδιοκτησίας και στους οποίους δεν συμπεριλαμβανόταν ο πρώτος αιτών, διόρισαν με την από 21.6.2002 εξουσιοδότηση τους τρεις από αυτούς, προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση της απαιτούμενης άδειας χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση. Με την 3771/21.6.2002 αίτηση-δήλωσή τους προς τη Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων της Ν.Α. Φθιώτιδας οι εξουσιοδοτηθέντες ζήτησαν τη χορήγηση άδειας χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση για την άρδευση με τεχνητή βροχή 359 στρεμμάτων με ελιές, με αιτούμενη ποσότητα νερού 183.808 κ.μ. ανά ετήσια περίοδο χρήσης. Μετά την υποβολή των συμπληρωματικών στοιχείων που ζητήθηκαν με το 4569/31.7.2002 έγγραφο της Δ/σης Εγγείων Βελτιώσεων, χορηγήθηκε η 7005/9.12.2003 άδεια χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση που υπεγράφη «με εντολή Νομάρχη» από το Διευθυντή Εγγείων Βελτιώσεων Ν.Α. Φθιώτιδας, η οποία ανακλήθηκε με την 375/26.1.2004 απόφαση του Νομάρχη Φθιώτιδας, διότι η εξουσιοδότηση 93/9.1.2003 του Νομάρχη δεν είχε δημοσιευθεί. Τελικώς, ο Νομάρχης Φθιώτιδας, με την 456/28.1.2004 απόφασή του χορήγησε στους 18 συνδιοκτήτες άδεια χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση, με επιτρεπόμενη ποσότητα χρήσης νερού κατά την αρδευτική περίοδο (15.4 έως 15.9) 183.808 κ.μ., καθορίζοντας συγκεκριμένο αριθμό αρδευόμενων στρεμμάτων και ποσότητα χρήσης νερού για κάθε δικαιούχο. Με την ίδια απόφαση ανακλήθηκε η αρχική 8964/5.2.1996 άδεια ανόρυξης γεώτρησης και άδεια χρήσης νερού. Κατά της αποφάσεως αυτής οι αιτούντες άσκησαν την από 23.2.2004 προσφυγή στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας που

απορρίφθηκε με την 3631/22.3.2004 απόφαση αυτού.

13. Επειδή, από τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, προκύπτει ότι, ενώ κατά την αρχική άδεια 8964/5.2.1996 χρήσης νερού από την επίδικη γεώτρηση η επιτρεπόμενη ποσότητα αντλούμενου ύδατος κατά την αρδευτική περίοδο ήταν 59.136 κ.μ. και είχε αυτή χορηγηθεί σε δύο δικαιούχους, τους Νικ. Γιαταγάνα και Παναγιώτα Χριστοδούλου, από το 1996 έως το 2004 γινόταν άντληση ύδατος σε ποσότητες που υπερέβαιναν την ως άνω επιτρεπόμενη από διαφορετικά και περισσότερα πρόσωπα. Περαιτέρω, ενώ με την ως άνω αρχική άδεια είχε τεθεί ως προθεσμία για την ανόρυξη της γεώτρησης το χρονικό διάστημα από 15.2.1996 έως 15.10.1996, βεβαιώνεται μεν στην από Ιουνίου 1996 «έκθεση αποτελεσμάτων ανορυχθείσας αρδευτικής γεώτρησης» ότι στις 26.5.1996 διενεργήθηκε δοκιμαστική άντληση από την ανορυχθείσα γεώτρηση, σύμφωνα με την οποία «η εκμεταλλεύσιμη παροχή της γεώτρησης είναι 80 m³/h» και «προτείνεται να τοποθετηθεί το αντλητικό συγκρότημα σε βάθος 65 μέτρων, όπου υπάρχει τυφλός σωλήνας επένδυσης», αλλά, όπως προκύπτει από το 1567/13.12.1996 συμβόλαιο, η γεώτρηση δεν είχε περατωθεί κατά το χρόνο σύνταξης αυτού (13.12.1996), εφόσον αναφέρεται σ' αυτό ότι οι συμβαλλόμενοι «αποφάσισαν την διάνοιξη και κατασκευή γεώτρησης για την άντληση ύδατος προς ποτισμό των παρακειμένων ή μη ιδιοκτησιών τους με τους όρους και τις συμφωνίες που θα αναφερθούν παρακάτω: 1) Η γεώτρηση θα περιλαμβάνει οικίσκο, φρεάτιο... 2) Όλα τα έξοδα για τη διάνοιξη του φρέατος, αγορά και εγκατάσταση των αντλητικών μηχανημάτων και σωληνώσεων, την κατασκευή στεγάστρου (οικίσκου) του αντλητικού συγκροτήματος και γενικά έξοδα και ανταλλακτικά θα βαρύνουν όλους τους συμβαλλομένους - κοινωνούς κατά την αναλογία του μεριδίου τους». Το ως άνω συμβόλαιο συνυποβλήθηκε με την 3771/21.6.2002 αίτηση για τη χορήγηση άδειας από τους εκπροσώπους της κοινωνίας των συνιδιοκτητών του τμήματος του αγροτεμαχίου όπου βρισκόταν η γεώτρηση. Με τα δεδομένα, όμως αυτά, εφόσον η γεώτρηση περατώθηκε σε χρόνο μεταγενέστερο από τις 15.10.1996, μετά τη λήξη της οκτάμηνης προθεσμίας που προέβλεπε η 8964/5.2.1996 άδεια εκτέλεσης της γεώτρησης, χωρίς να προκύπτει ότι είχε ζητηθεί εγκαίρως η παράταση της προθεσμίας αποπεράτωσης του έργου και επί πλέον, ενώ αυτή είχε χορηγηθεί σε δύο δικαιούχους για επιτρεπόμενη ποσότητα αντλούμενου ύδατος κατά την αρδευτική περίοδο 59.136 κ.μ., με την 456/28.1.2004 απόφαση του Νομάρχη Φθιώτιδας χορηγήθηκε άδεια στους 18 πλέον συνιδιοκτήτες της έκτασης όπου βρίσκεται η επίδικη γεώτρηση, με επιτρεπόμενη ποσότητα χρήσης νερού κατά την αρδευτική

περίοδο (15.4 έως 15.9) 183.808 κ.μ., δεν μπορούσε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στη σκέψη 10, να εκδοθεί απλή άδεια χρήσης νερού για τη νομιμοποίηση της άντλησης ύδατος από την επίδικη γεώτρηση, αλλά έπρεπε να εκδοθεί ενιαία άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης και χρήσεως νερού, από τα οποία να προκύπτει ότι η Διοίκηση, προκειμένου να χορηγήσει την σχετική άδεια, προέβη με οποιοδήποτε τρόπο σε αξιολόγηση της επάρκειας του υδροφόρου ορίζοντα ή γενικά των υδρογεωλογικών συνθηκών (βλ. ΣτΕ 2877/2004). Συνεπώς, για το λόγο αυτό που βασίμως προβάλλεται πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, παρέλκει δε ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

ΣτΕ 3284/2009

[Νόμιμη απόρριψη αίτησης για άδεια εγκατάστασης σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας στο δώμα κτιρίου στη Χώρα Μυκόνου]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Δ. Δημόπουλος*

Η προσβαλλόμενη πράξη, που έχει εκδοθεί κατ' ενάσκηση διακριτικής ευχέρειας,

είναι νομίμως αιτιολογημένη. Σύμφωνα με την ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση της Διοίκησης, η επίδικη εγκατάσταση δεν είναι συμβατή με τη μορφολογία του κτιρίου στο οποίο επρόκειτο να τοποθετηθεί ούτε με τον παραδοσιακό χαρακτήρα ολόκληρου του οικισμού. Αντίθετα, η εγκατάσταση είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή εκτός του οικισμού.

Αλυσιτελώς προβάλλεται από την αιτούσα ότι σε παρακείμενο κτίριο του Ο.Τ.Ε. είναι εγκατεστημένη τεράστια κεραία κινητής τηλεφωνίας και ότι οι πυλώνες της Δ.Ε.Η. με τα υπερκείμενα καλώδια είναι περισσότερο ορατά και ξένα προς το περιβάλλον στοιχεία από την επίδικη εγκατάσταση, διότι κάθε περίπτωση εξετάζεται αυτοτελώς.

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (ειδικά γραμμάτια παραβόλου 110677 και 026972/2002).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωση της 775/19.3.2002 αποφάσεως (και όχι της 776/19.3.2002 που, από προφανή παραδρομή, αναγράφεται στο δικόγραφο της υπό κρίση αιτήσεως) της προϊσταμένης της 1ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, με την οποία απορρίφθηκε η με αριθ. πρωτ. 2937/27.11.2001 αίτηση για χορήγηση άδειας εγκατάστασης σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας της αιτούσας εταιρείας στο δώμα του κτιρίου όπου στεγάζεται το ξενοδοχείο Μ στη Χώρα Μυκόνου.

3. Επειδή, το άρθρο 24 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του με το Ζ΄ Ψήφισμα της 6.4.2001, ορίζει ότι: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα...
6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την

πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών». Σύμφωνα δε με το άρθρο 50 του Κ.Ν. 5351/1932 (ΦΕΚ 275 Α) απαγορεύεται χωρίς προηγούμενη άδεια του Υπουργείου Παιδείας (ήδη του Υπουργείου Πολιτισμού), «η πλησίον αρχαίου επιχείρηση έργου, δυναμένου να βλάβη αυτά αμέσως ή εμμέσως» (περ. 2), καθώς και «οιαδήποτε εργασία επί κτιρίων και λειψάνων ή ερειπίων αρχαίων, και αν έτι δεν επιφέρει ζημίαν τινά» (περ. 3). Με το άρθρο δε 1 του ν. 1469/1950 (Α169) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η ανέγερση οικοδομημάτων σε τόπους που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 52 του Κ.Ν. 5351/1932, δηλαδή επιτρέπεται, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, μόνο μετά από άδεια του Υπουργού Παιδείας, ήδη δε του Υπουργού Πολιτισμού. Εξάλλου, με την 7122/14.6.1963 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (Β' 286/28.6.1963) που εκδόθηκε κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 1469/1950, ο προϋφιστάμενος του 1923 οικισμός της πόλης της Μυκόνου χαρακτηρίστηκε ως οικισμός χρήζων ειδικής κρατικής προστασίας, γιατί «εμφανίζει ιδιαίτερη σημασία από άποψη νησιωτικής λαϊκής αρχιτεκτονικής και φυσικού κάλλους», ενώ με την Φ/31/34381/2777/4.10.1973 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β' 1212/5.10.1973) τροποποιήθηκε η ως άνω απόφαση και επεκτάθηκε ο χαρακτηριζόμενος ως χρήζων Ειδικής Κρατικής Προστασίας χώρος. Περαιτέρω, με την Φ.20/33945/3402/10.9.1974 απόφαση του ως άνω Υπουργού (Β' 913/20.9.1974) χαρακτηρίστηκε ο Δήμος Μυκονίων ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος και με το π. δ/γμα από 19.10.1978 (Δ'594/13.11.1978) χαρακτηρίστηκε παραδοσιακός οικισμός, μεταξύ άλλων, η Χώρα της Μυκόνου και καθορίστηκαν ειδικοί όροι περιορισμοί δόμησης των οικοπέδων εντός του εν λόγω οικισμού, ενώ με την Γ/848/40/4.3.980 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β' 329/31.3.1980) χαρακτηρίστηκε ολόκληρη η νήσος της Μυκόνου ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Με το από 11.5.1989 π. δ/γμα (Δ' 345) καθορίστηκαν εκ νέου ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης των οικοπέδων των οικισμών του νομού Κυκλάδων και με το άρθρο 2 αυτού ορίστηκε ότι για τον οικισμό της χώρας Μυκόνου ισχύουν οι διατάξεις του από 13.8.1979 π. δ/τος (Δ' 336). Στο άρθρο 7 παρ. 7 του τελευταίου αυτού π. δ/τος ορίζεται ότι: «Επί του δώματος εκάστου κτιρίου επιτρέπεται αποκλειστικώς και μόνον η καθ' υπέρβαση του μεγίστου ύψους των κτιρίων κατασκευή χώρου απολήξεως κλιμακοστασίου, επιφανείας ουχί μεγαλύτερας των τριών (3) τετραγωνικών μέτρων και καπνοδόχων, οίτινες δύνανται να διατάσσονται ελευθέρως εις οιαδήποτε θέσιν αυτού. Το μέγιστον ύψος των κατασκευών τούτων

ορίζεται εις δύο και ήμισυ (2,50) μέτρα μετρούμενα από της επιφανείας του δώματος». Τέλος, το από 5.9.1995 π. δ/γμα (Δ' 721), εγκρίθηκε το πολεοδομικό σχέδιο τμήματος της πολεοδομικής ενότητας του οικισμού Χώρας Μυκόνου, που είναι οικισμός προϋφιστάμενος του έτους 1923, στο άρθρο 7 παρ. 2 προβλέπει ότι «Επί του δώματος των κτιρίων και καθ' υπέρβαση του μεγίστου ύψους αυτών, επιτρέπεται μόνο η κατασκευή καπνοδόχου και παραδοσιακής κλεβάνης επίσκεψης του δώματος. Το μέγιστο ύψος κατασκευής της κλεβάνης ορίζεται σε ένα μέτρο και είκοσι εκατοστά του μέτρου (1,20 μ.) μετρούμενο από τη στάθμη του δώματος και οι μέγιστες διαστάσεις κάτοψης της σε 1,00 μ. X 1,20 μ».

4. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 24 παρ. 2 και 6 του Συντάγματος, η διαμόρφωση του οικιστικού περιβάλλοντος, υπαγόμενη στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, πρέπει να ενεργείται με γνώμονα τα καθοριζόμενα σε αυτές κριτήρια. Τα κριτήρια δε αυτά αποβλέπουν, εκτός από την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της ανάπτυξης των οικισμών και τη διασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης των κατοίκων, στη διηλεκτική προστασία των εντός αυτών ευρισκομένων αρχαίων και νεότερων μνημείων, υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται να προκληθεί από την προκρινόμενη πολεοδομική ρύθμιση άμεση ή έμμεση βλάβη σε αυτά και τον περιβάλλοντα χώρο τους. Προς τις συνταγματικές αυτές διατάξεις στοιχούν και οι παρατιθέμενες διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932 και του ν. 1469/1950 που προβλέπουν, χάριν της προστασίας αρχαίου ή νεότερου μνημείου, όπου και αν βρίσκεται αυτό, την έκδοση ειδικής πράξης πριν την επιχείρηση οποιουδήποτε έργου και προκειμένου να χορηγηθεί οικοδομική άδεια για την ανέγερση οικοδομής σε τόπο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή σε αρχαιολογικό χώρο. Με την ειδική αυτή πράξη μπορεί να επιβληθούν εξιδιασμένοι όροι δόμησης της οικοδομής, οι οποίοι συναρτώνται προς τις γενικώς ισχύουσες εκάστοτε πολεοδομικές ρυθμίσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή προστασία του χώρου (ΣΤΕ 2526/2003 Ολ).

5. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 24α παρ. 5 περ. α' και δ' του ν. 2075/1992 (Α' 129), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 41 παρ. 2 του ν. 2145/1993 (Α' 88) και η περίπτωση α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 2181/1994 (Α' 10), «α. Επιτρέπεται η εγκατάσταση δομικών ή μηχανικών κατασκευών πάνω στις οποίες τοποθετούνται κεραίες, πομποί, αναμεταδότες, και άλλες συναφείς εγκαταστάσεις σε δάση, δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις ή σε πυρήνες εθνικών δρυμών, εφόσον δεν

προκαλείται κίνδυνος πυρκαγιάς ή ζημιάς στο δάσος, ύστερα από άδεια του οικείου νομάρχη... δ. Για την έγκριση τοποθέτησης των παραπάνω εγκαταστάσεων σε εντός ή εκτός σχεδίου περιοχές ειδικής προστασίας (π.χ. περιοχές της παρ. 9 του άρθρου 9 και της παρ. 4 του άρθρου 28 του ν. 1577/1985) απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των κατά περίπτωση αρμοδίων υπηρεσιών ή και της Ε.Π.Α.Ε.».

6. Επειδή, η αιτούσα με την από 6.9.2001 αίτηση της (αρ. πρωτ. 2937/27.11.2001) προς την 1η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων υπέβαλε προς έγκριση τεχνική έκθεση της μηχανικού Ε Ρ για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας στον οικισμό της Χώρας Μυκόνου και συγκεκριμένα στο δώμα του ξενοδοχείου Μ. Στην τεχνική έκθεση αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι ι) το ύψος της κατασκευής καθορίζεται από τις συγκεκριμένες απαιτήσεις και εφαρμόζεται κάθε φορά το μικρότερο δυνατό, ιι) όσον αφορά τον τύπο της κατασκευής επιλέγεται κατά περίπτωση ο τύπος εκείνος ο οποίος ανταποκρίνεται στις παραπάνω συγκεκριμένες απαιτήσεις και η μορφή που προκύπτει είναι η λεπτότερη και λιτότερη δυνατή, ενώ ο όγκος ελαχιστοποιείται, ιιι) προβλέπεται επικάλυψη της εγκατάστασης με κατάλληλο τύπο καμινάδας ώστε να εναρμονίζεται με το περιβάλλον και ιν) τα μεταλλικά κιβώτια θα εγκατασταθούν σε θέση τέτοια ώστε να μη παρενοχλούν οπτικά και θα βαφτούν σε χρώμα λευκό. Στο σχετικό με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τμήμα της τεχνικής έκθεσης αναφέρεται ότι ι) οι εγκαταστάσεις δεν προκαλούν παρεμπόδιση οποιασδήποτε θέας του ορίζοντα ούτε καταλήγουν στη δημιουργία ενός μη αποδεκτού αισθητικά τοπίου στην κοινή θέα, ιι) δεν βρίσκονται σε προστατευτέα σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 1650/1986 περιοχή και ιιι) δεν προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η ως άνω Εφορεία μετά από εξέταση της υποβληθείσας μελέτης, η οποία προέβλεπε την τοποθέτηση της υψηλής κεραίας με τα συνοδεύοντα αυτήν, απαραίτητα για τη λειτουργία της εγκατάστασης, μεταλλικά ερμάρια μηχανημάτων, στο δώμα του προαναφερθέντος ξενοδοχείου, παρέπεμψε το θέμα στο αρμόδιο Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Νήσων. Το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Νήσων, υιοθετώντας την από 13.12.2001 εισήγηση της ως άνω Εφορείας, κατά τη συνεδρία της 1.3.2002, γνωμοδότησε για τη μη έγκριση της χορήγησης άδειας εγκατάστασης σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας στο δώμα του ξενοδοχείου Μ στη Χώρα Μυκόνου, με την αιτιολογία ότι η εγκατάσταση του σταθμού αυτού θα υποβαθμίσει τη μορφολογία του συγκεκριμένου κτιρίου και παράλληλα, λόγω της περίοπτης θέσης που καταλαμβάνει αυτό στον προστατευόμενο οικισμό της Χώρας, θα υποβαθμίσει αισθητικά την ευρύτερη, περιοχή του οικισμού. Κατά τη ως άνω γνωμοδότηση σταθμός μπορεί να

εγκατασταθεί μόνο σε θέση εκτός του ευαίσθητου οικισμού της Χώρας Μυκόνου και με την προϋπόθεση ότι έχουν εξασφαλισθεί τα θέματα περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περιοχή. Στη συνέχεια η 1η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων με την προσβαλλόμενη 775/19.3.2002 απόφασή της, επαναλαμβάνοντας την αιτιολογία του Τοπικού Συμβουλίου, δεν ενέκρινε το αίτημα της αιτούσας για εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας στο ως άνω ακίνητο της Χώρας Μυκόνου. Με τα δεδομένα αυτά, ενόψει και της εννοίας των προεκτεθεισών διατάξεων, η προσβαλλόμενη πράξη, που έχει εκδοθεί κατ' ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Διοικήσεως, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, εφόσον, σύμφωνα με την ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση της, η επίδικη εγκατάσταση δεν είναι συμβατή με τη μορφολογία του κτιρίου στο οποίο επρόκειτο να τοποθετηθεί, αλλά και με τον παραδοσιακό χαρακτήρα ολόκληρου του οικισμού, ενώ αντιθέτως η εγκατάσταση είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή εκτός του οικισμού και, ως εκ τούτου είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί αναιτιολόγητου της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγος ακυρώσεως, ο δεισχυρισμός της αιτούσης περί παράβασης της αρχής της αναλογικότητας πρέπει να απορριφθεί ως αορίστως προβαλλόμενος. Περαιτέρω, αλυσιτελώς προβάλλεται από την αιτούσα ότι στο κτίριο του Ο.Τ.Ε. είναι εγκατεστημένη τεράστια κεραία κινητής τηλεφωνίας και ότι οι πυλώνες της Δ.Ε.Η. με τα υπερκείμενα καλώδια είναι περισσότερο ορατά και ξένα προς το περιβάλλον στοιχεία από την επίδικη εγκατάσταση, διότι κάθε περίπτωση εξετάζεται αυτοτελώς.

7. Επειδή, τέλος, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι δεν ελήφθη υπόψη ότι η εγκατάσταση σταθμού κινητής τηλεφωνίας αφορά την ανάπτυξη δημόσιου τηλεπικοινωνιακού δικτύου, απολύτως απαραίτητου για την κάλυψη των τηλεπικοινωνιακών αναγκών των μόνιμων κατοίκων της Μυκόνου, αλλά και των επισκεπτών, πρέπει να απορριφθεί διότι το αίτημα της αιτούσης απορρίφθηκε για λόγο υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, της επιβαλλόμενης από το Σύνταγμα προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

8. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣΤΕ 3189/2009

[Νόμιμη απόσταση από οικισμό για την εγκατάσταση οινοποιείου]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Χρ. Βαρδάκα, Λουκής Παπαγγελής*

Η μονάδα παραγωγής και εμφιάλωσης κρασιού είναι εργαστήριο υγειονομικού ενδιαφέροντος, οι προϋποθέσεις λειτουργίας του οποίου, από υγειονομική άποψη, καθορίζονται στο άρθρο 52 της Α16/8577/1983 Υγειονομικής Διάταξης. Όμως η απαλλαγή από την υποχρέωση εφοδιασμού της με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χορηγήθηκε κατ' εφαρμογή της βιομηχανικής νομοθεσίας από τα αρμόδια για την εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής όργανα της Διοίκησης. Συνεπώς, η ένδικη διαφορά δεν αποτελεί διαφορά ουσίας υπαγόμενη στην αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων, αλλά ακυρωτική, υπαγόμενη στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επειδή, από την αντιπαραβολή της, ήδη καταργηθείσας με το άρθρο 39 παρ. 1 β του ν. 3325/2005, διατάξεως του άρθρου 9 παρ. 1 του από 2/13.3.1981 π.δ/τος προς τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 εδ. γ' του ν. 3325/2005 προκύπτει ότι, ενώ με το ως άνω διάταγμα απαγορευόταν η ανέγερση οχλουσών εν γένει εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα από το βαθμό οχλήσεως, δηλαδή και των εγκαταστάσεων χαμηλής οχλήσεως, μέσα στους οικισμούς τους υφιστάμενους προ της 16.8.1923 και σε απόσταση 500 μέτρων περιμετρικώς των ορίων αυτών, με την ως άνω διάταξη του ν. 3325/2005 επιτράπηκε η εγκατάσταση εντός των οικισμών αυτών επαγγελματικών εργαστηρίων χαμηλής όχλησης, κινητήριας ισχύος μέχρι 22 KW ή θερμικής ισχύος

μέχρι 50 W και η εγκατάσταση των λοιπών δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης σε απόσταση 500 μέτρων από τα όριά τους. Δεδομένου, όμως, ότι, όπως έχει παγίως κριθεί από το άρθρο 24 του Συντάγματος, επιβάλλονται ως κριτήρια για τη χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, την ανάπτυξη και την πολεοδόμηση των οικιστικών περιοχών η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και ανάπτυξης των οικισμών και η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβιώσεως, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και, πάντως, δεν επιτρέπονται ρυθμίσεις και μέτρα που συνεπάγονται επιδείνωση αυτού, η νέα ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 1 εδ. γ' του ν. 3325/2005 συνεπάγεται επιβάρυνση των ανωτέρω οικισμών από την άποψη χρήσης των ακινήτων και επιφέρει επιδείνωση του οικιστικού περιβάλλοντος, κατά παράβαση της ως άνω συνταγματικής επιταγής. Συνεπώς, η διάταξη αυτή είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από τους αιτούντες. (Παραπομπή στην Ολομέλεια).

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της 8256/27.9.2005 απόφασης του Νομάρχη Κορινθίας, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση και λειτουργία μονάδας παραγωγής και εμφιάλωσης οίνου στον οικισμό του Αγίου Βασιλείου του Δήμου Τεγέας, β) της από 6.10.2005 θεώρησης από τη Διεύθυνση Βιομηχανίας της Ν.Α. Κορινθίας της Φ.14.2/1458/3.10.2005 ειδικής δήλωσης του Κ Κ για απαλλαγή του από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας για την παραπάνω μονάδα, και γ) της 20759/23.12.2005 απόφασης της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την οποία απορρίφθηκε η από 26.10.2005 προσφυγή της Μ και του Α Τ κατά της παραπάνω θεώρησης.

3. Επειδή, με τον Α.Ν. 2520/1940 (ΦΕΚ 273Α') ορίζεται στο άρθρο 1 ότι «1. Προς προστασίαν της δημοσίας υγείας εν γένει επιτρέπεται η έκδοσις υγειονομικών διατάξεων, ων η εκτέλεσις δύναται να ανατίθεται εις αστυνομικά, υγειονομικά ή άλλα δημόσια όργανα. 2. Τα δι' υγειονομικών διατάξεων επιβαλλόμενα μέτρα θέλουσιν

αποβλέπει ιδίως εις την υγιεινήν εν γένει και καθαριότητα .... εργοστασίων, καταστημάτων, ... την από υγιεινής απόψεως καταλληλότητα των προς βρώσιν τροφίμων...» και στο άρθρο 2 παρ. 1, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 31 παρ. 2 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α΄), ότι «Τις υγειονομικές διατάξεις που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο εκδίδει ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στις περιπτώσεις που οι διατάξεις αυτές αφορούν και την προστασία του περιβάλλοντος, συνυπογράφονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων». Βάσει της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης εκδόθηκε η απόφαση ΑΙβ/8577/1983 του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας «Υγειονομικός έλεγχος των αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των εγκαταστάσεων επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος...» (ΦΕΚ 526Β΄), στο άρθρο 5 της οποίας ορίζεται ότι «1. Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος» είναι τα καταστήματα, στα οποία γίνεται παρασκευή ή και διάθεση σε πελάτες (καθισμένους, όρθιους, περαστικούς) φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιουδήποτε άλλου παρασκευάσματος τροφίμων ή ποτών ή αποθήκευση ή συντήρηση ή εμπορία κάθε είδους τροφίμων ή ποτών, καθώς και τα καταστήματα προσφοράς υπηρεσιών εξαιτίας των οποίων μπορεί να προκληθεί βλάβη στη δημόσια υγεία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στην παρούσα και στις άλλες Υγειονομικές Διατάξεις. 2. «Εργαστήρια ή εργοστάσια υγειονομικού ενδιαφέροντος» είναι τα εργαστήρια ή εργοστάσια, στα οποία γίνεται παρασκευή, επεξεργασία, συσκευασία κ.λπ., χειρισμοί τροφίμων και ποτών, χωρίς όμως απευθείας διάθεση των προϊόντων τους στο Καταναλωτικό Κοινό, καθώς και τα εργαστήρια ή εργοστάσια χάρτινων ή πλαστικών ή από οποιοδήποτε άλλο υλικό παρασκευαζόμενων ειδών, τα οποία προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για μια μόνο φορά ως περιέκτες τροφίμων ή ποτών ή ως μέσα ατομικής υγιεινής, όπως αναλυτικά αναφέρονται στην παρούσα και στις άλλες Υγειονομικές Διατάξεις». Περαιτέρω, στο άρθρο 6 της πιο πάνω αποφάσεως ορίζεται ότι «1. Για τη ίδρυση και λειτουργία καταστήματος ή εργαστηρίου ή εργοστασίου υγειονομικού ενδιαφέροντος απαιτείται άδεια της οικείας Αστυνομικής Αρχής, χορηγούμενη με σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής ή, αν δεν προβλέπεται από τον Νόμο τέτοια Επιτροπή, της αρμόδιας Υγειονομικής Υπηρεσίας, ότι πληρούνται οι όροι των σχετικών Υγειονομικών Διατάξεων. 2. Εξαιρούνται από την υποχρέωση αποκτήσεως της ανωτέρω άδειας της Αστυνομικής Αρχής ... Επίσης εξαιρούνται από την υποχρέωση αποκτήσεως της ανωτέρω άδειας τα εργαστήρια και εργοστάσια οινοπνευματωδών ποτών...3. Αν από ειδικές διατάξεις Νόμου ή Δ/γματος προβλέπεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας καταστήματος ή εργαστηρίου ή εργοστασίου υγειονομικού ενδιαφέροντος από άλλον

Κρατικό Φορέα, χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής ή της οικείας Υγειονομικής Υπηρεσίας, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να αποκτήσει την άδεια της παρ. 1 του παρόντος άρθρου πριν από την άδεια, που προβλέπουν οι ανωτέρω ειδικές διατάξεις. Η παράγραφος αυτή δεν εφαρμόζεται στα εργαστήρια και εργοστάσια του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου». Τέλος, στο άρθρο 52 της πιο πάνω αποφάσεως, υπό τον τίτλο «Εργαστήρια τροφίμων και ποτών», καθορίζονται οι προϋποθέσεις λειτουργίας, από υγειονομική άποψη, των εν λόγω εργαστηρίων. Μεταξύ δε των δικαιολογητικών που απαιτούνται για τη θεώρηση της ειδικής δήλωσης και τη χορήγηση βεβαιώσεων που προβλέπονται στις ανωτέρω διατάξεις του ν. 3325/2005 για τις μονάδες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας περιλαμβάνεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 της εκδοθείσης κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 5 παρ. 5 του νόμου αυτού, Φ15/οικ.7816/616/14.4.2005 αποφάσεως του Υπουργού Ανάπτυξης (Β' 542), η έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Προβλέπεται δε στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου 1 αυτής της αποφάσεως ότι «μετά τη συγκέντρωση των εγκρίσεων κ.λπ. ή άλλως μετά την άπρακτη παρέλευση των προβλεπομένων προθεσμιών, η αδειοδοτούσα αρχή διενεργεί αυτοψία και θεωρεί την ειδική δήλωση... Στη περίπτωση μονάδων υγειονομικού ενδιαφέροντος, τίθεται ο όρος «Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία της μονάδας είναι ο εφοδιασμός της με βεβαίωση καταλληλότητας από την αρμόδια υγειονομική υπηρεσία» και η αδειοδοτούσα αρχή κοινοποιεί αντίγραφο της θεωρημένης ειδικής δήλωσης στην αρμόδια υγειονομική υπηρεσία». Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002 (Α' 91) και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσης κ.υ.α. 15393/2332/2002 «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν.1650/86, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του Ν. 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ κ.ά.(Α' 91)» (Β' 1022/5.8.2002), η δραστηριότητα παραγωγής κρασιού υπάγεται στην 9η ομάδα «Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις», ΕΣΥΕ 159.3, και εφόσον η δυναμικότητα της εγκατάστασης ως προς το παραγόμενο προϊόν είναι μικρότερη από 2000 τόνους κατ' έτος, στην κατηγορία δεύτερη, υποκατηγορία 4η. Εξάλλου, κατά την κ.υ.α. 13727/724/24.7.2003 «Αντιστοίχιση των κατηγοριών των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων με τους βαθμούς όχλησης που αναφέρονται στα πολεοδομικά διατάγματα» (Β' 1087/5.8.2003), η δραστηριότητα αυτή, εφόσον η δυναμικότητα της σχετικής εγκατάστασης δεν υπερβαίνει την προαναφερόμενη δυναμικότητα, ανήκει στις δραστηριότητες χαμηλής όχλησης.

4. Επειδή, εξ άλλου, ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας που κυρώθηκε με το Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α΄) και ίσχυε κατά την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, ορίζει στο άρθρο 24 παρ. 1 περ. ιθ', όπως η περίπτωση αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 1946/2001 (ΦΕΚ 224 Α΄) ότι στην αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων ανήκουν «η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας των οποίων καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις ...». Στην παρ. δε 9 του άρθρου 4 του προαναφερόμενου ν. 3325/2005, όπως η παράγραφος αυτή ίσχυε κατά την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, προβλέπεται ότι « Στις μονάδες οι οποίες υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου και του άρθρου 41 (περιπτώσεις ιθ' και κζ') του Ν. 2218/1994 (ΦΕΚ 90 Α'), όπως αυτές κωδικοποιήθηκαν με το Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), χορηγείται μία μόνο άδεια αποκλειστικά από την Αδειοδοτούσα Αρχή. Ειδικότερα στα εργοστάσια, στα εργαστήρια και τις αποθήκες που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου και του άρθρου 52 της υγειονομικής διάταξης ΑΙβ/8577/83 (ΦΕΚ 526 Β'), η πιο πάνω άδεια χορηγείται με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας Υγείας». Τέλος, με την παρ. 4 του άρθρου 29 του Ν. 2721/1999 (Α' 112) προστέθηκε στο άρθρο 1 του ν. 1406/1983 (Α' 182) παράγραφος 3, σύμφωνα με την οποία στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται, εκδικαζόμενες ως διαφορές ουσίας, και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά: «α) τη χορήγηση ή την ανάκληση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας και την επιβολή κυρώσεων κατά τη λειτουργία καταστημάτων και εργαστηρίων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και των επιχειρήσεων που εξομοιούνται με αυτά, περιλαμβανομένων και των διαφορών που προκαλούνται από πράξεις, οι οποίες εκδίδονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποτελούν προϋπόθεση για τη χορήγηση των ανωτέρω αδειών».

5. Επειδή, κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, ερμηνευόμενης σε συνδυασμό με τις παρατιθέμενες στην τρίτη σκέψη διατάξεις, ιδίως δε εκείνη του άρθρου 5 της Υγειονομικής Διατάξεως ΑΙ β/8577/1983, ως «επιχειρήσεις που εξομοιούνται με καταστήματα και επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος», οι πράξεις χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των οποίων διοικητικών δικαστηρίων υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον των διοικητικών νοούνται οι επιχειρήσεις οι οποίες, όχι μόνο έχουν το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο δραστηριότητας με αυτό των καταστημάτων και εργαστηρίων υγειονομικού

ενδιαφέροντος, όπως οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παρασκευή, επεξεργασία, συσκευασία, διακίνηση και λοιπούς χειρισμούς προϊόντων τα οποία θέτουν, περαιτέρω, στη διάθεση καταστημάτων ή εργαστηρίων υγειονομικού ενδιαφέροντος, αλλά, επί πλέον, διέπονται, όσον αφορά στην ίδρυση και στη λειτουργία τους, από διατάξεις, εντασσόμενες προεχόντως στην υγειονομική νομοθεσία. Επομένως, δεν εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή επιχειρήσεις για την ίδρυση και λειτουργία των οποίων απαιτείται αδειοδότηση προβλεπόμενη από άλλες διατάξεις που δεν εντάσσονται στην υγειονομική αλλά σε άλλες νομοθεσίες, όπως η βιομηχανική, η πολεοδομική και η νομοθεσία περί προστασίας του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, δεν εμπίπτουν στην ανωτέρω κατηγορία επιχειρήσεις για την ίδρυση των οποίων, ενόψει των σοβαρών επιπτώσεων που συνεπάγεται φυσικό και οικιστικό περιβάλλον η ίδρυση και λειτουργία τους, λόγω του χαρακτήρα ή του μεγέθους των εγκαταστάσεών τους, ή λόγω της παραγωγής αποβλήτων ή εκπομπών, ακολουθείται διακεκριμένο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδοτήσεως, κατά το οποίο εκδίδονται πράξεις και, συγκεκριμένα, πράξεις προέγκρισης χωροθετήσεως, έγκρισης περιβαλλοντικών όρων που υπάγονται με αίτηση ακυρώσεως στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεδομένου, άλλωστε, ότι με την υπαγωγή στο ίδιο δικαστήριο των συναφών διαφορών που αφορούν στην ίδρυση και στη λειτουργία των εν λόγω μονάδων επιτυγχάνεται ενιαία κρίση της υποθέσεως και οικονομία της δίκης (ΣΤΕ 601/2008 Ολ.).

6. Επειδή στην προκειμένη περίπτωση η δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη, δηλαδή η από 6.10.2005 θεώρηση από τη Διεύθυνση Βιομηχανίας της Ν.Α. Κορινθίας της Φ.14.2/1458/3.10.2005 ειδικής δήλωσης του Κ Κ για απαλλαγή του από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας για τη μονάδα παραγωγής και εμφιάλωσης οίνου κινητήριας ισχύος 21,62 KW, έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Ν. 3325/2005 και ειδικότερα του προαναφερόμενου άρθρου 5 παρ. 1, σύμφωνα με το οποίο απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και με άδεια λειτουργίας τα επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης. Προηγήθηκαν της ως άνω θεώρησης οι από 29.9.2005 και 4.10.2005 αυτοψίες από μηχανικούς του Τεχνικού Τμήματος της Δ/σης Βιομηχανίας της Ν.Α. Κορινθίας κατά τις οποίες διαπιστώθηκε ο χαρακτήρας της επίμαχης μονάδας ως επαγγελματικού εργαστηρίου κατά την έννοια του ανωτέρω νόμου (βλ. έγγραφα Φ14.2/29.9.2005 και Φ14.2/4.10.2005 του ως άνω Τμήματος). Μεταξύ δε των δικαιολογητικών που συνυποβλήθηκαν για την έγκριση της απαλλαγής

από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης της επίδικης μονάδας είναι και η προσβαλλόμενη 8256/27.9.2005 πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων αυτής. Σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη, η επίμαχη μονάδα παραγωγής και εμφιάλωσης κρασιού είναι μεν εργαστήριο υγειονομικού ενδιαφέροντος, οι προϋποθέσεις λειτουργίας του οποίου, από υγειονομική άποψη, καθορίζονται στο άρθρο 52 της Α16/8577/1983 Υγειονομικής Διάταξης, δεδομένου, όμως, ότι η ως άνω απαλλαγή από την υποχρέωση εφοδιασμού της με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν της βιομηχανικής νομοθεσίας και ειδικότερα του άρθρου 5 του ν. 3325/2005 από τα αρμόδια για την εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής όργανα της Διοικήσεως, προηγήθηκε δε αυτής στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η ένδικη διαφορά που ανακύπτει από την προσβολή της πράξης θεώρησης της Δ/σης Βιομηχανίας της Ν.Α. Κορινθίας και της απόφασης της Γενικής Γραμματείας Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή των αιτούντων κατά της πράξης αυτής δεν αποτελεί διαφορά ουσίας υπαγόμενη, κατ' άρθρο 29 παρ. 4 του Ν. 2721/1999, στην αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων, αλλά διαφορά ακυρωτική, υπαγόμενη στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο οποίο, επομένως, νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση.

7. Επειδή, οι αιτούντες, φερόμενοι ως κάτοικοι του οικισμού Αγίου Βασιλείου του Δήμου Τενέας Νομού Κορινθίας, πλησίον των επιδικών εγκαταστάσεων, με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση (βλ. ΣΤΕ 2610/2005).

8. Επειδή, παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων ο Κ Κ, κατόπιν αιτήσεως του οποίου εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις.

9. Επειδή, όπως προκύπτει από το 9112/24.10.2005 έγγραφο της Δ/σης ΧΩ.ΠΟ.ΠΕ., Τμήμα Περιβάλλοντος της Ν.Α. Κορινθίας, η πρώτη αιτούσα Μ Τ στις 24.10.2005 παρέλαβε, κατόπιν της από 18.10.2005 αιτήσεώς της, ακριβές αντίγραφο της προσβαλλόμενης 8256/27.9.2005 αποφάσεως του Νομάρχη Κορινθίας περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων της επίμαχης μονάδας οινοποιείου-εμφιαλωτηρίου του παρεμβαίνοντος. Η δε από 26.10.2005 προσφυγή των ήδη αιτούντων ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας (αριθμ. πρωτ. 15722/27.10.2005) στρέφεται μόνο κατά της ως άνω από 6.10.2005 πράξης θεώρησης από τη Δ/ση Βιομηχανίας της Ν.Α. Κορινθίας της ειδικής δήλωσης του

παρεμβαίνοντας. Συνεπώς, η άσκηση της ανωτέρω προσφυγής δεν διέκοψε την προθεσμία άσκησης αιτήσεως ακυρώσεως και κατά της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Ως εκ τούτου η αίτηση ακυρώσεως ασκείται εκπροθέσμως από την πρώτη αιτούσα Μ Τ κατά της 8256/27.9.2005 αποφάσεως του Νομάρχη Κορινθίας περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων της επίδικης μονάδας, εφόσον ως προς την απόφαση αυτή η εξηκονθήμερη προθεσμία εξέπνευσε στις 23.12.2005, ενώ η αίτηση ακυρώσεως ασκήθηκε στις 26.1.2006. Λόγω δε της στενής οικογενειακής σχέσης που συνδέει τον δεύτερο αιτούντα Α Τ με την πρώτη αιτούσα, αδελφή του, με την οποία συγκατοικεί, όπως αναφέρεται στην κρινόμενη αίτηση, και του εύλογου ενδιαφέροντός του να πληροφορηθεί για την έκδοση της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για το επίμαχο επαγγελματικό εργαστήριο που, όπως επίσης αναφέρεται στην κρινόμενη αίτηση, βρίσκεται σε απόσταση 20 μέτρων από την κατοικία των αιτούντων, τεκμαίρεται ότι και αυτός έλαβε γνώση της εν λόγω πράξεως από την ημερομηνία παραλαβής από την πρώτη αιτούσα αντιγράφου της πράξεως και, πάντως, σε χρόνο, από τον οποίο η άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως απέχει περισσότερο από εξήντα ημέρες. Συνεπώς, εκπροθέσμως ασκείται και από αυτόν η κρινόμενη αίτηση κατά της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Αντιθέτως, εμπροθέσμως ασκείται η κρινόμενη αίτηση κατά των λοιπών προσβαλλόμενων πράξεων στις 26.1.2006, εφόσον η κατατεθείσα εμπροθέσμως προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας διέκοψε την προθεσμία ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως από τους αιτούντες μέχρι τις 23.12.2005.

10. Επειδή, με το άρθρο 9 παρ. 1 του από 2/13-3-1981 π.δ/τος "περί των ληπτέων υπ' όψιν στοιχείων και του τρόπου καθορισμού των ορίων των προ της 16-8-1923 υφισταμένων οικισμών των στερουμένων εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου ως και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών" (ΦΕΚ 138 Δ'), είχε απαγορευθεί η ανέγερση οχλουσών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων εντός των ορίων των οικισμών αυτών, καθώς και σε απόσταση τουλάχιστον 500 μέτρων περιμετρικώς των καθοριζομένων ορίων τους. Στη συνέχεια, με το άρθρο 7 παρ. 3 του από 24-4/3-5-1985 π. δ/τος με τίτλο "τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της Χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους" (ΦΕΚ 181 Δ') ορίσθηκε ότι, εντός των ορίων των οικισμών και εντός κύκλου ακτίνας 800 μ. από το κέντρο των παραλιακών, τουριστικών, περιαστικών, δυναμικών και αξιόλογων συνεκτικών οικισμών, απαγορεύεται η ανέγερση ή και η επέκταση βιοτεχνικών ή βιομηχανικών

εγκαταστάσεων μέσης και υψηλής οχλήσεως, ως κέντρο δε του οικισμού ορίσθηκε με το άρθρο 4 του π.δ/τος αυτού, το πρωτεύον κέντρο του, το οποίο συγκεντρώνει τις κύριες κοινωνικές λειτουργίες, όπως πλατεία, εκκλησία, σχολείο, κοινοτικό κατάστημα, εμπορικές εγκαταστάσεις. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 2, 3 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του ιδίου π.δ/τος, η διάκριση και κατάταξη των οικισμών σε κατηγορίες, τα όρια των οικισμών και η αρτιότητα των γηπέδων, καθορίζονται με απόφαση του οικείου Νομάρχου, κατά το άρθρο 9 παρ. 1 αυτού, από τη δημοσίευση της νομαρχιακής απόφασης καθορισμού των ορίων των οικισμών, κατάταξης τους σε κατηγορίες και προσδιορισμού της αρτιότητας των γηπέδων δεν εφαρμόζονται, πλην των άλλων, και οι διατάξεις του ανωτέρω από 2-3-1981 π.δ/τος. Η ως άνω όμως διάταξη του άρθρου 7 παρ. 3 του από 24-4/3-5-1985 π.δ/τος, όπως κρίθηκε με την 4996/88 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι ανίσχυρη διότι επιφέρει, σε σύγκριση με την κανονιστική ρύθμιση του διατάγματος του έτους 1981, επιδείνωση στο οικιστικό περιβάλλον, κατά παράβαση του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος. Ακολούθησε, τέλος, το νεότερο από 25-4/16-5-1989 π. δ/γμα με τίτλο "Τροποποίηση του από 24-4-1985 Π.Δ/τος "Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της Χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους (Δ' 181)" (ΦΕΚ 293 Δ'), με το άρθρο 1 παρ. 4 του οποίου αντικαταστάθηκε η κριθείσα ανίσχυρη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 7 του διατάγματος του έτους 1985 ως εξής: «3. Απαγορεύεται η ανέγερση βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων μέσης και υψηλής όχλησης εντός των εγκεκριμένων ορίων των οικισμών και εντός ζώνης που εκτείνεται περιμετρικά του οικισμού και σε απόσταση 500 μ. από τα όρια του οικισμού, όπως αυτά ισχύουν ...». Και η νεότερη αυτή κανονιστική ρύθμιση, όπως έχει ήδη κριθεί (ΣτΕ 2133/2002, βλ. και 646/1995, 2769/1998) επιφέρει, σε σχέση με εκείνη του διατάγματος του 1981, επιδείνωση στο οικιστικό περιβάλλον, κατά παράβαση της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος διότι εξαιρεί από τη θεσπιζόμενη απαγόρευση τις εγκαταστάσεις χαμηλής οχλήσεως και συνεπώς, και η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 4 του από 25-4/16-5-1989 π.δ/τος δεν θεσπίσθηκε νομίμως και είναι ανίσχυρη.

11. Επειδή με την απόφαση 2133/2002 του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως της και ήδη αιτούσας Μ Τα και ακυρώθηκαν η Φ. 14/261/12.5.1999 άδεια του Νομάρχη Κορινθίας για κτιριακή και μηχανολογική εγκατάσταση οινοποιείου από τον παρεμβαίνοντα στον Αγ. Βασίλειο Κορινθίας, η Φ. 14/1199/5.10.1999 άδεια της Διεύθυνσης Βιομηχανίας Κορινθίας, για τη λειτουργία

του οινοποιείου η 13179/13.10.1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή της πρώτης αιτούσας κατά των ανωτέρω αδειών και η απόφαση Φ 18/2028/Τ695/20.1.2000 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή της ίδιας κατά της αποφάσεως του Γ.Γ.Π. Πελοποννήσου, με τη σκέψη αφενός ότι ο Άγιος Βασίλειος Κορινθίας, όπου ευρίσκεται το επίδικο οινοποιείο με μηχανολογική εγκατάσταση κινητηρίου δυνάμεως 96,40 HP, καθώς και η κατοικία της αιτούσας, αποτελεί οικισμό προϋφιστάμενο του 1923, ο οποίος οριοθετήθηκε με την 6400/12.12.1985 απόφαση του Νομάρχη Κορινθίας και για τον οποίο έχει εφαρμογή και το από 3.5.85 π. δ/γμα (Δ' 181) για οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων, αλλά οι διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 3 του από 24.4/3.5.1985 π. δ/τος και 1 παρ. 4 του από 25.4/16.5.1989 π.δ/τος, δυνάμει των οποίων είναι επιτρεπτή η λειτουργία βιοτεχνικών εγκαταστάσεων χαμηλής οχλήσεως σε οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων, είναι ανίσχυρες, ως συνεπαγόμενες επιδείνωση του οικιστικού περιβάλλοντος κατά παράβαση του Συντάγματος και αφετέρου ότι η απαγόρευση που θεσπίζεται με την εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 του από 2.3.1989 π. δ/τος δεσμεύει και τις αρχές, στις οποίες ανήκει η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας των βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.

12. Επειδή, κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 3325/2005, στις διατάξεις του υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, καθώς και τα επαγγελματικά εργαστήρια που αναφέρονται στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 περ. β' του νόμου αυτού, η οποία παρατίθεται στην τρίτη σκέψη. Με το άρθρο 4 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίστηκε ότι για την εγκατάσταση ή την επέκταση ή τον εκσυγχρονισμό των δραστηριοτήτων του ως άνω νόμου απαιτείται, με την επιφύλαξη του άρθρου 5, άδεια εγκατάστασης. Με την παράγραφο 1 δε του τελευταίου αυτού άρθρου 5 η οποία παρατίθεται στην τρίτη σκέψη, προβλέπεται η απαλλαγή από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και με άδεια λειτουργίας των επαγγελματικών εργαστηρίων χαμηλής όχλησης της περίπτωσης β' του ως άνω άρθρου 2. Περαιτέρω, με το άρθρο 6 (παρ. 1 περ. γ') του παραπάνω νόμου επετράπη «σε περιοχές εντός οικισμών προϋφισταμένων της 16.8.1923, σύμφωνα με το Π.Δ. 2/13.3.1981 (ΦΕΚ 138 Δ'), η εγκατάσταση μόνο επαγγελματικών εργαστηρίων και αποθηκών της παρ. 1γ του άρθρου 2, που διαθέτουν για τη λειτουργία τους μηχανολογικό εξοπλισμό του οποίου η κινητήρια ισχύς δεν υπερβαίνει τα είκοσι δύο (22) KW ή η θερμική τα πενήντα (50) KW, ... εφόσον οι πιο πάνω δραστηριότητες ανήκουν στη χαμηλή όχληση. Σε

απόσταση 500 μέτρων από τα όρια των πιο πάνω οικισμών επιτρέπεται η εγκατάσταση δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης». Τέλος, με το άρθρο 39 παρ. 1 περ. β του ως άνω νόμου καταργήθηκε η παρ. 1 του άρθρου 9 του από 2.3.1981 π.δ/τος (Δ' 138), όπως είχε αντικατασταθεί με το από 5.5.1984 π.δ/γμα (Δ' 341).

13. Επειδή, από την αντιπαραβολή της, ήδη καταργηθείσας με το άρθρο 39 παρ. 1 β του ν. 3325/2005, διατάξεως του άρθρου 9 παρ. 1 του από 2/13.3.1981 π.δ/τος (Δ' 138) προς τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 εδ. γ' του ν. 3325/2005 προκύπτει ότι, ενώ με το ως άνω διάταγμα απαγορευόταν η ανέγερση οχλουσών εν γένει εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα από το βαθμό οχλήσεως, δηλαδή και των εγκαταστάσεων χαμηλής οχλήσεως, μέσα στους οικισμούς τους υφιστάμενους προ της 16.8.1923 και σε απόσταση 500 μέτρων περιμετρικώς των ορίων αυτών, με την ως άνω διάταξη του ν. 3325/2005 επετράπη η εγκατάσταση εντός των οικισμών αυτών επαγγελματικών εργαστηρίων χαμηλής όχλησης, κινητήριας ισχύος μέχρι 22 KW ή θερμικής ισχύος μέχρι 50 W και η εγκατάσταση των λοιπών δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης σε απόσταση 500 μέτρων από τα όριά τους. Δεδομένου, όμως, ότι, όπως έχει παγίως κριθεί (ΣΤΕ 10/88, 1159/89, 645/1995, 2769/1998 κ.ά.) από το άρθρο 24 του Συντάγματος, επιβάλλονται ως κριτήρια για τη χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, την ανάπτυξη και την πολεοδόμηση των οικιστικών περιοχών η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και ανάπτυξης των οικισμών και η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβιώσεως, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και, πάντως, δεν επιτρέπονται ρυθμίσεις και μέτρα που συνεπάγονται επιδείνωση αυτού, η νέα ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 1 εδ. γ' του ν. 3325/2005 συνεπάγεται επιβάρυνση των ανωτέρω οικισμών από την άποψη χρήσης των ακινήτων και επιφέρει επιδείνωση του οικιστικού περιβάλλοντος, κατά παράβαση της ως άνω συνταγματικής επιταγής. Συνεπώς, η διάταξη αυτή είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από τους αιτούντες.

14. Επειδή, ενόψει της σπουδαιότητας του παραπάνω ζητήματος, αλλά και σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στην Ολομέλεια προς επίλυση του ζητήματος αν οι διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 1 εδ. γ' και 39 παρ. 1 εδ. β' του ν. 3325/2005, είναι σύμφωνες προς το Σύνταγμα, και να ορισθεί εισηγητής ενώπιον της Ολομελείας η Σύμβουλος Αγγελική Θεοφιλοπούλου.

ΣΤΕ 3067/2009

**[Έγκριση πολεοδομικής μελέτης σε περιοχή Γ.Π.Σ. εκατέρωθεν του
βασικού οδικού δικτύου του Ν. Αττικής]**

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Γ. Γρηγορίου, Αθ. Αλεφάντη*

Ανάγεται σε αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος η ρύθμιση του πολεοδομικού καθεστώτος εκατέρωθεν των βασικών οδικών αξόνων, λόγω της σημασίας τους. Αφενός εξυπηρετούν πολλαπλές λειτουργίες εντός των ορίων κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης αφετέρου συνδέουν τους Ο.Τ.Α. και εξυπηρετούν ανάγκες που έχουν επιπτώσεις στην κυκλοφορία σε μείζονα πολεοδομικά συγκροτήματα περισσότερων Ο.Τ.Α.

Περιορισμοί στη χρήση των κτιρίων πρέπει να επιβάλλονται με κριτήρια πολεοδομικά και αφού προηγουμένως σταθμισθεί όχι μόνον η επίπτωση καθενός μεμονωμένα από αυτούς στη λειτουργία των αξόνων και στο οικιστικό περιβάλλον, αλλά η συνολική αλληλεπίδρασή τους. Μπορεί δε να αφορούν όχι μόνον τα νέα κτίρια που κατασκευάζονται μετά τη θέσπισή τους αλλά και τα προϋφιστάμενα, ανεξαρτήτως της τυχόν ευμενέστερης για τους ιδιοκτήτες πολεοδομικής ρύθμισης που ίσχυε κατά την ανέγερσή τους.

Πρόκειται για θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας που δεν

έρχεται σε αντίθεση προς το άρθρο 17 του Συντάγματος διότι δεν καθιστά την ιδιοκτησία αδρανή ούτε αίρει τη δυνατότητα εκμετάλλευσής της. Δεν παραβιάζει ούτε την αρχή της εμπιστοσύνης, η οποία δεν κωλύει τον νομοθέτη να προβεί, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, σε νέα ρύθμιση του αντίστοιχου πολεοδομικού καθεστώτος για το μέλλον, με σκοπό τη βελτίωσή του. Η ρύθμιση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει και την απαγόρευση συνέχισης των χρήσεων που προέβλεπε η οικεία οικοδομική ή άλλη άδεια, αλλά κρίνονται πλέον ιδιαίτερα επιβαρύνουσες το οικιστικό περιβάλλον.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, οι αιτούντες, φερόμενοι κατά τα προσκομισθέντα από αυτούς στοιχεία, ως κύριοι, ψιλοί κύριοι και επικαρπωτές ιδιοκτησιών στα Ο.Τ. 802, 825 και 826 και ισχυριζόμενοι ότι μη νομίμως καθορίστηκε στα οικοδομικά αυτά τετράγωνα χρήση γενικής κατοικίας, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς ασκούν την κρινόμενη αίτηση, ομοδικούν δε παραδεκτώς εφόσον προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως στηριζόμενους στην αυτή νομική και πραγματική βάση.

5. Επειδή, με τα άρθρα 38, 39, 43 και 44 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν., π.δ. της 14/27.7.1999, Δ' 580), που αποδίδουν το περιεχόμενο των άρθρων 2, 3, 6 και 7 του ν. 1337/1983 (Α' 33), ορίζεται ότι για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εντάξεως ή επεκτάσεως πόλεως ή οικισμού καταρτίζεται Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.), που καλύπτει όλες τις πολεοδομημένες ή προς πολεοδόμηση περιοχές ενός τουλάχιστον δήμου ή κοινότητας (άρ. 38 παρ. 1). Το Γ.Π.Σ. περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την γενική πρόταση πολεοδομικής οργανώσεως, η οποία αναφέρεται και στις χρήσεις γης και τυχόν απαγορεύσεις χρήσεως, στα κέντρα και το κύριο δίκτυο κυκλοφορίας, καθώς και στον μέσο συντελεστή δομήσεως (άρ. 38 παρ. 2). Το Γ.Π.Σ. εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (άρ. 39 παρ. 6), επακολουθεί δε η σύνταξη πολεοδομικής μελέτης (Π.Μ.), η οποία εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του Γ.Π.Σ., εξειδικεύει τις προτάσεις και τα προγράμματα του (άρ. 43 παρ. 2) και εγκρίνεται με π.δ., εκδιδόμενο κατόπιν προτάσεως του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (άρ. 44 παρ. 1). Περαιτέρω, με την παρ. 3 του άρθρου 99 του ν. 1892/1990

(Α' 101), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 2052/1992 (Α' 94), ορίζεται ότι "Η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου, ο καθορισμός ή τροποποίηση όρων και περιορισμών δόμησης, ο καθορισμός χρήσεων γης εκατέρωθεν των αξόνων του βασικού οδικού δικτύου των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης εγκρίνονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, κατά τη διαδικασία του ν. δ/τος της 17.7.1923, μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, για το Νομό Αττικής ...", με την δε επόμενη παρ. 4 του αυτού άρθρου 99 ότι ως βασικό οδικό δίκτυο νοείται το σύνολο των οδικών αξόνων, οι οποίοι προσδιορίζονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΟ.ΔΕ. Κατ' επίκληση της τελευταίας αυτής παραγράφου εκδόθηκε η 62556/5073/13.12.1990 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. «Ορισμός βασικού οδικού δικτύου Ν. Αττικής» (Δ' 561, αναδημοσίευση ΦΕΚ Δ' 701/13.12. 1990).

6. Επειδή, με τις τελευταίες αυτές διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 99 του ν. 1892/1990 (Α' 101), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 2052/1992 (Α' 94), η ρύθμιση του πολεοδομικού καθεστώτος εκατέρωθεν των βασικών οδικών αξόνων ανάγεται σε αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, η δε σχετική αρμοδιότητα ασκείται με την έκδοση προεδρικού διατάγματος που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, κατά τη διαδικασία του ν. δ/τος της 17.7.1923, μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, για το Νομό Αττικής. Περαιτέρω, λόγω της σημασίας των ως άνω βασικών οδικών αξόνων, οι οποίοι αφ' ενός μεν εξυπηρετούν πολλαπλές λειτουργίες εντός των ορίων κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως (Ο.Τ.Α.) αφ' ετέρου δε συνδέουν πλείονες Ο.Τ.Α. και εξυπηρετούν, με τον τρόπο αυτό, ανάγκες που όχι μόνο υπερβαίνουν το τοπικό επίπεδο αλλά έχουν επιπτώσεις στην κυκλοφορία σε μείζονα πολεοδομικά συγκροτήματα περισσότερων Ο.Τ.Α. Ως πολεοδομικό δε καθεστώς νοείται εν προκειμένω το σύνολο των ρυθμίσεων των αναγομένων στην διαμόρφωση του σχεδίου πόλεως, στους καθοριζόμενους όρους και περιορισμούς δομήσεως και στις επιτρεπόμενες χρήσεις γης, από την αλληλεπίδραση των οποίων εξαρτάται η ορθή λειτουργία των ανωτέρω αξόνων αλλά και το εκατέρωθεν αυτών οικιστικό περιβάλλον. Εξ άλλου, οι θεσπιζόμενοι δυνάμει της εξουσιοδοτήσεως αυτής περιορισμοί στην χρήση των κτιρίων πρέπει να επιβάλλονται με κριτήρια πολεοδομικά και αφού προηγουμένως σταθμισθεί όχι μόνον η επίπτωση

καθενός μεμονωμένα από τους όρους και περιορισμούς αυτούς στην λειτουργία των αξόνων και στο οικιστικό περιβάλλον αλλά η συνολική αλληλεπίδρασή τους. Οι περιορισμοί των χρήσεων μπορεί, προς εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών της εξουσιοδοτικής διατάξεως, να αφορούν όχι μόνον τα νέα κτίρια που κατασκευάζονται μετά την θέσπισή τους αλλά και τα προϋφιστάμενα, ανεξαρτήτως της διαφορετικής, τυχόν ευμενέστερης για τους ιδιοκτήτες των κτιρίων αυτών, πολεοδομικής ρυθμίσεως που ίσχυε κατά την ανέγερσή τους. Η ρύθμιση αυτή της χρήσεως των κτιρίων, η οποία αποσκοπεί στην υπό την ανωτέρω έννοια προστασία του οικιστικού περιβάλλοντος, συμφώνως, άλλωστε, και προς την σχετική επιταγή που περιέχεται στο άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, αποτελεί θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και, συνεπώς, δεν έρχεται σε αντίθεση προς το άρθρο 17 του Συντάγματος διότι δεν καθιστά την ιδιοκτησία αδρανή ούτε αίρει την δυνατότητα εκμεταλλεύσεως της. Για τους αυτούς λόγους, η κατά τα ανωτέρω παρεχόμενη στον κανονιστικό νομοθέτη δυνατότητα προς επιβολή, κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό, νέου καθεστώτος χρήσεων γης σε κτίρια που έχουν ήδη ανεγερθεί δυνάμει νομίμων οικοδομικών αδειών που προέβλεπαν συγκεκριμένη χρήση, δεν παραβιάζει την αρχή της εμπιστοσύνης, η οποία δεν κωλύει τον νομοθέτη να προβεί, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, σε νέα για το μέλλον ρύθμιση του αντίστοιχου πολεοδομικού καθεστώτος, άγουσα σε βελτίωσή του, η ρύθμιση δε αυτή μπορεί να περιλαμβάνει και την απαγόρευση συνεχίσεως των χρήσεων, τις οποίες προέβλεπε η οικεία οικοδομική ή άλλη άδεια αλλά οι οποίες κρίνονται πλέον ως επιβαρύνουσες υπερμέτρως το οικιστικό περιβάλλον. Τέλος, από τον συνδυασμό του συνόλου των διατάξεων που μνημονεύθηκαν στην αρχή της σκέψεως συνάγεται ότι το κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διατάξεως της παρ. 3 του άρθρου 99 του ν. 1892/1990 εκδιδόμενο π. δ/γμα, κατά την εξειδίκευση του πολεοδομικού καθεστώτος εκατέρωθεν των βασικών οδικών αξόνων, πρέπει να κινείται εντός των πλαισίων του Γ.Π.Σ., το οποίο αποτελεί την βασική πρόταση οργανώσεως των πολεοδομικών ενοτήτων (πρβλ. ΣτΕ 4554, 976/2005, 511/2003, 1633/2001). Δεν μπορεί δε το διάταγμα αυτό να αποκλίνει από τυχόν σαφείς κατευθύνσεις και δεσμεύσεις του Γ.Π.Σ., παρά μόνον στην ειδικώς ρυθμιζόμενη από τον νόμο (άρθρο 44 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο Κ.Β.Π.Ν.) περίπτωση, δηλαδή στην περίπτωση, κατά την οποία, κατά την διαδικασία εκδόσεως του διατάγματος γίνονται δεκτές ενστάσεις που ανατρέπουν βασικά σημεία του Γ.Π.Σ., οπότε γεννάται υποχρέωση αναμορφώσεως του Γ.Π.Σ. Αν δε η Διοίκηση, κατά την διοικητική διαδικασία που προηγείται της εκδόσεως του ως άνω διατάγματος, διαπιστώσει αιτιολογημένα ότι οι προβλέψεις του Γ.Π.Σ.

αφίστανται, πλέον, της δημιουργηθείσης πραγματικής καταστάσεως, δεν μπορεί, παραβιάζουσα ευθέως τις προβλέψεις αυτές, στις οποίες είναι υποτελής το κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας πολεοδομήσεως εκδιδόμενο ως άνω διάταγμα, να προβεί στην θέσπιση αντιθέτου περιεχομένου ρυθμίσεων, αλλ' οφείλει προηγουμένως, τηρώντας τις νόμιμες διαδικασίες, να προβεί σε αναθεώρησή του Γ.Π.Σ. (ΣΤΕ 4554/2005).

7. Επειδή, με την μνημονευθείσα στην σκέψη 6 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., έχει περιληφθεί στο βασικό οδικό δίκτυο του νομού Αττικής η διερχόμενη από περισσότερους Δήμους, μεταξύ των οποίων και ο Δήμος Χ, Λεωφόρος Σταυρού - Ελευσίνας, στην οποία έχουν πρόσωπο τα Ο.Τ. 802, 825 και 826 του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Χ, όπου ευρίσκονται τα ακίνητα των αιτούντων, η οποία .... Με την 103571/7467/17.12.1991 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ' 968/31.12.1991) εγκρίθηκε το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Χ Ν. Αττικής, με το οποίο ορίσθηκαν και χρήσεις γης της περιοχής και προβλέφθηκε ότι στα Ο.Τ. του Δήμου που έχουν πρόσωπο επί των αξόνων του βασικού οδικού δικτύου, του ορισθέντος με την 62556/5073/13.12.1990 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (Δ' 561), επιτρέπονται οι χρήσεις γενικής κατοικίας, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του από 23.2.1987 π. δ/τος και ειδικότερα: Κατοικία, εμπορικά καταστήματα με εξαίρεση υπεραγορές, πολυκαταστήματα εφόσον εξυπηρετούνται από παράπλευρη οδό, ξενώνες και ξενοδοχεία, εκθεσιακοί χώροι, γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί, κτίρια εκπαίδευσης, εστιατόρια, αναψυκτήρια, θρησκευτικοί χώροι, κτίρια κοινωνικής πρόνοιας, αθλητικές εγκαταστάσεις, κτίρια, γήπεδα στάθμευσης, πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις), ενώ οι χρήσεις κέντρου υπερτοπικής σημασίας, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 4 του ίδιου ως άνω Π. Δ/τος επιτρέπονται στη ζώνη επιρροής των αξόνων Κηφισίας και Σταυρού Ελευσίνας, όπως φαίνεται στο χάρτη Π-1. Επίσης στο πολεοδομικό αυτό κέντρο ανήκουν όλες οι ιδιοκτησίες με πρόσωπο εκατέρωθεν της Λεωφόρου Κηφισίας από το ύψος του Ολυμπιακού Σταδίου έως τον κόμβο με τη Λεωφόρο Σταυρού Ελευσίνας. Ακολούθησε η έγκριση της Πολεοδομικής Μελέτης τμημάτων των πολεοδομικών ενοτήτων 6 και 7 του Δήμου Χ και τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου με το από 25.5.1992 π. δ/γμα (Δ' 552/5.6.1992), με το άρθρο 3 του οποίου ορίστηκε ότι στους οικοδομήσιμους χώρους του Τομέα Γ' επιτρέπονται οι χρήσεις πολεοδομικού κέντρου, όπως προσδιορίζονται από το άρθρο 4 του από 23.2.1987 π. δ/τος, με εξαίρεση τα πρατήρια βενζίνης (που επιτρέπονται μόνο στα οικόπεδα που έχουν πρόσωπο επί της

Λεωφόρου Κηφισίας) και τις εγκαταστάσεις μέσω μαζικών μεταφορών. Στον ως άνω Τομέα Γ' εμπίπτουν τα Ο.Τ. 802 και 825, όπου βρίσκονται οι ιδιοκτησίες των αιτούντων και, ως εκ τούτου, γι' αυτά με την ως άνω πολεοδομική μελέτη προβλέφθηκε η χρήση πολεοδομικού κέντρου (βλ. και 16115/1.6.2006 έγγραφο της Δ/σης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ), ενώ για το Ο.Τ. 826 η προβλεπόμενη χρήση ήταν αυτή της αμιγούς κατοικίας, η οποία δεν θίχτηκε από τις ρυθμίσεις του προσβαλλόμενου π. δ/τος (βλ. έγγραφα 16115/1.6.2006 και 48718/4201/5.4.2002 της ως άνω Δ/σης του ΥΠΕΧΩΔΕ). Δύο τροποποιήσεις του ΓΠΣ του Δήμου Χ με τις 6939/1283/22.2.1993 (Δ' 744/1993) και 88223/6449/24.9.1993 (Δ' 1241/1993) αποφάσεις του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. δεν επηρέασαν τις ως άνω χρήσεις των Ο.Τ. 802, 825 και 826. Ακολούθως, το Γ.Π.Σ. του Δήμου Χ τροποποιήθηκε με την 72228/4579/20.7.1994 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ' 734/20.7.1994). Ειδικότερα τροποποιήθηκαν τα όρια του ΓΠΣ στις πολεοδομικές ενότητες 5 και 6, προκειμένου να ενταχθούν στο σχέδιο η περιοχή νοτίως της οδού Σπύρου Λούη (Π.Ε. 5) και η περιοχή των Εκπαιδευτηρίων Ζηρίδη (Π.Ε. 6), καθορίστηκαν χρήσεις αμιγούς κατοικίας στην περιοχή επέκτασης της Π.Ε. 5 και πολεοδομικού κέντρου στην περιοχή επέκτασης της Π.Ε. 6 και τροποποιήθηκαν οι χρήσεις γης με: «α. Τον καθορισμό υπερτοπικού κέντρου του Δήμου με χρήση πολεοδομικού Κέντρου σύμφωνα με το άρθρο 4 του από 23.2.1987 π. δ/τος (Δ' 166) και ειδικότερα: i. στην περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Σωρού, Χ-Χαλανδρίου, Φραγκοκκλησιάς, Αρτέμιδος, Παραδείσου, Κηφισίας, Αγίου Θωμά, Διονύσου, Αγίου Κωνσταντίνου, Κηφισίας, Σωρού. ii. Στα οικοδομικά τετράγωνα 344, 537, 538, 539, 540, 541, 544, 545, 546, 547 και 548 και iii. Στα οικοδομικά τετράγωνα που έχουν πρόσωπο επί του δυτικού ορίου της Λεωφόρου Κηφισίας από την οδό Καποδιστρίου έως την οδό Αγίου Θωμά, συμπεριλαμβανομένου του χώρου του υφισταμένου Μαιευτηρίου..., εξαιρουμένου του χώρου στάθμευσης του ΟΑΚΑ (Ολυμπιακό Στάδιο). β) Τον καθορισμό χρήσεων γενικής κατοικίας, όπως προσδιορίζεται από το άρθρο 3 του από 2.3.1987 π.δ/τος (Δ' 166) και ειδικότερα: i. στα οικοδομικά τετράγωνα που έχουν πρόσωπο επί της Λεωφόρου Σταυρού - Ελευσίνας και ειδικότερα από την οδό Νερατζιωτίσσης έως την οδό Καφαλά, εκτός των οικοδομικών τετραγώνων που περιλαμβάνονται στην περιοχή υπερτοπικού κέντρου, ii.....Νέα τροποποίηση του Γ.Π.Σ. με την 31447/6487/27.10.1997 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ' 977/1997), η οποία δεν επέφερε τροποποιήσεις στα επίδικα Ο.Τ., ακυρώθηκε με την 1027/1999 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τελικώς, κατ' επίκληση των διατάξεων των άρθρων 152 παρ. 6, 154, 160 παρ. 1 και 2 και 161 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας

(Κ.Β.Π.Ν. - π.δ. της 14.7.1999, Δ' 580), σε συνδυασμό με το άρθρο 99 παρ. 2 του ν. 1892/1990 (Α' 101), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 του ν. 2052/1992 (Α' 94), εκδόθηκε το προσβαλλόμενο διάταγμα, με το άρθρο 3, περ. 2 του οποίου ορίστηκε ότι: «Στα Ο.Τ. που έχουν πρόσωπο στη Λεωφ. Σταυρού - Ελευσίνας και τις παραπλεύρους της, και φαίνονται στα διαγράμματα του άρθρου 1 με τα στοιχεία ΓΚ, καθορίζεται η χρήση γενικής κατοικίας...», όπως προσδιορίζεται αυτή η χρήση στο άρθρο 3 του από 23.2.1987 π. δ/τος. Όπως δε προκύπτει από τις μνημονευόμενες στο προοίμιο του προσβαλλόμενου διατάγματος 140/25.6.1998, 148/8.7.1999, 149/15.7.1999 και 295/9.12.1999 γνωμοδοτήσεις του Κ.Σ.Χ.Ο.Π., με τις ρυθμίσεις του «επιχειρείται η μείωση της εντατικοποίησης των χρήσεων κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων κυκλοφορίας με υποβιβασμό των χρήσεων στις θέσεις των αξόνων αυτών, όπου αυτό ήταν δυνατόν, από Γενική Κατοικία σε αμιγή ή από Πολεοδομικό Κέντρο σε Γενική Κατοικία και με ελάφρυνση των χρήσεων στα εμπορικά κέντρα...προτείνονται μόνο οι χρήσεις και οι όροι δόμησης, που διαφέρουν από αυτές του εγκεκριμένου σχεδίου και ακολουθούν τις κατευθύνσεις του ΓΠΣ». Ειδικότερα για την Πολεοδομική Ενότητα 6 (Άγιος Θωμάς) αναφέρεται ότι έγινε δεκτή η πρόταση του Δήμου και «...Σύμφωνα με το ΓΠΣ, αλλάζει η χρήση από πολεοδομικό κέντρο σε γενική κατοικία στα Ο.Τ. που έχουν πρόσωπο επί της Λ. Σταυρού - Ελευσίνας, ήτοι στα ΟΤ Γ825, Γ802, Γ807, Γ822, όπως οι χρήσεις προσδιορίζονται με το άρθρο 3 του από 2.3.87 π. δ/τος (ΦΕΚ Δ' 166)».

8. Επειδή, εν όψει των ήδη εκτεθέντων, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 17 του Συντάγματος, με τη ρύθμιση του άρθρου 3 περ. 2 του προσβαλλόμενου π. δ/τος, με την οποία στην περιοχή όπου βρίσκονται οι ιδιοκτησίες των αιτούντων (Ο.Τ. 802, 825 και 826) μετατρέπεται η επιτρεπόμενη χρήση από πολεοδομικό κέντρο σε γενική κατοικία, με τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 4 του δ/τος αυτού, επέρχεται τέτοιου βαθμού περιορισμός στην ιδιοκτησία τους ώστε αυτή καθίσταται αδρανής σε σχέση με τον προορισμό της, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Και τούτο διότι η ως άνω ρύθμιση, με την οποία επιχειρείται, σύμφωνα με τις γνωμοδοτήσεις του Κ.Σ.Χ.Ο.Π., η μείωση της εντατικοποίησης των χρήσεων κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων κυκλοφορίας με υποβιβασμό των χρήσεων στις θέσεις των αξόνων αυτών από Πολεοδομικό Κέντρο σε Γενική Κατοικία, μεταξύ άλλων για τα Ο.Τ. 802 και 825, αποσκοπεί στην προστασία του οικιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα, άλλωστε, και με την επιταγή του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος, και ως εκ τούτου αποτελεί

θεμιτό περιορισμό της ιδιοκτησίας και, συνεπώς, δεν έρχεται σε αντίθεση προς το άρθρο 17 του Συντάγματος, διότι δεν καθιστά αδρανή, την ιδιοκτησία των αιτούντων ούτε αίρει την δυνατότητα, -εκμετάλλευσης της (πρβλ. ΣτΕ 4554/2005, 1663/2001, 443/2000), ενώ για το Ο.Τ. 826 ουδέποτε προβλεπόταν χρήση πολεοδομικού κέντρου, αλλά χρήση αμιγούς κατοικίας. Περαιτέρω, οι ισχυρισμοί ότι με τις ως άνω τροποποιήσεις δεν εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και οι κοινωνικές ανάγκες της πόλης του Χ είναι απορριπτέοι ως απαραδέκτως προβαλλόμενοι σε ακυρωτική δίκη διότι, εκτός του ότι δεν είχαν προταθεί σχετικές αιτιάσεις κατά τη διοικητική διαδικασία, με αυτούς αμφισβητείται η ορθότητα της ουσιαστικής κρίσης της Διοικήσεως (ΣτΕ 1633/2001). Εξάλλου, οι ρυθμίσεις του άρθρου 3 περ. 2 του προσβαλλόμενου π. δ/τος είναι σύμφωνες με τις προβλέψεις του Γ.Π.Σ. του Δήμου Χ, το δε κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διατάξεως της παρ. 3 του άρθρου 99 του ν. 1892/1990 εκδοθέν προσβαλλόμενο π. δ/γμα, κατά την εξειδίκευση του πολεοδομικού καθεστώτος εκατέρωθεν των βασικών οδικών αξόνων, νομίμως κινείται εντός των πλαισίων του Γ.Π.Σ., το οποίο αποτελεί την βασική πρόταση οργανώσεως των πολεοδομικών ενοτήτων. Δεν μπορούσε δε να αποκλίνει από την σαφή δέσμευση του Γ.Π.Σ., παρά μόνον στην ειδικώς ρυθμιζόμενη από τον νόμο (άρθρο 44 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο Κ.Β.Π.Ν.) περίπτωση, δηλαδή στην περίπτωση, κατά την οποία, κατά την διαδικασία εκδόσεως του διατάγματος είχαν γίνει δεκτές ενστάσεις που ανατρέπουν βασικά σημεία του Γ.Π.Σ., οπότε να γεννάται υποχρέωση αναμορφώσεως του Γ.Π.Σ. Τέτοια ένσταση δεν προκύπτει ότι υπέβαλαν οι αιτούντες, ούτε ισχυρίζονται κάτι τέτοιο. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις του Κ.Σ.Χ.Ο.Π., οι οριζόμενες στο προσβαλλόμενο π. δ/γμα χρήσεις στα Ο.Τ. που έχουν πρόσωπο στη Λ. Σταυρου - Ελευσίνας θεσπίστηκαν με νόμιμα κριτήρια, αποβλέπουν στην αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων του Δήμου Χ με τη μείωση της εντατικοποίησης των χρήσεων εκατέρωθεν των οδικών αξόνων και δεν χρήζουν, ως κανονιστικές ρυθμίσεις, ειδικότερης αιτιολογίας. Τέλος, ο ισχυρισμός των αιτούντων ότι με την 335/2000 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Χ κηρύχθηκε απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας τους όχι για τη ανέγερση κτιρίων των Διοικητικών Υπηρεσιών του Δήμου, αλλά για τη δημιουργία στην περιοχή αυτή του χωριού των δημοσιογράφων προκειμένου να μετριασθεί το βάρος αποζημίωσης για το Δήμο, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως διότι στην πρόταση μελέτης που υποβλήθηκε από το Δήμο στη Δ/ση Πολεοδομικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ για το χωριό των δημοσιογράφων δεν περιλαμβάνονται τα Ο.Τ. 802, 825 και 826 (βλ. 48718/4201/5.4.2002 έγγραφο του

ΥΠΕΧΩΔΕ, Δ/νση Πολ/κού Σχεδιασμού).

9. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣΤΕ 3068/2009

[Αμφισβήτηση κυριότητας επιτυχόντος

άρση ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης]

Πρόεδρος: *Π. Πικραμμένος*

Εισηγητής: *Ρ. Γιαννουλάτου*

Δικηγόροι: *Ι. Μαραγκουδάκης, Αγγ. Βλάχου, Κ. Χρέπας*

Το ζήτημα εάν με το δικόγραφο της παρέμβασης, που ασκείται το πρώτον στην κατ' έφεση δίκη, δύνανται να προβληθούν, ως σφάλματα της εκκαλούμενης απόφασης, αιτιάσεις αναγόμενες στις προϋποθέσεις του παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως, εφόσον, μάλιστα, δεν προβάλλεται από τον κυρίως διάδικο σχετικός λόγος εφέσεως. Γεννάται, επίσης, το ζήτημα εάν οι αιτιάσεις αυτές, εφόσον κριθούν ως παραδεκτώ

κατ' αρχήν προβαλλόμενες, μπορούν να ερείδονται επί πραγματικού το οποίο δεν είχε τεθεί υπόψη του εκδόντος την εκκαλουμένη απόφαση Διοικητικού Δικαστηρίου. Επί των ζητημάτων αυτών, το Τμήμα, υπό την παρούσα σύνθεσή του, άγεται στην κρίση ότι ζητήματα παραδεκτού της πρωτοβαθμίως εκδικασθείσης αιτήσεως ακυρώσεως, δυνάμενα, άλλωστε, να εξετασθούν και αυτεπαγγέλτως από το κατ' έφεση δικάζον Συμβούλιο της Επικρατείας [ΣΕ 2127/2008, 2214/2006 (7μ)], παραδεκτώς τίθενται υπόψη του Δικαστηρίου με το δικόγραφο της παραδεκτώς ασκούμενης, κατά τα εκτεθέντα στη σκέψη 5, παρεμβάσεως και είναι, συνεπώς, εξεταστέα στην περίπτωση αυτήν. Εξάλλου για την εξέταση των εν λόγω ζητημάτων το δευτεροβάθμιο ακυρωτικό Δικαστήριο δύναται να λάβει υπόψη του και νέα πραγματικά στοιχεία, στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται, για την εξέταση οιασδήποτε άλλου ζητήματος

Παραπέμπεται προς επίλυση στην Επταμελή σύνθεση.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτήν ζητείται η εξαφάνιση της 696/2004 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, με την οποία έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως του εφεσίβλητου κατά της σιωπηρής αρνήσεως της Διοικήσεως να άρει ρυμοτομική απαλλοτρίωση επί ακινήτου, το οποίο φέρεται ότι ανήκει σε αυτόν και ευρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο 105 του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Σπετσών. Το ακίνητο αυτό είχε ρυμοτομηθεί για την δημιουργία κοινοχρήστου χώρου με το π.δ. της 24.10.1980 (Δ1/1981).

3. Επειδή, με το άρθρο 29 παρ. 1 του ν. 2721/1999 (Α' 112), αντικατεστάθη σαν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 (Α' 268), ορίσθηκε δε ότι «Στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου υπάγεται η εκδίκαση σε πρώτο βαθμό αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών πράξεων διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν: α) ... ε) την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρουμένων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών». Περαιτέρω, στην παράγραφο 1 του άρθρου 52 του ιδίου νόμου ορίσθηκε ότι οι διατάξεις του άρθρου

29 καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις και ισχύουν από 16.9.1999. Ακολούθως, με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2944/2001 (Α' 222) ορίσθησαν τα εξής: «Ι. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 ..., όπως αντικαταστάθηκαν από την παράγραφο 1 του άρθρου 29 του ν. 2721/1999 ..., αντικαθίστανται ως εξής: 1. Στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου υπάγεται η εκδίκαση αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών πράξεων διοικητικών αρχών που αφορούν : α)... στ) την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών». Περαιτέρω, συμφώνως προς το άρθρο 10 του νόμου αυτού, «1. Οι διατάξεις των άρθρων 1...του παρόντος καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις. 2. Αιτήσεις ακυρώσεως...που έχουν ασκηθεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αλλά δεν έχουν συζητηθεί, διαβιβάζονται στο κατά τόπο αρμόδιο διοικητικό εφετείο με πράξη του Προέδρου του οικείου δικαστικού σχηματισμού». Στην συνέχεια, με το άρθρο 1 παρ. 2 της από 21.12. 2001 Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 288), η οποία εκυρώθη με το άρθρο πρώτο του ν. 2990/2002 (Α' 30) και συμφώνως προς το άρθρο 3 αυτής ισχύει από 01.01.2002, ορίσθηκε ότι «Αρμόδιο να αποφαινεται ανεκκλήτως και με την ίδια διαδικασία για διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, είναι το δικαστήριο του άρθρου 11 παράγραφος 4 του Κ.Α.Α.Α. (Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων, δηλ. το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο). Η περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 ..., όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 2944/2001 ... καταργείται». Συμφώνως δε προς το άρθρο δεύτερο του ως άνω ν. 2990/2002, «Εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου του άρθρου 1 παρ. 2 της παρούσας Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, όπως και των απαλλοτριώσεων για σκοπούς αρχαιολογικούς, εκδικάζονται από το Τριμελές Διοικητικό Εφετείο κατά τις ισχύουσες διατάξεις».

4. Επειδή, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣΕ 2555/2005, 2573, 2891/2004, 3269/2003), κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου δευτέρου του ν. 2990/2002, για τις υποθέσεις που αφορούν ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και άρση ρυμοτομικών βαρών και οι οποίες ήσαν εκκρεμείς ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου την 01.01.2002, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της προαναφερθείσης Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου, το Δικαστήριο αυτό διατηρεί

την αρμοδιότητα του, οι αποφάσεις του δε υπόκεινται σε έφεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Συνεπώς, εν προκειμένω, εφ' όσον η υπόθεση ήτο εκκρεμής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς την 01.01.2002, ορθώς εξεδικάσθη από το Δικαστήριο αυτό η από 07.05.2001 αίτηση ακυρώσεως του εφεσίβλητου, παραδεκτώς δε ασκείται κατά της αποφάσεως του εν λόγω Δικαστηρίου έφεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

5. Επειδή, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς, κατ' άρθρο 63 του π.δ. 18/1989 (Α'8), παρεμβαίνουν, το πρώτον στην κατ' έφεση δίκη, κάτοικοι της πόλεως των Σπετσών, κύριοι γειτονικών προς το επίδικο ακινήτων, οι οποίοι προβάλλουν ότι, σε περίπτωση άρσεως της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως, το βαρυνόμενο ακίνητο θα αποτελέσει οικοδομήσιμο χώρο [ΣΕ 930/2008, 975/2007, 672/2006, 3846/2005 και ΣΕ 7/2006, 3707-8/1996, 1559/1992]. Εμειοψήφησε η Πάρεδρος Ρ. Γιαννουλάτου, η οποία διετύπωσε την ακόλουθη γνώμη: Κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 63 του πδ 18/89, το οποίο ορίζει ότι «Επιτρέπεται να ασκηθεί για πρώτη φορά παρέμβαση στην κατ' έφεση δίκη», σε συνδυασμό προς τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 49 του ιδίου προεδρικού διατάγματος, η οποία ορίζει ότι «Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να παρέμβει στη δίκη επί αιτήσεως ακυρώσεως, μόνο για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης», δεν νοείται η το πρώτον άσκηση παρεμβάσεως στην κατ' έφεσιν δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας όταν με την εκκαλουμένη απόφαση είχε ακυρωθεί η προσβληθείσα ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου διοικητική πράξη, Στην περίπτωση αυτήν, εκείνος ο οποίος είχε έννομο συμφέρον για την άσκηση παρεμβάσεως στην ανοιγείσα ακυρωτική δίκη για την διατήρηση της ισχύος της προσβληθείσης ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου διοικητικής πράξεως, δύναται εφ' όσον δεν έλαβε εγκαίρως γνώση της δίκης αυτής και βλάπτεται από την ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου, να ασκήσει κατ' αυτής τριτανακοπή, συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 51 του πδ 18/1989, δικαιούμενος, περαιτέρω, στην άσκηση εφέσεως κατά της τυχόν απορριπτικής της τριτανακοπής του αποφάσεως. Συνεπώς, κατά την γνώμη αυτήν, η ασκηθείσα παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

6. Επειδή, εν προκειμένω, όπως αναφέρεται στην εκκαλουμένη απόφαση και προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με το πδ της 24.10.1980 «Περί αναθεωρήσεως και επεκτάσεως του ρυμοτομικού σχεδίου Σπετσών Αττικής»

(Δ1/1981) ερυμοτομήθησαν, για την δημιουργία κοινοχρήστου χώρου (οδού), 85,46τμ από οικόπεδο ευρισκόμενο στο οικοδομικό τετράγωνο 105 του ως άνω Δήμου και φερόμενο ως ανήκον στον εφείβλητο. Με την 32470/04.12.2000 αίτηση του προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ο εφείβλητος εζήτησε την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως, διότι δεν είχε λάβει χώρα η συντέλεση της εντός ευλόγου χρόνου από της κηρύξεως της. Το αίτημα του απερρίφθη σιωπηρώς από τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., η δε σιωπηρά απόρριψη ακυρώθηκε, κατόπιν αιτήσεως του εφείβλητου, με την εκκαλουμένη απόφαση.

7. Επειδή, όπως προκύπτει από την εκκαλουμένη απόφαση, στην ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου δίκη μετέσχε, ως καθ' ου η αίτηση ακυρώσεως διάδικος, το Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, κατά του οποίου άλλωστε και μόνον εστρέφετο η αίτηση ακυρώσεως, δεδομένου ότι η σχετική περί άρσεως της απαλλοτριώσεως, από 04.12.2000, αίτηση του ήδη εφείβλητου είχε υποβληθεί στον ως άνω Υπουργό. Ήδη με την έφεση προβάλλεται ότι, κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, δεν εκλήθη να μετάσχει ως διάδικος και ο Δήμος Σπετσών, εντός του ρυμοτομικού σχεδίου του οποίου ζητείται η άρση της απαλλοτριώσεως. Δεδομένου όμως ότι, κατά τα παγίως κριθέντα (βλ. ΣΕ 2773/2004, 2683/1999, 3128/1993 κ.ά.), ως αρμοδία αρχή, στην διοικητική διαδικασία άρσεως ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως, και, κατά συνεκδοχή, ως νομιμοποιούμενη να μετάσχει στην οικεία διοικητική δίκη, νοείται τόσο ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων όσο και η κατά τόπον αρμοδία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ή ο οικείος Δήμος, η μη κλήση οιασδήποτε από τις αρχές αυτές προς συμμετοχήν στην σχετική δίκη δεν επάγεται, κατ' αρχήν, δικονομική ακυρότητα, εφ' όσον, πάντως, καλείται νομίμως οιαδήποτε άλλη από τις ως άνω αρχές. Συνεπώς, ο ως άνω λόγος εφέσεως, με τον οποίον, άλλωστε, το εκκαλούν Δημόσιο δεν επικαλείται ότι υπέστη συγκεκριμένη δικονομική βλάβη από την μη κλήση του Δήμου Σπετσών στην ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου δίκη, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος (ΣΕ 2129/2007).

8. Επειδή, προβάλλεται περαιτέρω, ότι η εκκαλουμένη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι το Διοικητικό Εφετείο εδέχθη ότι μόνη η πάροδος είκοσι και πλέον ετών από την επιβολή της επιδικού ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως χωρίς την συντέλεση αυτής, αποτελεί νόμιμο λόγο για την άρση της, χωρίς όμως να

ερευνήσει, ως ώφειλε, τις ειδικότερες συνθήκες υπό τις οποίες διετηρήθη η απαλλοτριώση αυτή. Η κρίση όμως του δικάσαντος δικαστηρίου, κατά την οποία το χρονικό διάστημα των είκοσι και πλέον ετών από την κήρυξη της επιδικίου απαλλοτριώσεως, χωρίς την συντέλεση της «υπερβαίνει τα εν προκειμένω εύλογα χρονικά όρια εντός των οποίων θα ήταν συνταγματικώς ανεκτή η επιβάρυνση της ιδιοκτησίας του αιτούντος (ήδη εφεσίβλητου)...» εμπεριέχει πάντως και την λογικώς προηγούμενη κρίση ότι δεν συνέτρεχαν οι ιδιαίτερες εκείνες συνθήκες που θα δικαιολογούσαν, στην συγκεκριμένη περίπτωση, την διατήρηση της εν λόγω απαλλοτριώσεως, δεδομένου άλλωστε ότι ουδεμία επίκληση τέτοιων συνθηκών έγινε από την Διοίκηση σε απάντηση της σχετικής αιτήσεως περί άρσεως της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως. Υπό τα δεδομένα αυτά, η εκκαλουμένη απόφαση είναι νομίμως και πλήρως αιτιολογημένη, πρέπει δε, κατόπιν τούτου, να απορριφθεί ως αβάσιμος ο ανωτέρω λόγος εφέσεως. Εξ άλλου ούτε από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει, ούτε το εκκαλούν Δημόσιο ισχυρίζεται ότι είχε προβάλει ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, προσκομίζοντας σχετικά στοιχεία, συγκεκριμένους λόγους που δικαιολογούσαν την παράταση της απαλλοτριώσεως για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς να πραγματοποιείται η συντέλεση της, ούτε, άλλωστε, προβάλλονται με την έφεση σχετικοί λόγοι.

9. Επειδή, όπως έχει ήδη κριθεί [ΣΕ 2129/2007] η κατ' άρθρο 11 του Κώδικος Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2882/2001 (Α' 17), διοικητική διαδικασία ελέγχου της συνδρομής των προϋποθέσεων άρσεως απαλλοτριώσεως επί ακινήτου, αποβλέπουσα στην προστασία της ιδιοκτησίας από επιβαρύνσεις, που υπερβαίνουν το κατά το Σύνταγμα ανεκτό όριο, κινείται, κατ' αρχήν, από τον ενδιαφερόμενο ιδιοκτήτη, υπέρ του οποίου και τάσσεται. Συνεπώς, ο αιτούμενος την άρση απαλλοτριώσεως λόγω παρόδου απράκτων των κατά νόμον χρονικών ορίων συντελέσεώς της, πρέπει, με την προς την Διοίκηση αίτηση του, να υποβάλλει και τα αποδεικτικά της ιδιοκτησίας του στοιχεία, τα οποία, συνεκτιμώμενα με τα λοιπά τυχόν υπάρχοντα σχετικά στοιχεία του οικείου διοικητικού φακέλου, άγουν στο συμπέρασμα ότι ο αιτών φέρεται, κατ' αρχήν, ως κύριος του αντιστοίχου ακινήτου και νομιμοποιείται, επομένως, στην υποβολή του αιτήματος. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι, κατ' αρχήν, επίκαιρα, να τείνουν, δηλαδή, στην απόδειξη της κυριότητας κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος. Σε περίπτωση δε μη επαρκούς αποδείξεως ή αμφισβητήσεως της κυριότητας του αιτούντος, η Διοίκηση οφείλει να εκφέρει παρεμπίπτουσα επί του ζητήματος κρίση, ελεγκτή, περαιτέρω, από το τυχόν

επιλαμβανόμενο της υποθέσεως αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο. Εν πάση, εξ άλλου, περιπτώσει, το τελευταίο αυτό δικαστήριο, οφείλει, στο πλαίσιο της κατά νόμο υποχρεώσεως του προς αυτεπάγγελτη εξέταση του εννόμου συμφέροντος του αιτούντος, να εξετάζει εάν, με βάση τα προσκομιζόμενα ή υφιστάμενα στοιχεία, αυτός φέρεται ως κύριος του επιμάχου ακινήτου, υποχρεούμενο, στην περίπτωση αυτή, να συνεξετάσει και αντιστοίχους καταλλήλως τεκμηρίου μένους αντιθέτους ισχυρισμούς των λοιπών διαδίκων (ΣΕ 672/2006, με την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 11 του ν.δ. 797/1971, Α' 1). Το δικαστήριο αυτό, πάντως, δεν επιλύει, κατά την ως άνω δίκη, οριστικώς το ζήτημα της τυχόν υπάρξεως εμπραγμάτων δικαιωμάτων στο επίμαχο ακίνητο, για το οποίο, κατά το Σύνταγμα, τελικώς αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια. Συνεπώς, έστω και εάν, κατ' αποδοχήν της προσφυγής του φερομένου ως ιδιοκτήτου, το δικαστήριο δεχθεί την συνδρομή των προϋποθέσεων άρσεως της απαλλοτριώσεως και διατάξει την Διοίκηση να προβεί στην εν λόγω οφειλομένη νόμιμη ενέργεια, η Διοίκηση, επανερχόμενη επί του θέματος, διατηρεί πάντοτε την δυνατότητα, επικαλούμενη αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων ή άλλα στοιχεία, που δεν είχαν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τεθεί υπ' όψιν του διοικητικού δικαστηρίου, να αρνηθεί την άρση της απαλλοτριώσεως εάν αποδείξει ότι ο επιτυχών την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως δεν έχει κανένα εμπράγματο δικαίωμα στο επίμαχο ακίνητο.

10. Επειδή, οι το πρώτον κατ' έφεσιν παρεμβαίνοντες ισχυρίζονται με το δικόγραφο της παρεμβάσεώς τους ότι ο εφεσίβλητος δεν είναι κύριος του βαρυνομένου, επιδίκου ακινήτου, το οποίο, κατ' αυτούς, ανέκαθεν απετέλει κοινόχρηστο χώρο και, συνεπώς, άνευ εννόμου συμφέροντος είχε υποβληθεί το αίτημα αυτού περί άρσεως της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως.

11. Επειδή, εν όψει της προβολής του ανωτέρω ισχυρισμού από τους παρεμβαίνοντες, γεννάται το ζήτημα εάν με το δικόγραφο της παρεμβάσεως, που ασκείται το πρώτον στην κατ' έφεσιν δίκη, δύνανται να προβληθούν, ως σφάλματα της εκκαλουμένης αποφάσεως, αιτιάσεις αναγόμενες στις προϋποθέσεις του παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως, εφ' όσον, μάλιστα, δεν προβάλλεται από τον κυρίως διάδικο σχετικός λόγος εφέσεως. Γεννάται, επίσης, το ζήτημα εάν οι αιτιάσεις αυτές, εφ' όσον κριθούν ως παραδεκτές κατ' αρχήν προβαλλόμενες, μπορούν να ερείδονται επί πραγματικού το οποίο δεν είχε τεθεί υπ' όψιν του εκδόντος την εκκαλουμένη απόφαση Διοικητικού Δικαστηρίου. Επί των ζητημάτων αυτών, το

Τμήμα, υπό την παρούσα σύνθεση του, άγεται στην κρίση ότι ζητήματα παραδεκτού της πρωτοβαθμίας εκδικασθείσης αιτήσεως ακυρώσεως, δυνάμενα, άλλωστε, να εξετασθούν και αυτεπαγγέλτως από το κατ' έφεσιν δικάζον Συμβούλιο της Επικρατείας [ΣΕ 2127/2008, 2214/2006 (7μ)], παραδεκτώς τίθενται υπ' όψιν του Δικαστηρίου με το δικόγραφο της παραδεκτώς ασκούμενης, κατά τα εκτεθέντα στην σκέψη 5, παρεμβάσεως και είναι, συνεπώς, εξεταστέα στην περίπτωση αυτήν. Εξάλλου για την εξέταση των εν λόγω ζητημάτων το δευτεροβάθμιο ακυρωτικό Δικαστήριο δύναται να λάβει υπ' όψιν του και νέα πραγματικά στοιχεία, στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται, για την εξέταση οιαδήποτε άλλου ζητήματος [ΣΕ 198/2005, 1340, 2257/2004, 2086/2002 (7μ)].

12. Επειδή, λόγω της σπουδαιότητας του εκτεθέντος στην ανωτέρω σκέψη ζητήματος, το Τμήμα, κρίνει, κατ' άρθρο 14 παρ. 5 του πδ 18/1989 (Α' 8), ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί προς εκδίκαση στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος, να ορισθεί δικάσιμος η 2α Δεκεμβρίου 2009 και εισηγητής η Πάρεδρος Ρ. Γιαννουλάτου.

ΣΤΕ 2983/2009

[Παράνομη αναγνώριση ιδιωτικής οδού ως προϋφιστάμενης του 1923]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Χρ. Ντουχάνης*

Δικηγόροι: Στ. Τζαβάρας, Ευ. Μανίκα, Σπ. Νικολάου

Στις περιοχές, οι οποίες εντάχθηκαν σε σχέδιο πόλεως υπό το καθεστώς του από 17-7-1923 ν.δ. οι κοινόχρηστοι και οι οικοδομήσιμοι χώροι καθορίζονται αποκλειστικά από το οικείο ρυμοτομικό σχέδιο. Δεν είναι νοητή η αναγνώριση ως κοινόχρηστου χώρου εδαφικής λωρίδας μη προβλεπόμενης με το χαρακτηρισμό αυτό στο ρυμοτομικό σχέδιο, έστω και αν προηγουμένως είχε αφεθεί σε κοινή χρήση με ιδιωτική βούληση.

Η κατ' εφαρμογή των προπαρατεθεισών διατάξεων αναγνώριση ιδιωτικών οδών ως προϋφισταμένων του 1923, συνδεόμενη από την πολεοδομική νομοθεσία με την οικοδομησιμότητα των ακινήτων που έχουν πρόσωπο σ' αυτές, έχει τις συνέπειες της δημιουργίας κοινόχρηστου χώρου και εξομοιώνεται με τροποποίηση πολεοδομικού σχεδίου. Επιτρεπτός ανατίθεται σε άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα, ως εντοπισμένη ρύθμιση, εφόσον αφορά ένα ακίνητο ή μικρό αριθμό γειτονικών ακινήτων, εκτός αν αφορά σε οδό ευρισκόμενη σε ευαίσθητη περιοχή φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος. Ακόμη και οι όλως εντοπισμένες τροποποιήσεις των πολεοδομικών σχεδίων στις περιοχές αυτές υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, η υπόθεση νομίμως εισάγεται ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως του Τμήματος ύστερα από την έκδοση της 1062/2008 παραπεμπτικής απόφασης του Τμήματος με πενταμελή σύνθεση, λόγω της σπουδαιότητας των ζητημάτων που ανέκυψαν.

4. Επειδή, παραδεκτώς παρεμβαίνουν στη δίκη για να αντικρούσουν την υπό κρίση αίτηση οι Χ, δικαιούχοι της ανωτέρω οικοδομικής αδείας, η οποία εκδόθηκε

ενόψει της αναγνώρισης της επίμαχης οδού ως προϋφισταμένης του έτους 1923 με την προσβαλλόμενη νομαρχιακή πράξη.

5. Επειδή, οι αιτούντες, φερόμενοι ως ιδιοκτήτες ακινήτων γειτονικών προς το προαναφερόμενο, τα οποία έχουν πρόσωπο τόσο στην ανωτέρω οδό που αναγνωρίστηκε ως προϋφισταμένη του έτους 1923 με την προσβαλλόμενη πράξη, όσο και σε άλλους κοινόχρηστους χώρους, με έννομο συμφέρον ασκούν την υπό κρίση αίτηση.

6. Επειδή, στο άρθρο 20 του ν.δ. της 17-7-1923 «περί σχεδίων πόλεων» (ΦΕΚ 228 Α'), του οποίου το περιεχόμενο αποδίδεται στο άρθρο 411 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν.) που κυρώθηκε με το από 4-7-1999 Πρ. Δ/γμα (ΦΕΚ 580 Δ'), ορίζονται τα εξής: «1. Δεν επιτρέπεται οιαδήποτε μεταβίβασις της κυριότητας μέρους ή του όλου γηπέδου, εφ' ου ο ιδιοκτήτης εσχημάτισεν ή ανεγνώρισεν σχηματισθέντας τυχόν άνευ της θελήσεως του κοινοχρήστους χώρους (ιδιωτικός οδούς και πλατείας κ.λπ.) ή δεν εσχημάτισεν ουδ' ανεγνώρισεν μεν τοιούτους, αλλ' επιδιώκει το σχηματισμόν ή την αναγνώρισίν των διά της τοιαύτης μεταβιβάσεως. Εν τη έννοια του σχηματισμού κοινοχρήστων χώρων περιλαμβάνεται ο καθ' οιονδήποτε τρόπον ιδιωτική πρωτοβουλία ή συμφωνία γινόμενος περιορισμός ή παραίτησις δικαιωμάτων επί των ειρημένων γηπέδων επί τω τέλει αμέσου ή εμμέσου σχηματισμού των εν λόγω χώρων. Πάσα μεταβίβασις της κυριότητας γινομένη παρά τας ανωτέρω διατάξεις, είναι αυτοδικαίως άκυρος. Η περί ακυρότητος διάταξις αύτη ισχύει και αν ακόμη δεν εγένετο εν επισήμω τινί πράξει σαφής μνεία περί του σχηματισμού των ειρημένων κοινοχρήστων χώρων αλλ' εμμέσως προκύπτει εκ των γενομένων μεταβιβάσεων ότι αύται εγένοντο επί τω τέλει του τοιούτου σχηματισμού και εν γένει της εφαρμογής ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας. 2. Διά τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων, κωμών, κ.τ.λ. γήπεδα επιτρέπεται εις ωρισμένας προϋποθέσεις ... η παρέκκλισις από των διατάξεων της προηγουμένης παραγράφου μέχρις οιαδήποτε βαθμού. Τα της παρεκκλίσεως και των προϋποθέσεων και όρων αυτής κανονίζονται δια Β. Διαταγμάτων, εκδιδομένων μετά σύμφωνον γνώμην του Συμβουλίου των Δημοσίων Έργων εφ' άπαξ δια εκάστην πόλιν, κώμην και λοιπά ή δι' έκαστον αυτών τμήμα ή και δι' έκαστην ειδικήν περίπτωσιν. 3. Επίσης δεν ισχύουν αι διατάξεις της αυτής παραγράφου i: α) Διά πάσαν περαιτέρω μεταβίβασιν της κυριότητας γηπέδων, ων μετεβιβάσθη ήδη αύτη παρά τας διατάξεις της εν λόγω παραγράφου προ της ισχύος του παρόντος άρθρου, εφόσον δεν επέρχεται αύξησις της

επιφανείας των προ της ισχύος του άρθρου τούτου σχηματισθέντων ιδιωτική πρωτοβουλία κοινοχρήστων χώρων και β) Ως προς τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων κ.λπ. γήπεδα, εφ' ων εσηματίσθησαν ιδιωτική πρωτοβουλία προ της ισχύος του παρόντος άρθρου, κοινόχρηστοι χώροι (ιδιωτικάί οδοί κ.λ.π.) εφόσον η κυριότητα τμημάτων τω εν λόγω γηπέδων μετεβιβάσθη ήδη προ της ισχύος του άρθρου τούτου, μετά δε την ισχύν αυτού, ουδεμία αύξησης των αρχικώς σχηματισθέντων κοινοχρήστων χώρων έλαβεν χώραν. Αρμόδιος όπως αποφανθή διά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος άρθρου εάν η μεταβίβασις της κυριότητος επί γηπέδων εγένετο επί τω σκοπώ σχηματισμού επ' αυτών κοινοχρήστων χώρων και εν γένει της εφαρμογής ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας..., εάν επήλθεν ή ου αύξησης της εκτάσεως των κοινοχρήστων τούτων χώρων και οποία η θέσις και έκτασις αυτών και ειδικώτερον πότε υφίσταται περίπτωσις εφαρμογής των εξαιρέσεων α' και β' της προηγουμένης παραγράφου, είναι ο επί της Συγκοινωνίας Υπουργός, όστις αποφαινεται επί πάντων των ζητημάτων τούτων, μετά γνώμην του Συμβουλίου των δημοσίων έργων. Εν περιπτώσει ενστάσεων των ενδιαφερομένων κατά της αποφάσεως του Υπουργού, δύναται να αναθεώρηση ούτος την αρχική απόφασίν του μόνον εφ' άπαξ. Περίληψις των ανωτέρω αποφάσεων του Υπουργού και της σχετικής γνωμοδοτήσεως του Συμβουλίου των δημοσίων έργων δημοσιεύεται εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

7. Επειδή, οι προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 20 του ν.δ της 17-7/6-8-1923 αποσκοπούν, κατά την έννοιάν τους, στην παρεμπόδιση της δημιουργίας ιδιωτικών σχεδίων ρυμοτομίας και απαγορεύουν τον εντός των σχεδίων πόλεων σχηματισμό κοινοχρήστων χώρων από ιδιωτική βούληση. Ως εκ τούτου, ως κοινόχρηστοι χώροι αναγνωρίζονται μόνον εκείνοι που προβλέπονται από το οικείο ρυμοτομικό σχέδιο. Με την ίδιες, όμως, διατάξεις ο νομοθέτης απέβλεψε στη διατήρηση και των κοινοχρήστων χώρων που δημιουργήθηκαν επιτρεπτός εντός σχεδίου πόλεως με ιδιωτική βούληση πριν θεσπισθεί η ανωτέρω απαγόρευση, δηλαδή πριν από την έναρξη ισχύος του παραπάνω άρθρου, που έλαβε χώρα στις 16-1-1924 (β.δ. από 4-1-1924, ΦΕΚ 8 Α'). Οι κοινόχρηστοι αυτοί χώροι αναγνωρίζονται ως υφιστάμενοι, για την εφαρμογή γενικώς της πολεοδομικής νομοθεσίας, παράλληλα με τους προβλεπόμενους από το ρυμοτομικό σχέδιο, έως ότου καταργηθούν με τη νόμιμη διαδικασία, ενώ με την παράγραφο 4 του ιδίου άρθρου θεσπίζεται αρμοδιότητα του Υπουργού Συγκοινωνιών (μετέπειτα του Υπουργού Δημοσίων Έργων και ήδη, κατά τα ανωτέρω, του οικείου Νομάρχη) να διαπιστώνει, μετά από γνώμη του αρμοδίου

Συμβουλίου, κατά πόσον εδαφική λωρίδα έχει πράγματι αφεθεί στην κοινή χρήση, πριν από την παραπάνω ημερομηνία. Εξάλλου, οι εξαιρετικές αυτές διατάξεις, ερμηνευόμενες ενόψει του ανωτέρω σκοπού τους εφαρμόζονται σε περιοχές, οι οποίες διέθεταν εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο κατά την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών, δηλαδή πριν από την 16.1.1924, αφού, σύμφωνα με την προαναφερόμενη απαγόρευση, μόνο στις περιοχές αυτές ήταν καταρχήν νοητή η θέσπιση ρύθμισης για την αναγνώριση από το νόμο ως κοινοχρήστων, για την εφαρμογή της πολεοδομικής νομοθεσίας, χώρων μη οριζομένων με το ρυμοτομικό σχέδιο παράλληλα με εκείνους που προβλέπονται στο σχέδιο.

Οι διατάξεις, επομένως, αυτές δεν έχουν εφαρμογή σε περιοχές, οι οποίες εντάχθηκαν σε σχέδιο πόλεως υπό το καθεστώς του από 17-7-1923 ν.δ, αφού στις περιοχές αυτές οι κοινόχρηστοι και οι οικοδομήσιμοι χώροι καθορίζονται αποκλειστικά από το οικείο ρυμοτομικό σχέδιο, σύμφωνα με τα κριτήρια και τις εν γένει προϋποθέσεις που προβλέπονται με το νομοθέτημα αυτό, και, συνεπώς, δεν είναι νοητή η αναγνώριση ως κοινοχρήστου χώρου, για την εφαρμογή της πολεοδομικής και οικοδομικής νομοθεσίας, εδαφικής λωρίδας μη προβλεπόμενης με το χαρακτηρισμό αυτό στο ρυμοτομικό σχέδιο, έστω και αν προηγουμένως είχε αφεθεί με ιδιωτική βούληση σε κοινή χρήση.

8. Επειδή, εξάλλου, όπως έχει παγίως κριθεί, η αρμοδιότητα αναγνώρισης οδών ως προϋφισταμένων του 1923 κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 20 του ν.δ. της 17-7-1923 έχει ήδη περιέλθει στο Νομάρχη (πρβλ. ΣτΕ 966/2006, 758/2005 επταμ., 4774/1995, 1713/1981 κ.ά.) κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του ν. 3200/1955 (ΦΕΚ97 Α'), με το οποίο ορίσθηκε ότι ο νομάρχης ασκεί αποκλειστικά τις κατά τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις αρμοδιότητες Υπουργών, μεταξύ των οποίων και του Υπουργού Δημοσίων Έργων (ήδη Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων), και του ν.δ. 532/1970 (ΦΕΚ 103 Α'), με το οποίο ορίσθηκε ότι μετά την έκδοση των διαταγμάτων, το νομοθέτημα αυτό προέβλεπε για την παρακράτηση αρμοδιοτήτων από τους Υπουργούς ή τα διανομαρχιακού επιπέδου όργανα, η άσκηση των κατά τις κείμενες διατάξεις λοιπών υπουργικών αρμοδιοτήτων ανήκει αποκλειστικά στον οικείο νομάρχη (πρβλ. ΣτΕ 2235/1974 Ολομ., 3535/2001).

9. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 24 του Συντάγματος, ο πολεοδομικός σχεδιασμός έχει ευρύτερες συνέπειες που δεν περιορίζονται στα όρια

του συγκεκριμένου οικισμού, αλλ' εκτείνονται σε ολόκληρη την επικράτεια, εν όψει της αλληλεπιδράσεως του τρόπου οργανώσεως κάθε οικισμού με τους υπολοίπους και των επεμβάσεων στο φυσικό και το πολιτιστικό περιβάλλον, τις οποίες συνεπάγεται η πολεοδομική οργάνωση μιας περιοχής. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός αποτελεί, επομένως, ζήτημα γενικού ενδιαφέροντος, στο οποίο πρέπει να έχουν λόγο, κατά συνταγματική επιταγή, και κεντρικά κρατικά όργανα και, κατά συνέπεια, η έγκριση και τροποποίηση των πολεοδομικών σχεδίων οποιασδήποτε κλίμακας, καθώς και η θέσπιση με ρυθμίσεις κανονιστικού χαρακτήρα πάσης φύσεως όρων δόμησης δεν μπορεί να θεωρηθεί ειδικότερο θέμα, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντ., αλλά ούτε θέμα τοπικού ενδιαφέροντος ή τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές μπορεί να γίνονται μόνον με την έκδοση προεδρικού διατάγματος. Ο κανόνας εξ άλλου αυτός αφορά τόσο τις αμιγώς κανονιστικές πράξεις (λ.χ. όροι δόμησης και χρήσεων) και τις πράξεις μικτού χαρακτήρα (λ.χ. τροποποίηση σχεδίου πόλεως με ταυτόχρονο καθορισμό όρων δόμησης) όσο και τις ατομικές πράξεις (λ.χ. απλή τροποποίηση σχεδίου πόλεως χωρίς ταυτόχρονο καθορισμό όρων δόμησης) διότι, κατά το Σύνταγμα, ο πολεοδομικός σχεδιασμός συνδέει, λόγω του μεγάλου βαθμού της εσωτερικής συνοχής του, αρρήκτως τις κατηγορίες αυτές πράξεων, κατά τρόπο ώστε η τροποποίηση από άλλο όργανο ατομικής πολεοδομικής ρύθμισης να επιδρά αφεύκτως στο υπόλοιπο, κανονιστικό της μέρος, με αποτέλεσμα τον κίνδυνο ανατροπής της συνοχής της. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, διατάξεις, με τις οποίες ανατίθεται η ρύθμιση των ανωτέρω ζητημάτων σε άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα, αντίκεινται στις ως άνω συνταγματικές διατάξεις και δεν είναι εφαρμοστέες. Αντιθέτως, οι αρμοδιότητες εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων και οι συναφείς εκτελεστικές αρμοδιότητες, που δεν έχουν τον κατά τα ανωτέρω γενικότερο χαρακτήρα, επιτρεπώς ανατίθενται σε άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα. Προς την αρμοδιότητα δε εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων εξομοιώνεται, από την άποψη αυτή, και η όλως εντετοπισμένη τροποποίησή τους, που μπορεί να επιχειρείται ομοίως με πράξη διάφορη του διατάγματος, δεδομένου ότι η τροποποίηση αυτή δεν εμπεριέχει γενικό πολεοδομικό σχεδιασμό αλλά διενεργείται εντός του πλαισίου ευρύτερου σχεδιασμού που έχει ήδη χωρήσει από τα προς τούτο αρμόδια κατά το Σύνταγμα και τον νόμο όργανα. Και οι τελευταίες, όμως, αυτές όλως εντοπισμένες τροποποιήσεις πολεοδομικών σχεδίων παύουν να διατηρούν τον ως άνω ειδικότερο χαρακτήρα τους, όταν αφορούν προστατευόμενες περιοχές του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος, λόγω της ιδιαίτερης κατά το Σύνταγμα σημασίας των

ως άνω περιοχών, οπότε οι σχετικές ρυθμίσεις πρέπει, στην περίπτωση αυτή, να διενεργούνται με την έκδοση προεδρικού διατάγματος (πρβλ. ΣΤΕ 3661/2005 Ολομ.). Περαιτέρω, η κατ' εφαρμογή των προπαρατεθεισών διατάξεων αναγνώριση ιδιωτικών οδών ως προϋφισταμένων του 1923 συνδεόμενη από την πολεοδομική νομοθεσία με την οικοδομησιμότητα των ακινήτων που έχουν πρόσωπο σ' αυτές, έχει τις συνέπειες της δημιουργίας κοινοχρήστου χώρου και εξομοιώνεται με τροποποίηση πολεοδομικού σχεδίου, επιτρεπτός, όμως, ανατίθεται κατά τα ανωτέρω, σε άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα, ως εντοπισμένη ρύθμιση, εφόσον αφορά ένα ακίνητο ή μικρό αριθμό γειτονικών ακινήτων (πρβλ. ΣΤΕ 963/2007 κ.ά.), εκτός αν η εν λόγω αναγνώριση αφορά σε οδό ευρισκόμενη σε ευαίσθητη περιοχή φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος, διότι ακόμη και οι όλως εντοπισμένες τροποποιήσεις των πολεοδομικών σχεδίων στις περιοχές αυτές υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Συνεπώς, στην τελευταία αυτή περίπτωση η αναγνώριση οδού προϋφισταμένης του 1923 πρέπει να επιχειρείται με προεδρικό διάταγμα. Κατά τη γνώμη, όμως, του Αντιπροέδρου, Κ. Μενουδάκου, του Συμβούλου, Αντ. Ντέμσια και του Παρέδρου, Χρ. Ντουχάνη, η αναγνώριση ιδιωτικών οδών ως προϋφισταμένων του 1923 κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με τις ανωτέρω διατάξεις δεν έχει ως περιεχόμενο τον καθορισμό, με πράξη διαπλαστικού χαρακτήρα, κοινόχρηστου χώρου, αλλά μόνο τη διαπίστωση πραγματικής και νομικής κατάστασης που συνεπάγεται ευθέως εκ του νόμου την αναγνώριση συγκεκριμένης εδαφικής λωρίδας ως κοινόχρηστης οδού για την εφαρμογή της πολεοδομικής νομοθεσίας και, συγκεκριμένα, τη διαπίστωση ότι έως την έναρξη ισχύος του προαναφερόμενου άρθρου 20 του ν.δ. της 17-7-1923 είχε δημιουργηθεί κοινοκτησία με ιδιωτική πρωτοβουλία. Κατ' ακολουθίαν, κατά τη γνώμη αυτή, ενόψει του διαπιστωτικού χαρακτήρα των πράξεων που εκδίδονται κατά την παραπάνω διαδικασία, η σχετική αρμοδιότητα δεν επιβάλλεται, κατά την έννοια των άρθρων 24 και 43 παρ. 2 του Συντάγματος, να ανατίθεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ακόμη και αν η διαπίστωση αναφέρεται σε εδαφική λωρίδα που ευρίσκεται σε ευαίσθητη περιοχή φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος.

10. Επειδή, όπως προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης, με αίτηση του τοπογράφου μηχανικού Ευαγγέλου Καλαφάτη κινήθηκε η διαδικασία αναγνώρισης ως προϋφισταμένης του 1923 οδού στο Ο.Τ. 100/57 του Δήμου Αθηναίων και, συγκεκριμένα, παρόδου της οδού Ιουλίου Σμίθ της περιοχής του Θησείου, η οποία, όπως προκύπτει από το 9687/8.12.2003 έγγραφο της Α' Εφορείας Προϊστορικών και

Κλασικών Αρχαιοτήτων προς τους παρεμβαίνοντες, εμπίπτει εντός του ιστορικού κέντρου των Αθηνών, εντός του Λόφου των Νυμφών, κηρυγμένου ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου και τόπου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και ενδιαφέροντος (Απόφαση Υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως 24946/26.8.1967, ΦΕΚ 60ο6 Β') και εντός του ενιαίου περί την Ακρόπολη κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου (Απόφαση Υπουργού Πολιτισμού Φ. 01/12970/503/25.2.1982, ΦΕΚ 387 Β'/1983). Στην οικ. 29999/445/12-7-2002 υπηρεσιακή εισήγηση προς το Σ.Χ.Ο.Π. Αθηνών περιέχεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω οδός σχηματίσθηκε πριν την ισχύ του ν.δ. της 17-7-1923 και προτείνεται η αποδοχή του αιτήματος αναγνώρισης. Η εισήγηση αυτή έγινε δεκτή με την 6/3-9-2002 πράξη του Σ.Χ.Ο.Π. του Τομέα Κεντρικής Αθήνας της Νομαρχίας Αθηνών. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη 11950/147/2002/9-10-2002 απόφαση της Νομάρχου Αθηνών (ΦΕΚ 921 Δ'), με την οποία, αφού ελήφθησαν υπόψη και ιδιωτικοί τίτλοι, μεταξύ των οποίων τα συμβόλαια 47697/2-4-1920 του συμβολαιογράφου Αθηνών Α Γ και 17199/16.12.1917 του συμβολαιογράφου Αθηνών Κ Ρ, τα οποία αναφέρονται σε ακίνητα που συνορεύουν με την επίμαχη οδό, αναγνωρίσθηκε η οδός αυτή (πάροδος οδού Ιουλίου Σμίθ) στο Ο.Τ. 100/57 στην περιοχή του Θησείου του Δήμου Αθηναίων ως προϋφισταμένη του έτους 1923. Υπό αυτά τα δεδομένα, όμως, αυτά, η προσβαλλόμενη πράξη, με την οποία επιχειρείται η αναγνώριση ως προϋφισταμένης του 1923 οδού, η οποία ευρίσκεται σε περιοχή που τελεί σε ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς, αναρμοδίως εκδόθηκε από τη Νομάρχη Αθηνών. Για το λόγο αυτό, ο οποίος, κατά τη γνώμη που επικράτησε, προβάλλεται βασίμως, πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση, να απορριφθεί η ασκηθείσα παρέμβαση, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη, η δε υπόθεση να αναπεμφθεί στη Διοίκηση, προκειμένου να ερευνηθεί αν συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις εφαρμογής των ως άνω διατάξεων και, ιδίως, αν η περιοχή όπου ευρίσκεται η υπό αναγνώριση οδός είχε εγκεκριμένο σχέδιο πόλεως προ του χρόνου ισχύος των διατάξεων αυτών, και, σε καταφατική περίπτωση, να προβεί στην έκδοση του σχετικού προεδρικού διατάγματος.

11. Επειδή, μετά την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης για τον προαναφερόμενο λόγο, η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως αποβαίνει αλυσιτελής.

ΣΤΕ 3062/2009

[Πολοδομική δέσμευση ακινήτου με διάταξη ΓΠΣ]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Α. Ράντος*

Δικηγόροι: *Χρ. Διβάνη*

Όταν το ΓΠΣ, κατά τη διατύπωση και το όλο περιεχόμενο του, περιέχει σαφείς κατευθύνσεις ή συγκεκριμένες δεσμεύσεις για ορισμένα ακίνητα, οι οποίες δεν χρειάζονται εξειδίκευση κατά το επόμενο στάδιο του πολεοδομικού σχεδιασμού, τότε τα ακίνητα αυτά απαγορεύεται ήδη από την έγκριση του ΓΠΣ να διατεθούν για άλλη χρήση. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον η εν λόγω δέσμευση παραταθεί πέραν των κατά το Σύνταγμα ανεκτών ορίων, τότε ανακύπτει υποχρέωση της Διοικήσεως να την άρει.

Με την επίμαχη πρόβλεψη του ΓΠΣ, όπως αυτή εκτίθεται στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση αλλά και εξειδικεύθηκε με τις μνημονευόμενες στην απόφαση μεταγενέστερες διοικητικές πράξεις και έγγραφα, με νόμιμη και επαρκή αιτιολογία έκρινε το δικαστήριο ότι το ΓΠΣ περιείχε, κατ' εξαίρεση, συγκεκριμένη ειδική ρύθμιση για το επίμαχο ακίνητο, ότι η ρύθμιση αυτή συνιστούσε πολεοδομική δέσμευσή του, που παρακωλύει τη χρήση του με άλλο τρόπο και ότι η δέσμευση αυτή υπερέβη τα κατά το Σύνταγμα ανεκτά χρονικά όρια.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στοιχεία, η αναιρεσίβλητη εταιρεία, κηρυχθείσα εν τω μεταξύ σε κατάσταση πτωχεύσεως και τεθείσα σε καθεστώς ειδικής εκκαθαρίσεως δυνάμει της υπ' αριθ. 3154/2007 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών, νομίμως εκπροσωπείται από την ορισθείσα με την αυτή δικαστική απόφαση ειδική εκκαθαρίστρια εταιρεία «Χ Α.Ε.». Και ναι μεν η τελευταία αυτή εταιρεία δεν παρέστη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της υποθέσεως. Όπως, όμως, προκύπτει από το αποδεικτικό με ημερομηνία 25-1-2008, που ευρίσκεται στον φάκελο της υποθέσεως, έχουν διενεργηθεί νομοτύπως και εμπροθέσμως οι προς αυτήν κατά νόμο κοινοποιήσεις. Νομίμως, συνεπώς, συζητήθηκε η υπόθεση παρά την μη παράσταση της.

5. Επειδή, κατά τα παγίως κριθέντα, με την πράξη εγκρίσεως, επεκτάσεως ή τροποποιήσεως του σχεδίου πόλεως δεν κηρύσσεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση των ακινήτων, που καθορίζονται ως χώροι προοριζόμενοι για την ανέγερση κτιρίων δημοσίων, δημοτικών, θρησκευτικών και, γενικώς, κοινής ωφελείας, όπως συμβαίνει με τους χώρους που χαρακτηρίζονται ως κοινόχρηστοι, αλλά ο καθορισμός αυτός παρέχει την δυνατότητα να κηρυχθεί, κατά τις οικείες διατάξεις, η απαλλοτρίωση των εν λόγω ακινήτων με ιδιαίτερη πράξη. Ο καθορισμός αυτός, ο οποίος επιφέρει ουσιώδη περιορισμό των δικαιωμάτων του ιδιοκτήτη, αποτελεί, κατ' αρχήν, επιτρεπτή κατά το Σύνταγμα δέσμευση της ιδιοκτησίας, εφ' όσον δεν υπερβαίνει τα εύλογα για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση όρια. Αν, όμως, διατηρηθεί πέραν των ορίων αυτών χωρίς να προωθείται η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, τότε ο εν λόγω καθορισμός καθίσταται, πλέον, οικονομικό και νομικό βάρος της ιδιοκτησίας που έρχεται σε αντίθεση προς την συνταγματική προστασία της, ανακύπτει δε υποχρέωση της Διοικήσεως να άρει, ύστερα από σχετική αίτηση του ιδιοκτήτη, την δέσμευση αυτή, με τον αποχαρακτηρισμό του χώρου (βλ. ΣτΕ 3977/1999 κ.ά).

6. Επειδή, εξάλλου, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 38 παρ. 1 έως 3, 39 παρ. 6 και 41 παρ. 2 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΚΒΠΝ, π.δ. της 14/27-7-1999, Δ' 580), που αποδίδουν το περιεχόμενο των άρθρων 2 παρ. 1 έως 3, 3 παρ. 6 και 5 παρ.2 του ν. 1337/1983 (Α' 33), συνάγεται ότι το Γενικό

Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) αποτελεί την γενική πρόταση πολεοδομικής οργανώσεως των πολεοδομικών ενοτήτων και περιλαμβάνει, κατ' αρχήν, γενικούς ορισμούς και κατευθύνσεις, που συνιστούν στρατηγικό πολεοδομικό σχεδιασμό, με μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις και ρυθμίσεις. Κατ' εξαίρεση, το ΓΠΣ μπορεί να περιλαμβάνει και ειδικές ρυθμίσεις, συνδεδεμένες αρρήκτως με τους ως άνω γενικούς ορισμούς. Τόσο οι γενικοί ορισμοί και κατευθύνσεις, όσο και οι τυχόν, κατά τα ανωτέρω, ειδικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο ΓΠΣ, το οποίο αποτελεί, κατά το σύστημα του νόμου, το πρώτο στάδιο του πολεοδομικού σχεδιασμού, είναι δεσμευτικές για την πολεοδομική μελέτη, η οποία συνιστά το δεύτερο επίπεδο σχεδιασμού (πρβλ ΣτΕ 4005/1992, 4047/1999, 1343/2007 κ.ά.). Εξάλλου, σε περίπτωση κατά την οποία το ΓΠΣ, κατά την διατύπωση και το όλο περιεχόμενο του, περιέχει σαφείς κατευθύνσεις ή συγκεκριμένες δεσμεύσεις για ορισμένα ακίνητα, οι οποίες δεν χρειάζονται εξειδίκευση κατά το επόμενο στάδιο του πολεοδομικού σχεδιασμού, τότε τα ακίνητα αυτά απαγορεύεται ήδη από την έγκριση του ΓΠΣ να διατεθούν για άλλη χρήση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, εφόσον η εν λόγω δέσμευση παραταθεί πέραν των κατά το Σύνταγμα ανεκτών ορίων, τότε, κατά την έννοια των εκτεθεισών στην προηγούμενη και την παρούσα σκέψη διατάξεων, ανακύπτει ομοίως υποχρέωση της Διοικήσεως να την άρει.

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα εκτιθέμενα στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, η αναιρεσίβλητη εταιρεία φέρεται ως κυρία ακινήτου, εμβαδού 55 στρεμμάτων, με τις επ' αυτού εγκαταστάσεις του εργοστασίου της, επί των οδών Α, Β, Γ, Δ, στα οικοδομικά τετράγωνα (ΟΤ) 1, 2, 3 και 4 της περιοχής Χ του εγκεκριμένου με το από 22-7-1937 (Α' 314) ρυμοτομικού σχεδίου Δήμου Χαλκιδέων. Με το ΓΠΣ του Δήμου Χαλκίδος, που ενεκρίθη με την υπ' αριθ. 13074/319/4-2-1987 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ (Δ' 137), χωροθετήθηκε στην «Συνοικία Β», όπου ευρίσκεται το ανωτέρω ακίνητο, χώρος πολιτιστικών λειτουργιών, κατά δε τα γενόμενα δεκτά με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ο χώρος αυτός, εξειδικευόμενος στα διαγράμματα που συνοδεύουν το ΓΠΣ ως «πνευματικό κέντρο πόλης», τοποθετείται, κατά τα αυτά διαγράμματα, στα εν λόγω ΟΤ, όπου το επίμαχο ακίνητο, και συμπίπτει με αυτό. Για την εφαρμογή του ανωτέρω ορισμού του ΓΠΣ ενεκρίθη, με την υπ' αριθ. 2945/402/14-7-1997 απόφαση του Νομάρχη Ευβοίας (Δ' 639), η πολεοδομική μελέτη αναθεωρήσεως του σχεδίου πόλεως Χαλκίδος, με την μελέτη δε αυτή ο επίμαχος χώρος χαρακτηρίσθηκε ως χώρος πολιτιστικών λειτουργιών. Και ναι μεν, με την υπ' αριθ. 108/12-2-2002 απόφαση του αυτού Νομάρχη (Δ' 93) ανεκλήθη για

αναρμοδιότητα, ως προς το ανωτέρω ακίνητο, η εγκριτική της αναθεωρήσεως του σχεδίου πόλεως νομαρχιακή απόφαση, παρέμεινε, όμως, ως προς αυτό, εν ισχύει η ρύθμιση του ΓΠΣ. Με την υπ' αριθ. 20056/20-5-2003 αίτησή της, η αναιρεσίβλητη εξήτησε, κατά τα εκτιθέμενα στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, την άρση του ως άνω βάρους του ακινήτου της, επ' αυτής, όμως, δεν έλαβε απάντηση. Αντ' αυτής, της περιήλθαν έγγραφα της Διευθύνσεως Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ και της Διευθύνσεως ΧΟΠ της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως (ΝΑ) Ευβοίας, με τα οποία συνομολογείτο ο χαρακτηρισμός, με το ΓΠΣ, του ακινήτου ως χώρου πολιτιστικών λειτουργιών, καθώς και η εντεύθεν δέσμευσή του. Με αίτησή της προς το Διοικητικό Πρωτοδικείο Χαλκίδος, επιγραφόμενη ως προσφυγή, η αναιρεσίβλητη εξήτησε την ακύρωση της σιωπηρός αρνήσεως της Διοικήσεως να άρει την εν λόγω δέσμευση. Με τα δεδομένα αυτά, έγινε δεκτό με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση ότι το επίμαχο ακίνητο τελούσε σε καθεστώς πολεοδομικής δεσμεύσεως από του έτους 1987, ότι μέχρι τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως προς την Διοίκηση για την αποδέσμευση του είχε παρέλθει χρονικό διάστημα 16 περίπου ετών χωρίς να συντελεσθεί αναγκαστική απαλλοτρίωση του και ότι το χρονικό αυτό διάστημα υπερέβαινε τον κατά τις περιστάσεις εύλογο χρόνο δεσμεύσεως. Κατόπιν τούτου, το δικαστήριο της ουσίας έκρινε ότι έπρεπε να διαταχθεί, κατά παραδοχή της αιτήσεως, η άρση της δεσμεύσεως. Με την ίδια απόφαση το δικαστήριο αυτό απέρριψε ως κατ' ουσίαν αβάσιμους ισχυρισμούς του Δημοσίου, κατά τους οποίους α) η αχθείσα ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου ως άνω διαφορά δεν ανήκε στην αρμοδιότητα του εν λόγω δικαστηρίου αλλά του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι αφορούσε την αμφισβήτηση της νομιμότητος του ΓΠΣ, και β) με το ΓΠΣ δεν είχε επιβληθεί συγκεκριμένη δέσμευση στο ακίνητο της εταιρείας αλλά είχε υπάρξει μόνον μια γενική πρόβλεψη, που έπρεπε, για να καταστεί συγκεκριμένη, να εξειδικευθεί στο επόμενο στάδιο της εγκρίσεως της πολεοδομικής μελέτης.

8. Επειδή, με την κρινομένη αίτηση επαναφέρονται, ως λόγοι αναιρέσεως, οι ως άνω δύο προταθέντες ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας ισχυρισμοί. Ο πρώτος, όμως, από τους λόγους αυτούς αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι, όπως ορθώς έγινε δεκτό με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας δεν είχε απαραδέκτως αχθεί διαφορά περί την νομιμότητα του ΓΠΣ, αλλά παραδεκτός, κατ' άρθρο 1 παρ. 2 της από 21-12-2001 πράξεως νομοθετικού περιεχομένου, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2990/2002 (Α' 30), διαφορά για την άρση διατηρηθείσης επί μακρόν πολεοδομικής

δεσμεύσεως ακινήτου, επιβληθείσης με το ΓΠΣ της περιοχής. Ομοίως ως αβάσιμος πρέπει να απορριφθεί και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως, δεδομένου ότι, με βάση τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, όπως έγιναν ανελέγκτως δεκτά από το δικαστήριο της ουσίας, με την επίμαχη πρόβλεψη του ΓΠΣ, όπως αυτή εκτίθεται στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση αλλά και εξειδικεύθηκε με τις μνημονευόμενες στην απόφαση μεταγενέστερες διοικητικές πράξεις και έγγραφα, με νόμιμη, κατά τα εκτεθέντα στην σκέψη 6, αλλά και επαρκή αιτιολογία έκρινε το δικαστήριο ότι, στην επίδικη περίπτωση, το ΓΠΣ Χαλκίδος περιείχε, κατ' εξαίρεση, συγκεκριμένη ειδική ρύθμιση για το επίμαχο ακίνητο, ότι η ρύθμιση αυτή συνιστούσε πολεοδομική δέσμευσή του, παρακωλύουσα την κατ' άλλο τρόπο χρήση του, και ότι η δέσμευση αυτή υπερέβη τα κατά το Σύνταγμα ανεκτά χρονικά όρια.

9. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣΤΕ 3179/2009

[Καθορισμός χρήσεων και όρων δόμησης σε εκτός σχεδίου περιοχή

εντός της ΖΟΕ Ν. Αττικής]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Μ. Κωνσταντινίδου*

Δικηγόροι: *Φ. Χατζηφώτης, Κ. Βαρδακαστάνης, Θεοδ. Κερκύρα-Ξανθούλη*

Ο καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) και όρων και περιορισμών ως προς τη δόμηση και τις χρήσεις γης εντός της ζώνης αυτής, αποτελεί μέτρο χωροταξικού σχεδιασμού, το οποίο εναρμονίζεται προς την επιταγή περί ορθολογικής χωροταξίας. Οι περιορισμοί αυτοί αποτελούν ανεκτούς κατ' αρχήν περιορισμούς της ιδιοκτησίας και δεδομένου ότι ο καθορισμός τους, εντασσόμενος σε χωροταξικού χαρακτήρα ρύθμιση που καλύπτει ευρύτερη περιοχή, στηρίζεται στη σχετική εξουσιοδοτική διάταξη του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, δεν υπόκειται στον χρονικό περιορισμό της πενταετίας που θεσπίζεται για την τροποποίηση του Γ.Π.Σ.

Ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ο αιτών Δήμος επικαλούμενος βλάβη όσων δημοτών είναι δικαιούχοι ανεκτέλεστων οικοδομικών αδειών ή είχαν υποβάλει σχετική αίτηση για την έκδοση οικοδομικής άδειας, πρέπει να απορριφθεί, ως προβαλλόμενος απαραδέκτως εκ συμφέροντος τρίτου.

Διάταξη με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στις νομίμως υφιστάμενες κατά τη δημοσίευση του διατάγματος βιομηχανίες να συνεχίσουν να λειτουργούν χωρίς χρονικό περιορισμό και να εκσυγχρονίζονται χωρίς δυνατότητα επέκτασης των κτιριακών τους εγκαταστάσεων, δεν τίθεται νομίμως. Δεν ορίζεται εύλογο χρονικό όριο για την μετεγκατάσταση των βιομηχανιών που λειτουργούν σε περιοχές για τις οποίες, σύμφωνα με τις διατάξεις του προσβαλλόμενου π.δ., δεν προβλέπεται πλέον η συγκεκριμένη χρήση. Επίσης, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι εξετάστηκε αν η συνέχιση της λειτουργίας τους στο διηλεκές είναι, με τα δεδομένα της συγκεκριμένης περιοχής, σύμφωνη προς το Σύνταγμα και συμβατή προς το σκοπό, στον οποίο αποβλέπει το πολεοδομικό καθεστώς που θεσπίζεται με το προσβαλλόμενο διάταγμα.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, το προσβαλλόμενο προεδρικό διάταγμα που έχει κανονιστικό χαρακτήρα (ΣτΕ Ολομ. 4952/1995, ΣτΕ 1874/2003) δημοσιεύθηκε σε φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως που φέρει ημερομηνία 6.3.2003, η δε κρινόμενη αίτηση κατατέθηκε την 6.5.2003. Η αίτηση όμως ασκείται εμπροθέσμως, δοδομένου ότι, όπως προκύπτει από το υπ' αριθ. 168404/27.10.2003 έγγραφο του Εθνικού Τυπογραφείου προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Φ.Ε.Κ. αυτό παραδόθηκε στη θυρίδα διάθεσης στο κοινό την 19.3.2003, που αποτελεί, επομένως, την ημερομηνία πραγματικής κυκλοφορίας του, από την οποία κινήθηκε η εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά του ανωτέρω διατάγματος.

5. Επειδή, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους του προσβαλλομένου προεδρικού διατάγματος η ανώνυμη εταιρεία «.....Α.Ε.» η οποία φέρεται ως ιδιοκτήτρια του κτήματος Κ., η περιοχή του οποίου υπάγεται στην επίδικη ρύθμιση.

6. Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο π. δ/γμα είναι ακυρωτέο διότι, κατά παράβαση του άρθρου 3 του ν. 2965/2001, με το οποίο, κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος Δήμου, προβλέπεται συνυπογραφή του Υπουργού Ανάπτυξης, όταν καθορίζονται ζώνες με μεγάλες βιομηχανικές συγκεντρώσεις δεν συνυπογράφεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, παρότι α) καθορίζει χρήσεις γης στις οποίες επιτρέπεται η εγκατάσταση βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων, β) γίνεται αναφορά στις νομίμως υφιστάμενες βιομηχανικές μονάδες και στη δυνατότητα εκσυγχρονισμού τους και γ) επιτρέπεται σε ορισμένες περιοχές η εγκατάσταση μη ιδιαιτέρως οχλουσών επιχειρήσεων, οι οποίες καθορίζονται με Κ.Υ.Α. την οποία συνυπογράφει ο Υπουργός Ανάπτυξης. Ο ως άνω λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, καθόσον το προσβαλλόμενο Π.Δ. βρίσκει νόμιμο έρεισμα στις εξουσιοδοτικές διατάξεις των άρθρων 11 παρ. 3 και 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας που κυρώθηκε με το από 14-7-1999 π. δ/γμα (Δ' 580), οι οποίες προβλέπουν την έκδοση προεδρικού διατάγματος με πρόταση μόνον του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ για τον καθορισμό χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης σε περιοχές που έχουν καθορισθεί ως Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου γύρω από

τα όρια πόλεων και οικισμών. Ειδικότερα, με τη διάταξη του άρθρου 3 του ν. 2965/2001, την οποία επικαλείται ο αιτών Δήμος, ρυθμίζεται διαφορετικό ζήτημα και, συγκεκριμένα, προβλέπεται ο καθορισμός με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. ζωνών με μεγάλες βιομηχανικές συγκεντρώσεις, στις οποίες εφαρμόζονται προγράμματα περιβαλλοντικής αναβαθμίσεως και, συνεπώς η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση εφόσον, πάντως δεν προβλέπεται από το προσβαλλόμενο π.δ. δημιουργία κατά τα ανωτέρω ζωνών περιβαλλοντικής αναβάθμισης.

7. Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο π.δ. είναι ακυρωτέο για παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, διότι, κατά παράβαση της διατάξεως του άρθρου 7 παρ. 2γ του ν. 2954/2001, κατά την οποία, όπως ο αιτών Δήμος υποστηρίζει, σε περίπτωση αλλαγής χρήσης γης η οποία επηρεάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο τις βιομηχανικές-βιοτεχνικές εγκαταστάσεις στην περιοχή, πρέπει να ζητείται η γνώμη του Υπουργού Ανάπτυξης, στην προκειμένη περίπτωση η ως άνω γνώμη, ουδέποτε ζητήθηκε ούτε και ελήφθη υπ' όψη. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος προεχόντως ως στηριζόμενος σε εσφαλμένη εκδοχή διότι, όπως προκύπτει από τα υπ' αριθ. 233/1.2.1999 και 2273/16.7.2001 έγγραφα του Οργανισμού Αθήνας, ζητήθηκε, πάντως η γνώμη και του Υπουργού Ανάπτυξης επί της μελέτης για το καθορισμό χρήσεων γης και όρων δόμησης στη Ζ.Ο.Ε. Ανατολικής Αττικής- Μεσογείων, στην οποία στηρίζεται το προσβαλλόμενο διάταγμα.

8. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, όπως διαμορφώθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, έχει αναχθεί σε συνταγματικά προστατευόμενη αξία το οικιστικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, από το οποίο εξαρτάται η ποιότητα ζωής και η υγεία των κατοίκων των πόλεων και των οικισμών. Οι συνταγματικές αυτές διατάξεις απευθύνουν επιταγές στο νομοθέτη, κοινό ή κανονιστικό, να ρυθμίσει τη χωροταξική ανάπτυξη και πολεοδομική διαμόρφωση της χώρας με βάση ορθολογικό σχεδιασμό υπαγορευόμενο από πολεοδομικά κριτήρια, σύμφωνα με την ιδιομορφία, τη φυσιογνωμία και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Κριτήρια δε για την χωροταξική αναδιάρθρωση και την πολεοδομική ανάπτυξη των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών είναι η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης των κατοίκων. Κατ' ακολουθίαν, δεν είναι, κατ' αρχήν, επιτρεπτές ρυθμίσεις και μέτρα που επιφέρουν επιδείνωση των όρων διαβίωσης και υποβάθμιση του φυσικού ή του

προβλεπόμενου από την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία οικιστικού περιβάλλοντος. Η τήρηση της συνταγματικής αυτής επιταγής υπόκειται στον οριακό έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή, ο οποίος οφείλει, βάσει των διδαγμάτων της κοινής πείρας να κρίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση αν με τις θεσπιζόμενες χωροταξικές ή πολεοδομικές ρυθμίσεις επέρχεται υποβάθμιση του περιβάλλοντος (πρβλ. Ολομ. 1528/2003, ΣτΕ 1260/1999, Ολομ. 10/1998, 1907/1977). Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η συνταγματική κατοχύρωση και προστασία της ιδιοκτησίας δεν αποκλείει να επιβάλλονται με νόμο περιορισμοί στο περιεχόμενο και την έκταση του δικαιώματος της κυριότητας, εφόσον οι περιορισμοί αυτοί θεσπίζονται με αντικειμενικά κριτήρια χάριν της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και δεν εξαφανίζουν ή δεν καθιστούν αδρανή την ιδιοκτησία σε σχέση με τον προορισμό της (Στε 1029/1985 Ολομ., 695/1986 Ολομ., 1821/1995 Ολομ., 4953/1995 Ολομ., 3067/2001, 3181/2004). Ειδικότερα ο καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) και όρων και περιορισμών ως προς τη δόμηση και τις χρήσεις γης εντός της ζώνης αυτής, βάσει της προαναφερόμενης διάταξης του άρθρου 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, αποτελεί μέτρο χωροταξικού σχεδιασμού, το οποίο εναρμονίζεται προς την απορρέουσα από το άρθρο 24 του Συντάγματος επιταγή περί ορθολογικής χωροταξίας και, επομένως, οι περιορισμοί αυτοί αποτελούν ανεκτούς κατ' αρχήν, κατά το άρθρο 17 του Συντάγματος περιορισμούς της ιδιοκτησίας, δεδομένου, άλλωστε, ότι η απαγόρευση δόμησης σε περιοχές εκτός σχεδίου, στις οποίες και μόνον είναι κατά νόμον δυνατή η θέσπιση Ζ.Ο.Ε., συνάδει προς το χαρακτήρα των περιοχών αυτών, οι οποίες δεν έχουν ως προορισμό την οικιστική ανάπτυξη (ΣτΕ 1169, 1174/1994, 1130/1999, 2605/2005). Τέλος, η θέσπιση περιορισμών δόμησης και χρήσεων γης σε εκτός σχεδίου περιοχές που εμπίπτουν στα όρια του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθηνών είναι σύμφωνη προς τους κατά τις διατάξεις του ν. 1515/1985 (Α' 18) βασικούς σκοπούς του ρυθμιστικού αυτού σχεδίου, στους οποίους περιλαμβάνεται η ανάσχεση της οικιστικής εξάπλωσης της πόλεως των Αθηνών (ΣτΕ 1027/1999, 2675/2001, 3181, 3184/2004).

9. Επειδή προβάλλεται ως λόγος ακυρώσεως ότι το προσβαλλόμενο διάταγμα στηρίζεται σε δεδομένα που προκύπτουν από παλιές μελέτες κατά παραγνώριση των νεώτερων οικιστικών αναγκών, οι οποίες προέκυψαν από την υπέρμετρη αύξηση του πληθυσμού της ευρύτερης περιοχής Μεσογείων τα τελευταία χρόνια, ιδίως μετά τη λειτουργία του αεροδρομίου των Σπάτων. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και ιδίως την από 14-12-1998 εισήγηση προς την

Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας, ο Οργανισμός αυτός ανέθεσε τον Ιούνιο του 1995 στο Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου την εκπόνηση ερευνητικού προγράμματος με θέμα «Οικονομική Ανάπτυξη και Χωροταξικός Σχεδιασμός Πεδιάδας Μεσογείων 1995-2000. Ειδική Χωρική Ρύθμιση Περιοχής Αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος». Βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής, η οποία παραδόθηκε τον Ιούλιο του 1998, ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθηνών συνέταξε μελέτη για τη χωροταξική οργάνωση της ΖΟΕ Μεσογείων και τον καθορισμό χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης εντός της ΖΟΕ, στην οποία στηρίζεται το προσβαλλόμενο διάταγμα. Δεν προκύπτει δε από τα στοιχεία του φακέλου ούτε προβάλλεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ότι υφίστανται δεδομένα, τα οποία δεν έχουν ληφθεί υπόψη κατά την εκπόνηση της μελέτης αυτής (πρβλ ΣτΕ 1872, 1875/2003). Εξάλλου, ενόψει του μακρού χρόνου της ενγένη διαδικασίας εκπονήσεως της ΖΟΕ και του γεγονότος ότι σ' αυτήν, από την κατά νόμο φύση της, εμπεριέχονται ρυθμίσεις με σχετικώς μακροπρόθεσμη προοπτική, μη υποκείμενες σε αναθεωρήσεις κατά μικρά χρονικά διαστήματα ή σε περιπτώσεις μη ουσιωδών μεταβολών των οικιστικών δεδομένων της περιοχής, οι σχετικές γνωμοδοτήσεις έχουν πάντως διατυπωθεί σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τον εν προκειμένω, ενόψει των περιστάσεων, εύκολο. Υπό τα δεδομένα αυτά, ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

10. Επειδή προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο διάταγμα μεταβάλλει τις χρήσεις γης και αποκλείει σε μεγάλα τμήματα την κατοικία ή την περιορίζει εξαρτώντας την από συγκεκριμένη παραγωγική δραστηριότητα με αποτέλεσμα να δεσμεύει υπέρμετρα την ιδιοκτησία των δημοτών ώστε να προσβάλλεται ο πυρήνας του δικαιώματός τους και ότι ειδικότερα στη ζώνη Β1 απολύτου προστασίας αρχαιολογικών χώρων απαγορεύεται οποιαδήποτε δόμηση ή κατασκευή χωρίς να προβλέπεται οποιαδήποτε αποζημίωση των ιδιοκτησιών που βρίσκονται εντός της συγκεκριμένης περιοχής, τούτο σε κατά παράβαση τόσο του άρθρου 17 του Συντάγματος όσο και του άρθρου 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Ο λόγος, όμως αυτός ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε επίκληση βλάβης ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων των δημοτών από τις επίμαχες διατάξεις χωρίς να υποστηρίζεται ότι θίγεται ιδιοκτησία του ίδιου του αιτούντος Δήμου, είναι απορριπτέος ως προβαλλόμενος απαραδέκτως εκ συμφέροντος τρίτου (πρβλ. ΣτΕ 2605/2005).

11. Επειδή, ως προς την υπό στοιχείο Κ1 περιοχή της Κάντζας που

χαρακτηρίζεται ως ζώνη εγκαταστάσεων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, ο αιτών Δήμος προβάλλει ότι το προσβαλλόμενο διάταγμα είναι ακυρωτέο κατά το μέρος που αφορά την περιοχή του κτήματος Καμπά η οποία, αποτελούμενη από τους γνωστούς αμπελώνες με τυπικά χαρακτηριστικά και παραδοσιακή καλλιέργεια είχε χαρακτηριστεί με το υπ' αριθ. 9/1999 πρακτικό της Νομαρχιακής Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ΝΕΧΩΠ) ως γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Προς ενίσχυση δε του ανωτέρω λόγου ακυρώσεως ο Δήμος επικαλείται την 2675/2001 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία είχε ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 28566/6321/10-11-1999 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, κατά το μέρος που αφορούσε την ένταξη της περιοχής του κτήματος Καμπά στο Γ.Π.Σ. Παλλήνης, αφού ελήφθησαν ιδιαιτέρως υπ' όψη οι κατά το Γ.Π.Σ. Παλλήνης και ανωτέρω έγγραφο της ΝΕΧΩΠ χαρακτηρισμοί της και η απορρέουσα από αυτούς ανάγκη προστασίας της. Όπως όμως προκύπτει από το υπ' αριθμ. 5/2002 νεότερο πρακτικό της η Επιτροπή ΝΕΧΩΠ της Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής έκρινε ότι «το κτήμα Καμπά στη σημερινή του μορφή δεν αποτελεί πλέον γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Εξ' άλλου με την υπ' αριθμ. 9424/27.2.2004 απόφαση του Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ (Δ'196), το κτιριακό συγκρότημα του εργοστασίου Καμπά χαρακτηρίσθηκε ως διατηρητέο και οριοθετήθηκε σχετική ζώνη προστασίας του. Υπό τα δεδομένα αυτά ο χαρακτηρισμός της περιοχής της Κάντζα ως ζώνης εγκαταστάσεων του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα, στο πλαίσιο της συνολικής ρύθμισης που θεσπίζεται ως προς τις χρήσεις γης και τους όρους και περιορισμούς δόμησης για την ευρύτερη, εντός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, περιοχή των Μεσογείων, βρίσκει έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, κατ' επίκληση της οποίας μεταξύ άλλων εκδόθηκε το προσβαλλόμενο διάταγμα. Συνεπώς, ο ανωτέρω λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

12. Επειδή, προβάλλεται ότι οι χρήσεις που προβλέπονται για τις ζώνες Δ, Ε, Γ2 και Κ1 οδηγούν στην ανάπτυξη οργανωμένης κοινωνικής ζωής και, ως εκ τούτου στη διαμόρφωση οικιστικών περιοχών, οι οποίες κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ. 1γ του ν. 1337/1983, όπως αυτό ισχύει, έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο ΓΠΣ και όχι Ζ.Ο.Ε. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, καθ' όσον ο καθορισμός επιτρεπόμενων χρήσεων αναγόμενων σε παραγωγικές δραστηριότητες του πρωτογενούς, δευτερογενούς ή τριτογενούς τομέα, σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως Ζ.Ο.Ε. συνάδει προς το σκοπό στον οποίο αποβλέπει κατά νόμο (άρθρο 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, με το οποίο αποδίδεται

το άρθρο 29 παρ. 1 του ν. 1337/1983 όπως ισχύει) η θέσπιση ΖΟΕ, που αποτελεί προσωρινό υποκατάστατο της υπό του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος αξιούμενης ορθολογικής χωροταξίας μεγάλης κλίμακας και δη εθνικής και περιφερειακής, στον οικιστικό έλεγχο περιαστικών εκτός σχεδίου περιοχών, προς πρόληψη της περαιτέρω επιδεινώσεως των προβλημάτων τους και προς προστασία του περιβάλλοντος στις περιοχές αυτές (Πρβλ. ΣτΕ 1874/2003, Π.Ε. 212/2002) και, ως εκ τούτου, βρίσκει έρεισμα στις διατάξεις αυτές.

13. Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο διάταγμα με το οποίο συμπληρώνεται το από 22-6-1983 Π.Δ. (Δ' 284) περί καθορισμού ως Ζ.Ο.Ε. ολόκληρης της εκτός σχεδίου περιοχής του Ν. Αττικής, περιέχει ρυθμίσεις με τις οποίες επιβαρύνεται με οχληρές για το φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον χρήσεις η περιοχή στην οποία αφορά, σε αντίθεση με τους σκοπούς και τις κατευθύνσεις του Ρ.Σ.Α. χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη η ανάγκη ανάπτυξης των αστικών περιοχών για την εκτόνωση των οικιστικών πιέσεων. Όπως, όμως, αναφέρθηκε σε προηγούμενη σκέψη, με το προσβαλλόμενο π. δ/γμα, το οποίο ερείδεται σε μελέτη για τη χωροταξική οργάνωση της Ζ.Ο.Ε. Μεσογείων που εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου και του οποίου οι στόχοι εξειδικεύονται στην από 14-12-1998 εισήγηση της αρμόδιας Υπηρεσίας προς την Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας αποσκοπείται, όπως προκύπτει από την εισήγηση αυτή, μεταξύ άλλων, ο έλεγχος και η ρύθμιση στο χώρο των σημερινών τάσεων αστικοποίησης στην περιοχή, ελαχιστοποίηση των επιβαρύνσεων του αστικού περιβάλλοντος και των γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων από τη λειτουργία του αεροδρομίου των Σπάτων και εξειδικεύεται και συμπληρώνεται το από 22-6-1983 ΠΔ, με το οποίο είχε καθορισθεί ως Ζ.Ο.Ε. ολόκληρη η εκτός σχεδίου περιοχή του Ν. Αττικής, με τη θέσπιση ρυθμίσεων για την προστασία της περιαστικής γης από την άναρχη δόμηση, την προστασία των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών και τον έλεγχο της απρογραμματίστης μελλοντικής ανάπτυξης της περιοχής. Με τα δεδομένα αυτά, οι ρυθμίσεις του προσβαλλόμενου διατάγματος δεν έρχονται σε αντίθεση προς τους στόχους και τις κατευθύνσεις του Ρ.Σ.Α. και, συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ανωτέρω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.

14. Επειδή, περαιτέρω προβάλλεται ότι η παράγραφος 10 του άρθρου 3 του προσβαλλόμενου διατάγματος η οποία προβλέπει τη δυνατότητα χωροθέτησης

εγκαταστάσεων διαχείριση απορριμμάτων καθώς και σταθμών μεταφόρτωσης και μονάδων ανακύκλωσης απορριμμάτων, ύστερα από προέγκριση χωροθέτησης, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 8 της Κ.Υ.Α. 69269/1990 (Β'678), απλοποιεί, κατά παράβαση του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 2965/2001, τη διαδικασία εγκατάστασης και, συγκεκριμένα, καταργεί την αρμοδιότητα του Υπουργού Ανάπτυξης και περιορίζει τη σχετική γνωμοδοτική αρμοδιότητα του οικείου Δημοτικού και Νομαρχιακού Συμβουλίου. Περαιτέρω, ο Δήμος, ισχυρίζεται ότι με την ως άνω διάταξη επιτρέπεται η εγκατάσταση τέτοιων μονάδων οπουδήποτε, ακόμη δηλαδή και σε ζώνες που δεν προβλέπονται τέτοιες χρήσεις, κατά παράβαση της διατάξεως του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 2965/2001. Με την επίμαχη όμως διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 3 του προσβαλλόμενου διατάγματος, παρέχεται κατ' αρχήν η δυνατότητα εγκαταστάσεως μονάδων διαχείρισης απορριμμάτων στις εν λόγω περιοχές, για τη χωροθέτηση των οποίων απαιτείται περαιτέρω η τήρηση των προϋποθέσεων και της διαδικασίας που θεσπίζονται τόσο με την Κ.Υ.Α. 69269/5387/24-10-1990, όπως αυτή ισχύει όσο και με την ισχύουσα, κατά το χρόνο εκδόσεως του προσβαλλόμενου Π.Δ., Κ.Υ.Α. 69728/824/16-17.5.1990 (ΦΕΚ 358 Β') και ήδη με τη μεταγενέστερη αυτής Κ.Υ.Α. 509120/2727/16.12.2003 (Β' 1909), που αφορούν την διαχείριση των στερεών αποβλήτων και προβλέπουν την κατάρτιση ειδικού σχεδιασμού διαχειρίσεως των απορριμμάτων σε εθνικό, αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο. Με την έννοια αυτή, η ανωτέρω διάταξη του προσβαλλόμενου διατάγματος βρίσκει έρεισμα στο άρθρο 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας και τίθεται νομίμως, ο δε κρινόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος (πρβλ ΣτΕ 973, 1071, 2954/2005).

15. Επειδή, προβάλλεται ότι κατά παράβαση της διατάξεως της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του ν. 1337/1983, επιχειρείται με το προσβαλλόμενο διάταγμα τροποποίηση του Γ.Π.Σ. Παλλήνης (Β'859/30/11/1999 όπως ισχύει) πριν την πάροδο πέντε ετών από τη δημοσίευσή του και ότι με την τροποποίηση αυτή παραβιάζεται η αρχή της εμπιστοσύνης και δεσμεύονται οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Ο λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι η έγκριση του Γ.Π.Σ. Παλλήνης δεν εμποδίζει τον καθορισμό στην περιοχή του ΓΠΣ που εμπίπτει στη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου που είχε καθορισθεί με το από 22-6-1983 π. δ/γμα, όρων δομήσεως και περιορισμών χρήσεως αυστηρότερων από τους προτεινόμενους με το Γ.Π.Σ., ο καθορισμός δε των όρων και περιορισμών αυτών, εντασσόμενος σε χωροταξικού χαρακτήρα ρύθμιση που καλύπτει ευρύτερη περιοχή, ερείδεται στην

προαναφερόμενη εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 183 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, δεν υπόκειται στον ανωτέρω χρονικό περιορισμό της πενταετίας που θεσπίζεται για την τροποποίηση του Γ.Π.Σ.

16. Επειδή, προβάλλεται ότι στην υπό στοιχείο Μ ζώνη βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων (άρθρο 2 παρ. ΧΧ) επιτρέπονται «μη ιδιαίτερα οχλούσες επαγγελματικές εγκαταστάσεις», δεδομένου όμως ότι η κατηγορία αυτή δεν προβλέπεται από την ΚΥΑ 10537/18.2.1993 (Β΄ 139), κατά την οποία οι δραστηριότητες διακρίνονται σε χαμηλής, μέσης και υψηλής όχλησης, η ανωτέρω διάταξη του προσβαλλόμενου διατάγματος οδηγεί σε καταστρατήγηση των διατάξεων του ν. 2965/2001 (ΦΕΚ Α΄ 270), διότι κατά τον αιτούντα Δήμο, η μη ιδιαίτερης όχλησης δραστηριότητα δεν δύναται να ταυτισθεί με την χαμηλής όχλησης, και, συνεπώς, μπορεί να νοηθεί μόνον ως δραστηριότητα μέσης όχλησης. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι, ανεξαρτήτως της αναντιστοιχίας του όρου που χρησιμοποιείται στο προσβαλλόμενο διάταγμα προς τις κατηγορίες δραστηριοτήτων που προβλέπονται στην ανωτέρω ΚΥΑ, η έννοια των μη ιδιαιτέρως οχλουσών εγκαταστάσεων δεν ταυτίζεται πάντως με εκείνη των εγκαταστάσεων μέσης όχλησης.

17. Επειδή, προβάλλεται ότι το άρθρο 4 του προσβαλλόμενου διατάγματος, το οποίο αποκλείει την αναθεώρηση οικοδομικών αδειών, που εκδόθηκαν μέχρι τη δημοσίευσή του, για παράταση της ισχύος τους, αντίκειται στη διάταξη της παραγράφου 7 του άρθρου 334 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, αλλά και προς το άρθρο 17 του Συντάγματος. Η επίμαχη όμως αυτή διάταξη του προσβαλλόμενου διατάγματος έχει αντικατασταθεί από την παράγραφο 17 του άρθρου 13 του ν. 3212/2003 (Α΄ 308), με την οποία παρέχεται με ορισμένες προϋποθέσεις, η δυνατότητα αναθεώρησης των οικοδομικών αδειών που είχαν εκδοθεί πριν τη δημοσίευση του διατάγματος και, συγκεκριμένα ορίζεται ότι «οι οικοδομικές άδειες του άρθρου 4 του π.δ. 6-3-2003 (ΦΕΚ 199 Δ΄) ... επιτρέπεται να αναθεωρηθούν για χρονικό διάστημα 18 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της αναθεώρησης με την προϋπόθεση ότι οι σχετικές αιτήσεις θα υποβληθούν σε διάστημα τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος για την αποπεράτωση των οικοδομικών εργασιών χωρίς αλλαγή της χρήσης και αύξηση των πολεοδομικών μεγεθών και μόνο για τα κτίρια ή το τμήμα τους που θα διαπιστωθεί από την Πολεοδομική υπηρεσία, ότι αποπερατώθηκε νόμιμα μέχρι τις 6-3-2003 τουλάχιστον ο

φέρων οργανισμός τους». Με τα δεδομένα αυτά η κρινόμενη αίτηση στερείται αντικειμένου κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ρύθμισης η οποία είχε επιβληθεί με το άρθρο 4 του προσβαλλόμενου διατάγματος.

18. Επειδή, προβάλλεται ότι το άρθρο 4 του προσβαλλόμενου διατάγματος, κατά το μέρος που δεν περιλαμβάνει μεταβατική ρύθμιση για τις αιτήσεις χορήγησης οικοδομικής αδειάς που είχαν κατατεθεί πριν τη δημοσίευση του διατάγματος αυτού, παραβιάζει το άρθρο 26 του ν. 2831/2000. Ο λόγος όμως αυτός ακυρώσεως, τον οποίον προβάλλει ο αιτών Δήμος επικαλούμενος βλάβη των δημοτών που είναι, τυχόν δικαιούχοι ανεκτέλεστων οικοδομικών αδειών ή είχαν υποβάλει σχετική αίτηση για την έκδοση οικοδομικής αδειάς, πρέπει να απορριφθεί, ως προβαλλόμενος απαραδέκτως εκ συμφέροντος τρίτου.

19. Επειδή, τέλος, με τη διάταξη της παρ. 35 του άρθρου 3 του προσβαλλόμενου διατάγματος (που δημοσιεύθηκε πριν θεσπισθεί η διαχρονικού δικαίου γενική ρύθμιση του άρθρου 12 παρ. 2 του ν. 3212/2003), με το οποίο προστέθηκε παράγραφος 6 στο άρθρο 26 του ν. 2831/2000, παρέχεται η δυνατότητα στις νομίμως υφιστάμενες κατά τη δημοσίευση του διατάγματος βιομηχανίες να συνεχίσουν να λειτουργούν χωρίς χρονικό περιορισμό και να εκσυγχρονίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2965/2001 (Α΄ 270) και του από 31-3-1-1987 Π.Δ. (Δ΄ 203), όπως ισχύουν, χωρίς δυνατότητα επέκτασης των κτιριακών τους εγκαταστάσεων. Η διάταξη αυτή, δεν τίθεται νομίμως, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο λόγο ακυρώσεως και, συνεπώς, είναι ακυρωτέα, κατά το μέρος που αφορά την περιφέρεια του αιτούντος Δήμου, ως προς την οποία προσβάλλεται το παραπάνω διάταγμα, δεδομένου ότι δεν ορίζεται εύλογο χρονικό όριο για την μετεγκατάσταση των βιομηχανιών που λειτουργούν σε περιοχές για τις οποίες, σύμφωνα με τις διατάξεις του προσβαλλόμενου Π.Δ., δεν προβλέπεται πλέον η συγκεκριμένη χρήση, χωρίς να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι εξετάστηκε αν η συνέχιση στο διηνεκές της λειτουργίας των εν λόγω βιομηχανιών είναι, με τα δεδομένα της συγκεκριμένης περιοχής, σύμφωνη προς τις προαναφερόμενες συνταγματικές αρχές και συμβατή προς το σκοπό, στον οποίο αποβλέπει το θεσπιζόμενο με το προσβαλλόμενο διάταγμα πολεοδομικό καθεστώς.

20. Επειδή, κατόπιν τούτων, μη προβαλλόμενου άλλου λόγου ακυρώσεως η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, κατά το μέρος που βάλλει κατά των διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 35 του προσβαλλόμενου διατάγματος και να απορριφθεί

κατά τα λοιπά

ΣτΕ 3183/2009

[Εντοπισμένη τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου προς διεύρυνση κοινόχρηστου χώρου]

Πρόεδρος: *Π. Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Κ. Κουσούλης*

Δικηγόροι: *Παπαγεωργίου-Ράμμου, Π. Μηλιαράκης, Αθ. Αλεφάντη, Δ. Δασκαλόπουλος*

Η τροποποίηση σχεδίου πόλεως αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη, ώστε να είναι εφικτός ο ακυρωτικός έλεγχος της ορθής άσκησης της διακριτικής εξουσίας της Διοίκησης. Όταν η τροποποίηση είναι εντοπισμένη, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς ως προς τη συνδρομή των νόμιμων κριτηρίων. Αν κατά τη διοικητική διαδικασία υποβληθούν ενστάσεις των ενδιαφερομένων με ειδικούς ισχυρισμούς, η αιτιολογία, πρέπει να περιέχει ειδική απάντηση στους ισχυρισμούς αυτούς.

Ενπροκειμένω, παραβιάσθηκε ουσιώδης τύπος, διότι δεν λήφθηκε υπ' όψη ένσταση των αιτούντων, αφού ο Δήμος δεν διαβίβασε, όπως όφειλε, την εν λόγω ένσταση στο γνωμοδοτήσαν ΣΧΟΠ, αλλά βεβαίωσε ότι δεν είχαν υποβληθεί ενστάσεις.

Βασικές σκέψεις

6. Επειδή, η τροποποίηση σχεδίου πόλεως αποβλέπει σύμφωνα με το νόμο στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και πρέπει να υπαγορεύεται από πολεοδομικούς λόγους, που ανάγονται στην υγιεινή, ασφάλεια, κυκλοφορία, οικονομία και αισθητική καθώς και στην αρτιότερη πολεοδομική διαρρύθμιση της πόλεως (άρθρα 1 και 70 παρ. 1 Ν. Δ/τος 17.7.1923 (Α 210), 21 παρ. 2 εδ. α π.δ/τος της 3/22.4.1929 (Α 135) = άρθρα 152 και 154 Κ.Β.Π.Ν., Δ 580/1999), πρέπει δε να είναι ειδικώς αιτιολογημένη από την ως άνω άποψη, ιδίως όταν πρόκειται για εντοπισμένη τροποποίηση, ώστε να είναι εφικτός ο ακυρωτικός έλεγχος της ορθής ασκήσεως της διακριτικής εξουσίας της Διοικήσεως. Η αιτιολογία αυτή μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου (ΣτΕ 3117/2004, 2858/2001). Όταν η τροποποίηση αυτή είναι εντοπισμένη, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς ως προς τη συνδρομή των κατά τα ανωτέρω κριτηρίων, ενώ εξάλλου, αν κατά τη διοικητική διαδικασία υποβληθούν ενστάσεις των ενδιαφερομένων με ειδικούς ισχυρισμούς, αναγόμενους στην έλλειψη της συνδρομής παρομοίων κριτηρίων, η αιτιολογία, δυναμένη να συμπληρώνεται και από τα στοιχεία του φακέλου, πρέπει να περιέχει ειδική απάντηση στους ισχυρισμούς αυτούς (ΣτΕ 2858/2001, 4883, 3477/1997, 1758/1998).

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το ακίνητο, του οποίου οι αιτούντες φέρονται ως κύριοι, είχε ορισθεί με το από 27.8.1948 β.δ. (Α' 220) ως κοινόχρηστος χώρος (πλατεία) του οικισμού Μενιδίου Αιτωλοακαρνανίας. Στη συνέχεια με την Τ.Υ. 146148/25.4.1977 πράξη του Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας (Δ' 155) τροποποιήθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο του οικισμού Μενιδίου Αιτωλοακαρνανίας ως προς το επίδικο ακίνητο και καθορίσθηκαν όροι δομήσεως. Αποφάσεις του ίδιου Νομάρχη οι οποίες ακολούθησαν και εκδόθηκαν με σκοπό την εκ νέου τροποποίηση του σχεδίου του οικισμού στο ίδιο τμήμα και την ενσωμάτωση του στην παρακείμενη πλατεία, ή ακυρώθηκαν κατόπιν προσφυγών ή ανακλήθηκαν από την ίδια τη Διοίκηση. Με την 1444/1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ακυρώθηκε η 42690/23.5.1989 πράξη του Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας (ΦΕΚ Δ' 691), με την οποία είχε τροποποιηθεί το ρυμοτομικό σχέδιο της Κοινότητας Μενιδίου Αιτωλοακαρνανίας, με τη μετατροπή σε κοινόχρηστο του εν λόγω ακινήτου που βρίσκεται παραπλεύρως της κεντρικής πλατείας της Κοινότητας, έτσι ώστε να διευρυνθεί η πλατεία αυτή. Η τελευταία αυτή πράξη ακυρώθηκε με την αιτιολογία ότι

δεν προέκυπτε ότι υπαγορευόταν από πολεοδομική ανάγκη. Ακολουθώντας με την 58/30.8.2000 πράξη του (συνεδρίαση 7/30.8.2000) το Δημοτικό Συμβούλιο Μενιδίου Αιτωλοακαρνανίας γνωμοδότησε υπέρ της τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου του οικισμού Μενιδίου στο ΟΤ 5Α με τη μετατροπή του συγκεκριμένου ακινήτου από οικοδομήσιμο σε κοινόχρηστο χώρο για την αύξηση του χώρου της παρακείμενης πλατείας. Κατά της πράξεως αυτής υποβλήθηκε η από 1.11.2000 ένσταση εκ μέρους των αιτούντων ενώπιον της Επιτροπής του άρθρου 18 του ν. 2218/1994 (αρ. πρωτ. 348/3.11.2000). Η Επιτροπή αυτή, αφού έλαβε υπ' όψη της τις απόψεις του Δήμου Μενιδίου, οι οποίες διατυπώθηκαν με το 2959/15.11.2000 έγγραφο του τελευταίου και με το οποίο, μεταξύ άλλων, αποκρούονταν οι ισχυρισμοί των αιτούντων για ύπαρξη άλλων χώρων πλατείας, απέρριψε την ένσταση λόγω αναρμοδιότητας. Το ΣΧΟΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, βάσει της από 8.4.2003 σχετικής εισηγήσεως, στην οποία βεβαιώνεται ότι σύμφωνα με το από 1.4.2003 έγγραφο του Δήμου Μενιδίου δεν υποβλήθηκαν ενστάσεις κατά της ρυθμίσεως που προτάθηκε με την 58/2000 πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου, γνωμοδότησε υπέρ της τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου του οικισμού Μενιδίου (πρακτικό 1/8.4.2003, παρ. 15). Με την προσβαλλόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, η οποία επικαλείται στο προοίμιο της τόσο την 58/2000 πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου Μενιδίου, όσο και την ανωτέρω από 8.4.2003 γνωμοδότηση του ΣΧΟΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, α) τμήμα εμβαδού 458 τ.μ., κείμενο παραπλεύρως του κοινοχρήστου χώρου πλατείας, ήτοι το ακίνητο του οποίου φέρονται ως κύριοι οι αιτούντες, μετατρέπεται από οικοδομήσιμο σε κοινόχρηστο χώρο, β) καταργείται δημοτικός δρόμος πλάτους 4 μ. για να ενοποιηθεί το ανωτέρω τμήμα με τον λοιπό υφιστάμενο κοινόχρηστο χώρο και γ) καταργείται πρασιά πλάτους 4 μ. του μετατρεπομένου τμήματος, προκειμένου να αυξηθεί η επιφάνεια της κεντρικής πλατείας του Δήμου.

8. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι κατά τη διαδικασία εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως παραβιάσθηκε ουσιώδης τύπος, διότι δεν λήφθηκε υπ' όψη η από 1.11.2000 ένσταση των αιτούντων κατά της 58/2000 πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου Μενιδίου. Ο λόγος αυτός πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος, διότι, όπως προκύπτει από όσα μνημονεύονται παραπάνω, οι αιτούντες είχαν υποβάλει ένσταση κατά την εν λόγω πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου, στην οποία στηρίχθηκε η έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως. Η ένσταση αυτή είχε τεθεί υπ' όψη του οικείου Δήμου από την Επιτροπή του άρθρου 18 του ν. 2218/1984, ο τελευταίος δε με το 2959/15.11.2000 έγγραφό του είχε διατυπώσει τις απόψεις του

επί των ειδικών ισχυρισμών των αιτούντων, παρά ταύτα όμως ο Δήμος δεν διαβίβασε, όπως όφειλε, την εν λόγω ένσταση στο γνωμοδότησαν ΣΧΟΠ, αλλά με το από 1.4.2003 έγγραφό του βεβαίωσε το ΣΧΟΠ ότι δεν είχαν υποβληθεί ενστάσεις κατά της 58/2000 πράξεως του Δημοτικού του Συμβουλίου (βλ. στοιχείο 5 του προοιμίου της εισηγήσεως προς το ΣΧΟΠ), με συνέπεια να μη ληφθούν υπ' όψη οι ειδικοί ισχυρισμοί των αιτούντων, οι οποίοι άλλωστε είχαν εκθέσει τις αντιρρήσεις τους και με αναφορά στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (αρ. πρωτ. 5032/24.5.2001). Για τον λόγο αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση ακυρώσεως, παρελκούσης ως αλυσιτελούς της εξετάσεως των λοιπών λόγων ακυρώσεως, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη και να αναπεμφθεί η υπόθεση για νέα νόμιμη κρίση ενώπιον του αρμοδίου ΣΧΟΠ.

ΣΤΕ 3176/2009

**[Χάρτης συχνοτήτων τοπικής ραδιοφωνίας FM, χωρίς καθορισμό
«πάρκου κεραιών»]**

Πρόεδρος: *Π.Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Δικηγόροι: *Χρ. Μπακέλλας, Α. Κοντούνη*

Με την πράξη καθορισμού χάρτη συχνοτήτων δεν καθορίζεται κατά τρόπο

συγκεκριμένο ο χώρος και οι όροι εγκατάστασης του αντίστοιχου «πάρκου κεραιών». Τα στοιχεία αυτά θα καθορισθούν οριστικά με άλλη διακεκριμένη πράξη, την κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Κατά τη διαδικασία έκδοσής της θα εξετασθούν από πλευράς περιβαλλοντικής νομοθεσίας όλες οι δυνατές λύσεις, μεταξύ των οποίων και η μηδενική λύση. Πριν από την έκδοση της κ.υ.α., η οποία θα εμπεριέχει και τους όρους κατασκευής του συγκεκριμένου έργου και άσκησης της συγκεκριμένης δραστηριότητας σε συγκεκριμένο τόπο, πρέπει να προηγηθεί η τήρηση της προβλεπόμενης από την περιβαλλοντική νομοθεσία διαδικασίας εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Μόνο μετά την ολοκλήρωση των ανωτέρω σταδίων της οικείας διοικητικής διαδικασίας εκδίδονται οι άδειες εγκατάστασης συγκεκριμένων κεραιών για συγκεκριμένους σταθμούς και συχνότητες.

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (ειδικά γραμμάτια παραβόλου 1725136 και 2384409/ 2005).

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωση της 17171/799/17.3.2005 κοινής αποφάσεως του Υπουργού Επικρατείας και του Υφυπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, με τον τίτλο «Χάρτης συχνοτήτων ραδιοφωνίας FM του Νομού Θεσσαλονίκης» (ΦΕΚ Β' 407/29.3.2005), με την οποία διαμορφώθηκε ο χάρτης συχνοτήτων της τοπικής ραδιοφωνίας FM για το νομό Θεσσαλονίκης και εκχωρήθηκαν οι συχνότητες για τη θέση Χορτιάτης, η οποία ορίζεται από την απόφαση αυτή ως ο μοναδικός ειδικός χώρος (κέντρο εκπομπής) στο νομό Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση πομπών, κεραιών και άλλων συναφών εγκαταστάσεων των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

4. Επειδή, η θέση Χορτιάτης, που καθορίσθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ως ο μοναδικός ειδικός χώρος (κέντρο εκπομπής)

στο Νομό Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση πομπών, κεραιών και άλλων συναφών εγκαταστάσεων των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, ευρίσκεται στην εδαφική περιφέρεια του Δήμου Χορτιάτη. Εν όψει τούτου, ο πρώτος των αιτούντων Δήμος Χορτιάτη, υποχρεούμενος (κατ' άρθρον 24 παρ. 1 εδ. η' του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, π.δ. 410/1995, φ. 231) να μεριμνά για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, της ζωής και της υγείας των κατοίκων, και ο δεύτερος των αιτούντων Χ. Ν., ως κάτοικος του Δήμου αυτού, με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση; ισχυριζόμενοι ότι από την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα επέλθει ανεπανόρθωτη βλάβη στην υγεία των κατοίκων του Δήμου Χορτιάτη. Οι αιτούντες, προβάλλοντας κοινούς λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται στην ίδια ιστορική και νομική βάση, παραδεκτώς ομοδικούν.

5. Επειδή το άρθρο 24 του Συντάγματος ορίζει, στην παρ. 1, τα εξής: "Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για την διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα..." Οι διατάξεις αυτές επιβάλλουν στην Πολιτεία την υποχρέωση προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς (πολιτιστικού και οικιστικού) περιβάλλοντος, προέχουσα δε θέση στην προστασία αυτή κατέχει η μέριμνα για την ανθρώπινη υγεία (βλ. Σ.Ε. 1874/1994), την οποία, άλλωστε, το Κράτος υποχρεούται, κατ' αρθρ. 21 παρ. 3 του Συντάγματος, να προστατεύει και διά θετικών ενεργειών (βλ. Σ.Ε. 400/1986, 549/1987). Εξ άλλου, οι επιταγές του άρθρου 24 του Συντάγματος έχουν αυτοτέλεια και άμεση εφαρμογή (βλ. Σ.Ε, 2818/1997). Έτσι, ο κοινός νομοθέτης υποχρεούται να θεσπίσει τα πρόσφορα προστατευτικά μέτρα μέσα στα όρια που διαγράφουν οι ανάγκες για την διαφύλαξη και προστασία του εν λόγω αγαθού, σταθμίζοντας παραλλήλως και τα άλλα συνταγματικώς προστατευόμενα δικαιώματα καθώς και το γενικότερο δημόσιο συμφέρον. Αλλά, και όταν δεν υπάρχουν τέτοιες προστατευτικές νομοθετικές ρυθμίσεις, πηγάζει από το άρθρο 24 του Συντάγματος ευθεία υποχρέωση της Διοικήσεως να λάβει υπόψη, κατά την μόρφωση της κρίσεώς της επί θεμάτων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, την ανάγκη προστασίας του και να λάβει τα κατάλληλα προς τούτο μέτρα ή να απόσχει από την έκδοση δυσμενών γι' αυτό πράξεων, κινούμενη εντός των πλαισίων των ανωτέρω κριτηρίων που κατευθύνουν την σχετική νομοθετική δράση (βλ. ΣΤΕ 2281/1992, 2818/1997, 4044/2001).

6. Επειδή, στο άρθρο 2 του ν. 2328/1995 «Νομικό καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης και της τοπικής ραδιοφωνίας, ρύθμιση θεμάτων της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς και άλλες διατάξεις» (Α' 159) καθορίζονται η διαδικασία και τα κριτήρια χορήγησης αδειών στους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς. Στην παράγραφο 5 του άρθρου αυτού, στην οποία προβλέπεται ότι η αίτηση για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού πρέπει να συνοδεύεται από πλήρη και άρτια τεχνική μελέτη, ορίζεται ότι: «ε. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μ.Μ.Ε. καθορίζονται τα σχετικά με το περιεχόμενο της τεχνικής μελέτης, καθώς και τα σχετικά με τον τρόπο εξέτασης της...». Περαιτέρω, στην παράγραφο 4 του άρθρου 6 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μ.Μ.Ε., που εκδίδεται μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί για την παραγωγή, εκπομπή, μετάδοση και τυχόν αναμετάδοση του σήματος τους και διαμορφώνεται ο χάρτης συχνοτήτων ανά νομό. Με το χάρτη διασφαλίζονται όλες οι υφιστάμενες συχνότητες της Ε.Ρ.Α (Ε.Ρ.Τ.- Α.Ε.), Η απόσταση μεταξύ των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών ως προς τη συχνότητα εκπομπής, εφόσον αυτό είναι τεχνικά εφικτό και πρόσφορο, πρέπει να είναι 0,3 Μεγάκυκλοι. (ΜΗΖ)». Εξάλλου, στην παρ. 10 του άρθρου 1 του ν. 2173/1993 (ΦΕΚ Α' 208), της οποίας το δεύτερο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 παρ. 13 του ν. 2328/1995, ορίστηκαν τα εξής: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης (ήδη Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημερώσεως) και Μεταφορών και Επικοινωνιών καθορίζονται α) οι συχνότητες που χρησιμοποιούνται ... για την μετάδοση ή αναμετάδοση του σήματος των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ... εν όψει των άλλων χρήσεων του φάσματος συχνοτήτων (ένοπλες δυνάμεις, τηλεπικοινωνίες, πολιτική αεροπλοΐα κ.ο.κ.), β) ..., γ) ... Με κοινή απόφαση των ίδιων Υπουργών οργανώνονται κατά περιοχή ειδικοί χώροι για την υποχρεωτική τοποθέτηση των πομπών, μεταδοτών, αναμεταδοτών, κεραιών ... των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών (ραδιοτηλεοπτικά πάρκα) και ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των χώρων αυτών, την απόσταση τους από κατοικημένες περιοχές, τις τεχνικές προδιαγραφές και προδιαγραφές ασφαλείας, καθώς και τα σχετικά με τη μεταφορά των εγκαταστάσεων των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών στους χώρους αυτούς...». Ακολούθως, στην παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 2801/2000 «Ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 46), ορίστηκε ότι : «Α...Β...Γ. Με κοινές

αποφάσεις των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης καθορίζονται οι θέσεις, ο τρόπος οργάνωσης και οι ειδικοί όροι δημιουργίας πάρκων κεραιών, καθώς και οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την υποχρεωτική τοποθέτηση των πομπών των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών στα πάρκα αυτά. Δ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες για την ανάδειξη των κατασκευαστών και διαχειριστών πάρκων κεραιών, το σύστημα εποπτείας των ραδιοεκπομπών, οι κανονισμοί λειτουργίας των πάρκων κεραιών, οι οικονομικές και κανονιστικές υποχρεώσεις των κατόχων εγκατεστημένων στα πάρκα κατασκευών κεραιών έναντι των διαχειριστών των πάρκων κεραιών, οι λεπτομέρειες για την κοινή χρησιμοποίηση κατασκευών κεραιών από πολλούς κατόχους σταθμών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την αποτελεσματική λειτουργία των πάρκων κεραιών...». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, με την πράξη καθορισμού χάρτη συχνότητων του άρθρου 6 παρ. 4 του ν. 2328/1995 και 10 παρ. 1 του ν. 2173/1993, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 παρ. 13 του ν. 2328/1995, η οποία εκδίδεται με βάση τη νομοθεσία και τα τεχνικά δεδομένα των ραδιοεπικοινωνιών, δεν καθορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ο χώρος και οι όροι εγκαταστάσεως του αντίστοιχου «πάρκου κεραιών». Τα στοιχεία αυτά θα καθορισθούν οριστικά με άλλη διακεκριμένη πράξη, την κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 1 παρ. 4 του ν.2801/2000, κατά τη διαδικασία εκδόσεως της οποίας θα εξετασθούν από πλευράς περιβαλλοντικής νομοθεσίας όλες οι δυνατές λύσεις, μεταξύ των οποίων και η μηδενική λύση. Πριν από την έκδοση της τελευταίας αυτής κ.υ.α., η οποία θα εμπεριέχει και τους όρους κατασκευής του συγκεκριμένου έργου και ασκήσεως της συγκεκριμένης δραστηριότητας σε συγκεκριμένο τόπο, θα πρέπει να προηγηθεί η τήρηση της προβλεπόμενης από την περιβαλλοντική νομοθεσία διαδικασίας εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Αν, βεβαίως, η Διοίκηση κρίνει ότι, βάσει των αυτών διατάξεων, πρέπει να εκδοθεί άλλη Κ.Υ.Α. καθορισμού των όρων αυτών για όλη τη Χώρα, τότε η Κ.Υ.Α. αυτή θα πρέπει να προηγηθεί της κ.υ.α. καθορισμού του συγκεκριμένου «πάρκου κεραιών». Μετά δε την ολοκλήρωση των ανωτέρω σταδίων της οικείας διοικητικής διαδικασίας εκδίδονται οι άδειες εγκατάστασης συγκεκριμένων κεραιών για συγκεκριμένους σταθμούς και συχνότητες.

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την 87072/6.12.1996 κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου - Μέσων Μαζικής Ενημερώσεως (φ. 1111/13.12.1996/τ.Β'), η οποία εκδόθηκε κατ' επίκληση της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν.2328/1998, καθορίστηκε η θέση "Ψηλή Κορυφή," μεταξύ του Δήμου Ωραιοκάστρου και της Κοινότητας Νεοχωρούδας, ως ο μοναδικός ειδικός χώρος στο νομό Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση πομπών και κεραιών ραδιοφωνικών σταθμών «σε εκτέλεση της παραγράφου 10 του άρθρου 1 του Νόμου 2173/93, η οποία τροποποιήθηκε με την παράγραφο 13 του άρθρου 14 του Νόμου 2328/95». Ακολούθως, με την 7361/Ε/17.4.1997 απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημερώσεως (φ. 22/23.4.1997/τ. Παράρτημα) προκηρύχθηκαν οι άδειες τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών εντός των διοικητικών ορίων του Νομού Θεσσαλονίκης και ορίστηκε η προμνησθείσα θέση "Ψηλή Κορυφή" ως θέση εκπομπής ραδιοφωνικού σήματος από τους εν λόγω σταθμούς. Οι αποφάσεις αυτές ακυρώθηκαν με την 4044/2001 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατ' αποδοχήν αιτήσεως ακυρώσεως των Δήμων Ωραιοκάστρου και Καλλιθέας και κατοίκων των περιοχών Ωραιοκάστρου και Νεοχωρούδας, κατά το μέρος που καθόρισαν την ως άνω θέση «Ψηλή Κορυφή» ως το μοναδικό ειδικό χώρο στο νομό Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση πομπών και κεραιών ραδιοφωνικών σταθμών. Με την 81350/ΑΝ6868/20.12.1999 απόφαση των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου - Μέσων Μαζικής Ενημερώσεως (Β' 2227), που εκδόθηκε κατ' επίκληση των άρθρων 2 παρ. 5 και 6 παρ. 4 του ν. 2328/1995, καθορίστηκε το περιεχόμενο του φακέλου τεχνικής μελέτης και ο τρόπος εξέτασης αυτής. Στο προοίμιο αυτής της απόφασης αναφέρεται ότι «4... με Κοινές Αποφάσεις των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μ.Μ.Ε. καθορίζονται ο Χάρτης συχνοτήτων ανά Νομό, οι τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί καθώς και η θέση των πάρκων κεραιών ανά Νομό. 5...6. ...η ακριβής χωροθέτηση και οργάνωση των ραδιοτηλεοπτικών πάρκων, στις θέσεις που καθορίζονται στις Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις της παραγράφου 4 του παρόντος σκεπτικού, θα γίνουν με μεταγενέστερες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις σε εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 13 του άρθρου 14 του Νόμου 2328/95 και του Γενικού Οικοδομικού Οργανισμού». Μετά την ως άνω ακυρωτική απόφαση 4044/2001 του Συμβουλίου της Επικρατείας, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη 17171/799/17.3.2005 κοινή απόφαση του Υπουργού Επικρατείας και του Υφυπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών με τον τίτλο «Χάρτης συχνοτήτων ραδιοφωνίας FM του Νομού Θεσσαλονίκης» (ΦΕΚ Β' 407/29.3.2005), που βρίσκει έρεισμα στις διατάξεις των

άρθρων 6 παρ. 4 του ν. 2328/1995 και 10 παρ. 1 του ν. 2173/1993, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 παρ. 13 του ν. 2328/1995. Με την απόφαση αυτή διαμορφώθηκε ο χάρτης συχνότητων της τοπικής ραδιοφωνίας FM για το νομό Θεσσαλονίκης και εκχωρήθηκαν οι συχνότητες για τη θέση Χορτιάτης, η οποία ορίζεται από την απόφαση αυτή ως ο μοναδικός ειδικός χώρος (κέντρο εκπομπής) στο νομό Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση, πομπών, κεραιών και άλλων συναφών εγκαταστάσεων των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών (άρθρο 1) και καθορίστηκαν τα υποχρεωτικά χαρακτηριστικά της εκπομπής, η θέση, η ισχύς καθώς και τα ειδικά και γενικά χαρακτηριστικά εκπομπής (άρθρο 2). Από τις ρυθμίσεις αυτές της προσβαλλόμενης απόφασης συνάγεται ότι με αυτήν δεν καθορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ο χώρος και οι όροι εγκατάστασης του ραδιοτηλεοπτικού πάρκου Νομού Θεσσαλονίκης. Τα στοιχεία αυτά θα καθορισθούν οριστικά με άλλη διακεκριμένη πράξη, την κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του άρθρου 1 παρ. 4 στοιχ. Γ' του ν. 2801/2000, κατά τη διαδικασία εκδόσεως της οποίας θα εξετασθούν από πλευράς περιβαλλοντικής νομοθεσίας όλες οι δυνατές λύσεις, μεταξύ των οποίων και η μηδενική λύση. Πριν από την έκδοση της τελευταίας αυτής κ.υ.α., η οποία θα εμπεριέχει και τους όρους κατασκευής του συγκεκριμένου έργου και ασκήσεως της συγκεκριμένης δραστηριότητας σε συγκεκριμένο τόπο, θα πρέπει να προηγηθεί η τήρηση της προβλεπόμενης από την περιβαλλοντική νομοθεσία διαδικασίας εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Όπως δε προκύπτει από το 12104/06/4.1.2007 έγγραφο του Τμήματος Περιβαλλοντικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, αίτηση συνοδευόμενη από φάκελο μελέτης για την έκδοση απόφασης εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων ραδιοτηλεοπτικού πάρκου στο Δήμο Χορτιάτη δεν έχει υποβληθεί. Με τα δεδομένα αυτά είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, του άρθρου 10 παρ. 1 του ν. 2173/1993, της οποίας το δεύτερο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 παρ. 13 του ν. 2328/1995, και της 53571/3839/1.9.2000 «Μέτρα προφύλαξης του κοινού από τη λειτουργία κεραιών εγκατεστημένων στην ξηρά» (Β' 1105)», με την προσβαλλόμενη απόφαση η Διοίκηση προέβη στη δημιουργία του «πάρκου κεραιών Χορτιάτη», στην ορεινή και δασική θέση «Χορτιάτης», χωρίς προηγουμένως να έχει εκδοθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 1 παρ. 4 στοιχ. Γ' κοινή υπουργική απόφαση, καθώς και η απαιτούμενη από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Τέλος, απορριπτέος

ως αβάσιμος είναι και ο λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε αναρμοδίως κατά χρόνο, διότι η προβλεπόμενη από την παρ. 4 του άρθρου 6 του ν. 2328/1995 εξαμηνιαία προθεσμία για την έκδοση της δεν είναι ανατρεπτική, αλλά αποτελεί έντονη υπόδειξη τον νομοθέτη προς την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση να ρυθμίσει τα σχετικά ζητήματα το ταχύτερο δυνατόν, δεδομένου μάλιστα ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε μετά την ως άνω ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας της προγενέστερης 87072/6.12.1996 κοινής υπουργικής απόφασης εγκρίσεως του Χάρτη συχνοτήτων ραδιοφωνίας FM του Νομού Θεσσαλονίκης.

8. Επειδή, κατόπιν αυτών, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση στο σύνολο της.